

התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחתם של יישובים בטווח המכונה 9-0

ק"מ מגבול לבנון

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטה 3264 מיום 20 ביולי 2025, להחלטה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025, החלטה מס' 3374 מיום 21 בספטמבר 2025 (להלן – **החלטה 3374**), החלטה מס' 3636 מיום 12.12.2025 (להלן – **החלטה 3636**), החלטה מס' 3679 מיום 22.12.2025 (להלן – **החלטה 3679**), והחלטה 3669 מיום 22 בדצמבר 2025 (להלן – **החלטה 3669**) ובמטרה להאיץ ולקדם את השיקום, הפיתוח והגדלת היקף האוכלוסייה והפעילות הכלכלית בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון, המפורטים בנספח א' (להלן – **יישובי ההחלטה**) להכריז על היישובים כיישובים בעלי עדיפות לאומית ולאשר תכנית לשנים 2026-2030 לעידוד השגת מטרות ההחלטה שלהלן ביישובי ההחלטה ובראשן צמיחה דמוגרפית בת קיימא, כמפורט בהחלטה זו להלן.

מטרת התכנית

חיזוק ההתיישבות והצמיחה הדמוגרפית באזור המכונה "0-9 ק"מ מגבול לבנון", באמצעות פיתוח תשתיות פיזיות, כלכליות, חברתיות ומוניציפליות, לשם יצירת תנאים תכנוניים, תשתיתיים וכלכליים לפיתוח האזור כמרחב מגורים, תעסוקה ופיתוח אזורי.

התכנית מיועדת להביא להגדלת מספר יחידות הדיור המשווקות באזור ב־ 23,498 יחידות דיור עד סוף שנת 2030, ולהגדלת מספר התושבים ב־ 100,000 תושבים נוספים עד שנת 2036, ביחס למספרם בספטמבר 2025, בין היתר באמצעות הגדלת היצע יחידות הדיור, פיתוח תשתיות ומבני ציבור, חיזוק מנועי צמיחה כלכליים ושיפור השירותים לתושבים. ובכלל זה, הרחבה וטיוב של השירותים לקהילה בתחומים שונים אשר נועדו, בין היתר, לחזק ולשפר את החוסן הקהילתי והביטחון האישי.

כאמור, בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **חוק עדיפות לאומית**), להכריז על היישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון, המפורטים בנספח א' להחלטה זו (להלן – **יישובי ההחלטה**) כיישובים בעלי עדיפות לאומית לעניין החלטה זו, מהשיקולים המפורטים בה עד לסוף שנת 2030.

בנוסף, כלי הסיוע המפורטים בסעיפים 4.10, 13.1 ב ו-14.1 ד ניתנים מטעמים מקצועיים.

כמו כן, חלק מכלי הסיוע מיוחדים ליישובים המוקד הראשיים ויישובי המוקד המשניים בהתאם למאפיינים שלהם כמפורט בסעיפים 1(יב), 5 ו-8.

כן חלק מכלי הסיוע מיוחדים ליישוב קריית שמונה בהתאם למאפייניו כמפורט בסעיף 7.

הגדרות - לעניין החלטה זו :

א. **"אזורי התעשייה"** – אזורי התעשייה המפורטים בנספח ג' להחלטה זו בהתאם לתבחינים שנקבעו בהחלטה 3265 ;

ב. **"יישובי ההחלטה"** – כלל היישובים בטווח המכונה 9-0 המפורטים בנספח א' ;

ג. **"יישובים במרחב הכפרי"** – יישובי ההחלטה הכלולים במועצות האזוריות ;

- ד. **"רשויות ההחלטה"** – העיריות, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות ;
- ה. **"עיריות"** – כפי שמופיעות בנספח א' ;
- ו. **"מועצות מקומיות"** – כפי שמופיעות בנספח א' ;
- ז. **מועצות אזוריות** – מועצה אזורית הגליל העליון, מועצה אזורית מבואות החרמון, מועצה אזורית מטה אשר, מועצה אזורית מעלה יוסף, מועצה אזורית מרום הגליל ;
- ח. **"מרחב ההחלטה"** –
- לעניין סעיף תחבורה – לעניין סעיף תחבורה – יישובי ההחלטה, המרחב שבין יישובי ההחלטה ובטווח של עד 9 ק"מ מגבול לבנון והכבישים שבין יישובי ההחלטה ;
- לעניין סעיף כלכלה – יישובי ההחלטה ואזורי התעשייה ;
- ט. **"צמוד גדר"**, **"צמוד גדר במרחב הכפרי"** ו- **"צמוד גדר במרחב העירוני"** – כהגדרתם בהחלטת ממשלה מס' 3264 מיום 20 ביולי 2025 שעניינה "קידום מענים ליישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון ותיקון החלטת ממשלה" (להלן- **החלטה 3264**) ;
- י. **"יישובי מוקד ראשיים"** – קריית שמונה, נהריה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית המרחבית של מנהל התכנון ;
- יא. **"יישובי מוקד משניים"** – מעלות תרשיחא, שלומי ומגידל שמס, בהתאם לתוכנית האסטרטגית המרחבית של מנהל התכנון.

1. תקציבי תמיכה בגידול דמוגרפי

- א. להקצות לרשויות ההחלטה 630 מיליוני ש"ח לטובת פעולות התומכות בצרכי הקהילה והרשות לרבות בתחום החברתי, קהילתי, כלכלי ומוניציפאלי ובכל הנדרש למשיכת אוכלוסייה חדשה וקליטתה. זאת בחלוקה יחסית לפי מספר התושבים העדכני ביותר בכל שנה לפי נתוני מרשם האוכלוסין, או לפי מנגנון אחר שיקבע בין מנהלת תנופה לצפון לאגף התקציבים במשרד האוצר ומנכ"ל משרד האוצר ולאגף התקציבים במשרד האוצר, לגבי כל אחת משנות ההחלטה, בהתחשב בנתוני גידול האוכלוסייה הידועים והצפויים באותו מועד.
- ב. הכספים האמורים בסעיף א' שיוקצו לעיריות ומועצות מקומיות יוקצו על ידי מנהלת תנופה לצפון.
- ג. הכספים האמורים בסעיף א' יוקצו למועצות האזוריות על ידי המשרד להתיישבות והמשימות הלאומיות (להלן – **המשרד להתיישבות**), בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. הכספים לכל מועצה אזורית ישמשו חצים לשימושי המועצה וחצים לשימושי יישובי המועצה שנמנים על יישובי ההחלטה.
- ד. יישום המנגנון והעברת התשלומים כאמור לעיל ייעשו בתיאום עם אגף החשב הכללי ובהתאם לנהלים המקובלים בנושא.
- ה. כתנאי לקבלת הכספים, תגיש כל אחת מרשויות ההחלטה למנהלת תנופה לצפון תוכנית עבודה שנתית או רב-שנתית, אשר תכלול פעולות התומכות בצרכי הקהילה והרשות לרבות בתחום החברתי, קהילתי, כלכלי ומוניציפאלי ובכל הנדרש למשיכת אוכלוסייה חדשה וקליטתה. במועצות האזוריות הגשת תוכנית העבודה תיעשה על ידי המועצה האזורית בהיוועצות עם היישוב. התוכניות יאושרו בצוות משותף אשר יכלול את מנהלת תנופה לצפון, משרד האוצר, ובמועצות האזוריות, גם את משרד ההתיישבות.
- ו. הכספים לפי סעיף זה ייועדו למימוש תכניות העבודה שיאושרו כאמור בסעיף זה ויונתנו בכך לא ישמשו למימון הוצאות שוטפות של הרשות המקומית.

ז. לצורך יישום סעיף זה, תקצה מנהלת תנופה לצפון 630 מלש"ח, מהמקור התקציבי בסעיף 25, לפי הפריסה הבאה: 94 מלש"ח בשנת 2027; 94 מלש"ח בשנת 2028; 94 מלש"ח בשנת 2029 ו-348 מלש"ח בשנת 2030.

ח. נוסף על האמור לעיל, לטובת עידוד יישובי מוקד ראשיים ויישובי מוקד משניים לשימוש בכספים האמורים בסעיף א' לפרויקטים כלכליים, יקצה משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי (להלן – **משרד נגב גליל**) 61 מלש"ח למבחני תמיכה למנועי צמיחה כלכליים שיגובשו בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, בפריסה הבאה: 9 מלש"ח בשנת 2027, 12 מלש"ח בשנת 2028, 20 מלש"ח בשנת 2029, 20 מלש"ח בשנת 2030. מבחני התמיכה יאפשרו ליישובי המוקד הראשיים והמשניים לקבל את הכספים, כולם או חלקם, בתוספת של 15%. ההקצאה במסלול זה תיעשה בכפוף להשתתפות במסלול ייעודי ולא תחרותי במבחן התמיכה וזאת בהתאם לנתונים שיקבל משרד נגב גליל ממנהלת תנופה באשר לסכומים המגיעים לכל רשות, עד לחודש מרץ כל שנה, אלא אם יוסכם על מועד אחר עם מנהלת תנופה לצפון.

2. סל רשות

א. על מנת לשנות את המגמות הדמוגרפיות הנוכחיות ביישובי ההחלטה, באמצעות פרויקטים לפיתוח כלכלי, קידום תכנון, התאמה, והשלמת תשתיות ומבני ציבור נדרשים, הנגשה של המרחב הציבורי, שיקום תשתיות, אנרגיה מקיימת ומבני ציבור בכפוף לסמכויות הרשויות על פי דין, ברשויות ההחלטה. להנחות את מנהלת תנופה לצפון להקצות 190 מלש"ח לרשויות ההחלטה מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה לפי הפריסה להלן: 20 מיליוני ש"ח בשנת 2026 ו-170 מיליוני ש"ח בשנת 2027. זאת בחלוקה יחסית לפי מספר התושבים העדכני ביותר לפי נתוני מרשם האוכלוסין במועד ההקצאה בשנת 2026. ההקצאה תהיה מותנית בהגשת תכנית עבודה ע"י הרשויות, למנהלת ואישורה. ובכל הנוגע למועצות האזוריות באישור מנהלת תנופה לצפון ומשרד ההתיישבות. במסגרת אישור תכניות העבודה כאמור, יודאו המשרדים, בין היתר, כי הרשות לא תקבל כפל תמיכה.

3. סל יישובי

א. להורות למשרד ההתיישבות לפרסם קול קורא, בתוך 60 ימים, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, ולאחר שמיעת המועצות האזוריות, לתמיכה ביישובים במרחב הכפרי לטובת מענים לצרכי קליטת האוכלוסייה (להלן – **סל יישובי**).

1. הקצאת תקציב הסל היישובי ליישוב תותנה בהגשת תוכנית עבודה הכוללת את דרכי המימוש לעמידה ביעדי הגידול כאמור ברישא להחלטה, על ידי המועצה האזורית, ובאישורה על ידי משרד ההתיישבות ומנהלת תנופה לצפון. במסגרת אישור תכניות העבודה כאמור, יודאו המשרדים כי הרשות והיישוב לא יקבלו כפל תמיכה.

2. התקציב יינתן בכפוף לעמידה של היישובים באבני דרך שייקבעו על ידי משרד ההתיישבות בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, כאשר הפעילה הראשונה תינתן עם אישור התכנית ותעמוד על שליש מהסכום הכולל שייועד לכל יישוב.

3. ביצוע סעיף זה יוטל על המועצה האזורית, אלא אם אישרו משרד ההתיישבות ומנהלת תנופה לצפון את בקשת המועצה האזורית שהביצוע ייעשה באמצעות היישוב, ובהתאם לבקשתו.

4. לצורך האמור לעיל, להנחות את משרד ההתיישבות להקצות 76 מלש"ח מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להחלטה בפריסה כדלקמן: 13 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2026-2027, 37 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2028-2029 ו-26 מלש"ח בשנת 2030.

א. הקמת רשת קהילות ייעודיות-אזוריות

להנחות את משרד נגב גליל להוציא לפועל, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, תכנית שמטרתה להקים קהילות ייעודיות אזוריות ביישובי ההחלטה, עידוד מעבר של חברי קהילות ליישובי ההחלטה, חיזוק תהליך ההשתקעות של חבריהן ביישובי ההחלטה, פיתוח אקו-סיסטם אזורי מקצועי בתחומים שונים ולקהילות שונות, בין היתר לצעירים, וחיזוק קהילות קיימות מקצועיות וחברתיות ביישובי ההחלטה. הקהילות יספקו, בין היתר, ליווי ופיתוח אישי וקבוצתי, כנסים מקצועיים, אירועים ומפגשים של הקהילות, שירותי ניהול קהילה וכיוצא בזה.

לצורך כך להנחות את משרד נגב גליל להקצות סך של 13 מלש"ח שיוקצו לו מתוך המקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה, בפריסה שווה בין השנים 2026-2027.

ב. העצמה קהילתית ופיתוח חברתי תומך צמיחה דמוגרפית

1. להנחות את משרד נגב גליל לתמוך בעיריות ובמועצות המקומיות לשם גיוס, מימון, הכשרה, וליווי של רכזי קהילה וקליטה ובפעילויות העצמה קהילתית ופיתוח חברתי תומך צמיחה דמוגרפית. מובהר כי חלוקת התקציב לעיריות ולמועצות המקומיות בשנת 2026 תתחשב בתמיכה שניתנה על ידי משרד נגב גליל ליישובים צמודי הגדר במרחב העירוני לשם גיוס רכזי קהילה, בהתאם להחלטה 3264, כך שלא תתאפשר תמיכה ביישובים צמודי הגדר שעולה על סכום כיסוי ההוצאות של הרשויות בגין רכזי הקהילה והפעילות כאמור. לצורך כך, להנחות את משרד נגב גליל להקצות סך של 23.7 מלש"ח, מתוכו, יקצה משרד נגב גליל מתקציבו סך של 5 מלש"ח לפי הפריסה מטה, ויוקצו לו 18.7 מלש"ח נוספים לפי הפריסה מטה מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה. התקציב ייפרס בשנים 2026 – 2030 כמפורט להלן:

מקור תקציבי	2026	2027	2028	2029	2030
נגב גליל	2	1	1	1	0
סעיף 25	2	4.5	3.5	3.5	5.2

2. להנחות את משרד ההתיישבות לתמוך בגיוס ומימון שכר בעלי תפקיד ורכזי קהילה וקליטה, ובפעילויות חברה וקהילה ביישובי ההחלטה במרחב הכפרי, באמצעות תמיכה במועצות האזוריות, וכן בליווי קהילתי-מקצועי, כל אלו, לטובת העצמה קהילתית ופיתוח חברתי תומך צמיחה דמוגרפית. אופן התמיכה ייעשה בהתחשב בסכומים שהוקצו לנושא בהתאם להחלטת ממשלה 3264 ובהסכמת מנהלת תנופה לצפון, כך שלא תתאפשר תמיכה ביישובים צמודי הגדר שעולה על סכום כיסוי ההוצאות של הרשויות בגין רכזי הקהילה והפעילות כאמור.

לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד ההתיישבות סך של 33.8 מלש"ח, מתוכו, יקצה משרד ההתיישבות מתקציבו סך של 2.5 מלש"ח לפי הפריסה מטה ויוקצו לו 31.3 מלש"ח לפי הפריסה מטה מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה, התקציב ייפרס בשנים 2026 – 2030 כמפורט להלן:

מקור תקציבי	2026	2027	2028	2029	2030
התיישבות	2.5	0	0	0	0
סעיף 25	4.5	8	7.8	6	5

ג. גיבוש תכנית צמיחה לצעירים

להנחות את משרד נגב גליל לגבש וליישם תכנית ייעודית בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון למשיכת אוכלוסייה צעירה להתיישב ולהשתקע ביישובי ההחלטה, ולעידוד השארת האוכלוסייה הצעירה הקיימת ביישובים אלה. התכנית תכלול בין היתר תמיכה ברשויות ההחלטה לטובת תגבור יחידות הצעירים הרשותיות, או הפעלת תכניות משנה ייעודיות על ידי המשרד לטובת יישום תכניות לפיתוח מנהיגות ויזמות צעירה ותכניות אסטרטגיות לצעירים, חיזוק החוסן האישי והקהילתי של צעירים ומשפחות צעירות, או תוכניות דומות ליישובי ההחלטה.

לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד נגב גליל סך של 23 מלש"ח בפריסה כמפורט להלן, מתוכו, יקצה משרד נגב גליל מתקציבו סך של 5 מלש"ח ויוקצו לו 18 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה. התקציב ייפרס בשנים 2026-2030, כדלהלן:

מקור תקציבי	2026	2027	2028	2029	2030
נגב גליל	2	1	1	1	0
סעיף 25	8	2	2	2	4

ד. הקמה וחיזוק של גרעיני התיישבות

להטיל על משרד ההתיישבות לקדם מענים, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, לטובת הרחבת היקף גרעיני ההתיישבות ביישובי ההחלטה, לרבות הקמת גרעיני התיישבות חדשים ביישובים במרחב הכפרי ובמרחב העירוני, וכן גרעיני משימה עירוניים חדשים בעיריות ובמועצות המקומיות, והרחבת גרעיני משימה קיימים, באמצעות תמיכה בפעילות ושיפוץ מבנים בהם פועלים הגרעינים, קידום תכניות "שנת שירות למבוגרים" וקידום תכניות לבוגרי מכינות קדם צבאיות. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד ההתיישבות סך של 15 מלש"ח, מהמקור התקציבי בסעיף 25 להלן, בפריסה הבאה: 1 מלש"ח בשנת 2026, 2 מלש"ח בשנת 2027, 12 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2028-2030.

ה. מכינות קדם צבאיות

להטיל על משרד ההתיישבות, בתיאום עם משרד הביטחון, להקצות 1 מלש"ח עבור תמיכה בפעולות בינוי, שיפוץ והצטיידות של מכינות אשר פועלות ביישובי ההחלטה ובכלל זה שלוחות של מכינות אשר מרחיבות את פעילותיהן ביישובי ההחלטה ובלבד שהתמיכה תיועד עבור השלוחות האמורות. לצורך כך יוקצו למשרד ההתיישבות 1 מלש"ח בשנת 2026 מתוך המקור התקציבי האמור בסעיף 25.

5. פיתוח מרכזים אורבניים תוססים ביישובי המוקד הראשיים והמשניים

על מנת לחזק את המרכזים האורבניים ביישובי המוקד הראשיים והמשניים, ובכך לקדם את הפיכתם לאטרקטיביים לאוכלוסייה צעירה ולמשפחות, תוך שיהוו מוקד אזורי לתרבות, בילוי ופנאי לכלל התושבים, לבצע את הפעולות הבאות:

א. פעילות במרכזים האורבניים

להנחות את משרד נגב גליל להקצות 43 מיליוני ש"ח בשנים 2026-2030 באמצעות קול קורא שיפורסם בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, עבור פיתוח חברתי וכלכלי של מרכזים אורבניים ביישובי המוקד

הראשיים והמשניים וניהולם. זאת במטרה שהמרכזים יספקו, בין היתר, שגרת פעילות תרבותית במרחב, לרבות אירועים ומיזמים קהילתיים; שוקי איכרים; פעולות "פלייסמייקינג" במרחב הציבורי לחיזוק כח משיכה מרחבי; פעילות עסקים במרכז האורבני; וכיוצא באלה. אישור תכניות הפיתוח של מרכזי היישובים ואופן חלוקת התמיכה יעשה בהתחשב בהיותו של יישוב המוקד ראשי או משני, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון.

לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד נגב גליל סך של 43 מלש"ח בפריסה כמפורט להלן, מתוכם, יקצה משרד נגב גליל מתקציבו סך של 2 מלש"ח לפי הפריסה מטה ויוקצו לו 41 מלש"ח לפי הפריסה מטה מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה. התקציב ייפרס בשנים 2026-2030, כדלהלן:

מקור תקציבי	2026	2027	2028	2029	2030
נגב גליל	0.5	0.5	0.5	0.5	0
סעיף 25	8	12	9	6	6

ב. הקמת מרכזי אמנים ויזמים מקומיים

להנחות את משרד נגב גליל להקצות 12 מלש"ח בשנת 2027 לשם הפעלת תכנית להקמת מתחמים במרכזים האורבניים ביישובי המוקד הראשיים והמשניים, אשר ישמשו לפעילות רחבה של אמנים ויזמים מקומיים לטובת עידוד השפעתם על המרחב, באמצעות תכנון, בינוי, שיפוץ, הצטיידות והפעלה של מתחמים אלה. התוכנית תיבנה בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. במסגרת ההחלטה על השימוש בכספים ילקח בחשבון אם הכספים מיועדים ליישובי מוקד ראשיים או משניים. לצורך כך יוקצה למשרד נגב גליל סך של 12 מלש"ח בשנת 2027 מתוך המקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה.

6. פתרונות דיור להתיישבות קהילתית

א. הקמת מתחמים אינטגרליים עבור התיישבות קהילתית ברשויות צמודות גדר במרחב העירוני

לתקן את החלטה 3264, כך שבסוף סעיף 3 יבוא:
 "להנחות את משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי להקצות 11 מיליוני ש"ח בשנת 2027, לצורך הקמת מתחמים ברשויות צמודות הגדר במרחב העירוני עבור גרעיני התיישבות וקהילות של מתיישבים חדשים, בדגש על צעירים. הכל בכפוף לבחינה משפטית ומקצועית. הקמת המתחמים יכול שתיעשה באמצעות מגוון של פתרונות ובלבד שזמינותם גבוהה, לרבות בנייה על שטח בייעוד למבני ציבור, התאמה והסבה של מבנים קיימים וכיוצא בזה. הכל בכפוף לבחינה משפטית ומקצועית ובכלל זה לדיני התכנון והבנייה. הקמת המתחמים לא תעשה בדרך של הקצאת קרקע על ידי הרשות המקומית. אופן ביצוע הסעיף יעשה בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון.

לצורך כך יוקצה למשרד נגב גליל 11 מלש"ח מתוך המקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן בשנת 2027.

ב. כפרי סטודנטים

להטיל על משרד ההתיישבות להקצות 1 מלש"ח, עבור תכנון ובינוי כפרי סטודנטים ביישובי ההחלטה. לצורך כך יוקצו למשרד ההתיישבות 1 מלש"ח מתוך המקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה, בפריסה שווה בין השנים 2026-2027.

7. חידוש המרחב העירוני בקריית שמונה

א. לטובת חידוש המרחב העירוני בקריית שמונה, תוקם ועדת היגוי בראשות ראש מנהלת תנופה לצפון, ובהשתתפות הממונה על התקציבים, החשבת הכללית, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מנכ"ל מנהל התכנון, ראש רשות מקרקעי ישראל ומנהל הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית, או מי מטעמם (להלן – **ועדת ההיגוי**). ראש עיריית קריית שמונה או נציגו ישתתף בדיוני ועדת ההיגוי.

ב. ועדת ההיגוי תפעל לקידום תכנית לחידוש מרכז העיר קריית שמונה, ולקידום תהליכי התחדשות עירונית בעיר. התכנית לחידוש מרכז העיר תכלול התחדשות של מתחם מרכז העיר ובכללה מבני מגורים, תעסוקה, מסחר, שימושים ציבוריים, תשתיות ומרחב ציבורי (להלן – **התכנית**). במסגרת התכנית, תתייחס ועדת ההיגוי לכלים הנדרשים לצורך ביצוע התכנית ולכלל ההיבטים הנדרשים לחידוש מרכז העיר, לרבות ההיבטים התכנוניים, הקנייניים, החברתיים והביצועיים של התהליך וכן לסוגיות מיגון וחיזוק מבנים מפני רעידות אדמה בהתאם להמלצות הצוות שהוקם בהחלטה מספר 4070 מיום 26 באפריל 2026, והכל בכפוף לכל דין.

ג. ככל שתמצא ועדת ההיגוי כי במסגרת הכלים לביצוע התכנית כאמור לעיל, יש לבצעה, כולה או חלקה, בדרך של מכרז או בדרך של התקשרויות אחרות הנדרשות למימוש התכנית, תמליץ לוועדות המכרזים הרלוונטיות על עקרונות לגיבוש המכרז או ההתקשרויות, והכל מבלי לפגוע בסמכויות ועדת המכרזים ושיקול דעתה לפי דין. ועדת המכרזים תפעל לבחירת זוכה במכרז כאמור בהקדם האפשרי.

ד. המלצות ועדת היגוי בכל הקשור למכרז כאמור בסעיף ג', יכללו התייחסות לעניין התכנון הסטטוטורי והרישוי הנדרשים למימוש, ההתקשרויות שנדרשות עם בעלי הזכויות בכפוף לדין הכללי, שיטת ביצוע הבינוי ופיתוח המרחב העירוני, אפשרות הביצוע באמצעות יזם אחד או יותר שייבחר בהליך מכרזי כולל או מדורג בשלבים, לרבות אפשרות לשימוש במנגנון מכרז ייזום במסגרת המיזם או בחלקו, שיכלול התייחסות רחבה לכלל הצרכים והמטלות במסגרת המיזם, או שיטה אחרת כפי שימצאו לנכון. המלצות ועדת ההיגוי לוועדת המכרזים יתייחסו גם לאופן בחירת היזם בשים לב לשיקולי איכות, תכנון, קניין, כלכלה וחברה. כמו כן, המלצות ועדת ההיגוי יתייחסו גם לקרקעות או הזכויות בבעלות רמ"י הנכללות בתחום התכנון, לרבות שטחים פתוחים ושטחים לשימוש ציבורי (שצ"פ, שב"צ ושטחי דרך), הכלולים במרחב התכנון אשר נדרש להכלילם במכרז. זאת על מנת להבטיח ודאות ליזם או יזמים בקשר למחיר או התמחור של הקרקעות או הזכויות, באופן ושיביא את התכנית לידי מימוש מיטבי.

ה. לטובת יישום האמור בסעיף זה ובכלל זה הוצאת המכרז לפועל יוקצה סך של 305 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה, בפריסה להלן: 5 מלש"ח בשנת 2027, 20 מלש"ח בשנת 2028 ו-280 מלש"ח בשנת 2030.

ו. לצורך ליווי וקידום הפרויקט, תקים מנהלת תנופה לצפון מנהלת ביצועית ייעודית לחידוש מרכז העיר קריית שמונה, אשר תכלול נציגות מטעם עיריית קריית שמונה. המנהלת תפעל לקידום מימוש התכנית, להסרת החסמים וקידום הביצוע התלויים בגורמים ממשלתיים ועירוניים. המנהלת תפעל להעמדת הכלים הנדרשים לטובת קידום מהיר של התכנית והליך רישוי מואץ. לטובת מימון פעילות

המנהלת יוקצה סך של עד 10 מלש"ח, מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25, בפריסה המפורטת להלן: בשנת 2026 – מיליון ש"ח, בשנים 2027-2030 – 9 מיליון ש"ח בפריסה שווה.

ז. היה ועד לחודש דצמבר 2027 ועדת המכרזים לא תצא מכרז כלשהו מכוח סעיף זה, או במקרה בו תקבע ועדת ההיגוי כי אין היתכנות למימוש התכנית במנגנון האמור, רשאים השר הממונה על מנהלת תנופה לצפון, שר האוצר ושר השיכון להקצות להקצות 75% מהתקציב האמור בסעיף זה להתחדשות עירונית על ידי הרשות להתחדשות עירונית לצורך סבסוד מיזמי התחדשות עירונית ללא כדאיות, כמפורט בסעיף 8 להלן, ו-25% מהתקציב האמור להקמת מוסדות ציבור ביישובי ההחלטה על ידי משרד הבינוי והשיכון, בהתאם לקריטריונים שיקבע משרד הבינוי והשיכון בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, ובהתחשב בצרכי יישובי ההחלטה במועד האמור. על אף האמור, ועדת ההיגוי תהיה רשאית לדחות את המועד האמור פעמיים נוספות לחצי שנה כל פעם. הקצאת התקציב לשימושים כאמור תעשה לאחר ששמעו השרים את פורום קו עימות ונציגי רשויות ההחלטה בדבר הצרכים בתחומים באותו מועד.

8. התחדשות עירונית וחיזוק יכולות התכנון של יישובי המוקד הראשיים והמשניים

א. לטובת קידום מימוש מיזמי התחדשות עירונית ביישובי המוקד הראשיים ויישובי המוקד המשניים שלהם אין כדאיות כלכלית, להקצות לרשות הממשלתית להתחדשות עירונית סך של 100 מיליוני ש"ח עבור פרסום קולות קוראים לסיוע כספי למיזמי התחדשות עירונית ללא כדאיות כלכלית ביישובים אלו. זאת על בסיס הכללים הרוחביים שנקבעו לעניין זה במסמך העקרונות להתחדשות העירונית, שגובש על ידי הרשות להתחדשות עירונית בתיאום עם אגף התקציבים ואגף החשב הכללי במשרד האוצר. לצורך יישום הסעיף האמור יוקצו לרשות להתחדשות עירונית 100 מלש"ח מהמקור התקציבי בסעיף 25, בפריסה כדלקמן: 60 מלש"ח בשנת 2027 ו-40 מלש"ח בשנת 2030.

ב. לשם חיזוק היכולת להוציא לפועל את יעדי הגידול כאמור ברישא להחלטה, להטיל על מנהלת תנופה לצפון להקצות סך של 35 מיליוני ש"ח, לטובת חיזוק יכולות התכנון, ההנדסה והביצוע של יישובי המוקד הראשיים ויישובי המוקד המשניים והוועדות המקומיות והמרחביות, בין היתר עבור התחדשות עירונית ברשויות אלו, בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

ג. להטיל על הרשות להתחדשות עירונית להקצות 10 מלש"ח, בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון, לטובת הקמת או הרחבת מנהלות להתחדשות עירונית מינהלת לתכנון ותכלול מתחמי פינוי בינוי ותכניות כוללות להתחדשות עירונית ביישובי המוקד הראשיים והמשניים, ביישובים בהם מצאה הרשות להתחדשות עירונית כי הקמת או הרחבת מנהלת כאמור נדרשת לצורך קידום תכניות להתחדשות עירונית ביישוב או מימושן. לצורך יישום סעיף זה, להקצות לרשות להתחדשות עירונית סך של 10 מיליוני ש"ח, מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25, בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

ד. בתוך חודשיים ממועד אישור החלטה זו יבחן צוות ההיגוי האם ניתן להפחית את הסכומים המפורטים בסעיפים 7.1, 8.8, 8.9 ולהוסיףם למקורות המפורטים בסעיף קטן א' על מנת שישמשו גם הם לטובת קידום מימוש מיזמי התחדשות עירונית ביישובי המוקד הראשיים והמשניים שלהם אין כדאיות כלכלית. הכל בכפוף למגבלת הסכומים להסטות תקציביות, כאמור בסעיף 27.

חיזוק יכולות הרשויות המקומיות לתמוך בפעולות לגידול הדמוגרפי

9. פנים

א. חיזוק והעצמת הרשות המקומית להתמודדות עם הגידול באוכלוסייה

1. להנחות את משרד הפנים, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון משרד האוצר, להכין תוכנית רב שנתית לתקצוב שוטף של רשויות ההחלטה לצורך חיזוקן והכל לטובת עמידה במטרות ההחלטה.

2. על אף האמור, משרד הפנים יאפשר לרשויות צמודי גדר שיהיו מעוניינות בכך להגדיל את הסכום שהוקצה להן מכוח התכנית הרב שנתית כאמור, בסכום של 120% ביחס למה שהוקצה להן, כאשר התוספת האמורה תינתן על חשבון הכספים המיועדים לרשות האמורה בהתאם לסעיף 1 להחלטה זו.

3. הקצאת התקציב תיעשה בהתאם לתכנית פרטנית שתגיש כל רשות בהתאם לקווים מנחים שיקבע משרד הפנים בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר, בהלימה למטרות ההחלטה, לפי אבני דרך שייקבעו, וזאת בתוך 90 יום ממועד קבלת ההחלטה. לצורך קבלת הכספים כאמור, רשויות ההחלטה יידרשו להציג בתכניות העבודה כי יקצו לפחות 10% מהתקציב הנזקף לזכותן בסעיף זה לטובת פיתוח ארגוני והון אנושי.

4. תקציב זה יינתן בנוסף ומבלי לפגוע בכל מענק או תקציב אחר שמשרד הפנים מקצה לרשויות המקומיות.

5. לצורך האמור בסעיף קטן 1, יקצה משרד הפנים 250 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2028, מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה זו.

ב. חיזוק והעצמת הרשויות המקומיות בפיתוח תשתיות ארגוניות והון אנושי

להטיל על משרד הפנים להפעיל תכנית לחיזוק ולפיתוח תשתיות ארגוניות והון אנושי ברשויות ההחלטה. נוהל ההקצאה ותכנית העבודה המשרדית יקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון.

התקציב ישמש, בין היתר לגיוס הון אנושי ועדכון המבנה הארגוני, תהליכי רכש ושירותים לרבות הכשרות וכן מימון פרישה, ייעוץ, תמרוץ לגיוס ושימור עובדים ושדרוג תשתיות דיגיטליות של רשויות ההחלטה. תכניות אלו יוצאו לפועל במסגרת תהליך משרדי הכולל הנחיות מקצועיות לשימוש בכלים השונים, בשיתוף עם מערך הדיגיטל הלאומי. מובהר כי נושאים בתכניות הנוגעים לשכר ותנאי העסקה של עובדי מדינה או של עובדים אצל מעסיקים אחרים במגזר הציבורי ייעשו בתיאום עם הממונה על השכר והסכמי העבודה במשרד האוצר ובאישורו.

חלוקת התקציב בין רשויות ההחלטה תבוצע בהתאם לקריטריונים שייקבעו בהסכמה בין מנהלת תנופה לצפון לבין משרד הפנים.

לצורך יישום סעיף זה, יקצה משרד הפנים סך של 30 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2026-2028, מתוכו 15 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להחלטה זו ו- 15 מלש"ח מתקציב משרד הפנים, שניהם בפריסה שווה בין השנים.

ג. חיזוק המענה הרוחבי בתחומי הון אנושי ודיגיטל :

להטיל על משרד הפנים לקדם הפעלת תכניות רוחביות עבור רשויות ההחלטה, כמפורט להלן. מתווה התכניות ואופן יישומן ייקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון. התכניות יפעלו בתחומים הבאים :

1. הכשרה, עתודות ותכניות משותפות – יצירה ועידוד של תכניות הכשרה ועתודות ניהול עבור רשויות ההחלטה, לרבות באמצעות סל תמריצים לעידוד צוערים להגיע לרשויות אלה, פיתוח תכניות ייעודיות לדרגי ביניים, פיתוח מוצרי הכשרה בתחומי ההון האנושי ברשויות (לרבות הערכת עובדים, ניהול פרויקטים וכדומה), ושיתופי פעולה עם משרדי ממשלה נוספים, גופי מגזר שלישי וכו' לפיתוח תכניות ארגוניות ממוקדות ומשותפות בתחומים כגון תחבורה והנדסה. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד הפנים סך של 12 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2026-2030 מתקציבו.

2. שיפור תשתיות דיגיטליות – גיבוש מענה כולל לאפיון תשתיות דיגיטליות ברשויות ההחלטה וקידום מכרזים, וכן מימון תכניות להכשרת הון אנושי בתחום הדיגיטלי לצרכי פעילות, בכפוף להנחיה מקצועית של מערך הדיגיטל הלאומי ובשיתוף משרד הפנים. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד הפנים סך של 8 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2026-2030 מתקציבו.

ד. פרויקטים אזוריים

להטיל על משרד הפנים להקצות לרשויות ההחלטה, באמצעות האשכולות האזוריים, 12 מלש"ח בשנת 2027 מתקציבו, לצורך ביצוע פרויקטים כלכליים מניבים אזוריים ותשתיות ארגוניות רב יישוביות, לרבות שירותים משותפים, אשר ישרתו את יישובי ההחלטה. כללי ההקצאה ייקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון, ולאחר שמיעת פורום קו עימות ונציגי רשויות ההחלטה. ההליך יכלול, בין היתר, דרישה לתקציב תואם (מצינג) מצד הרשויות. לצורך כך, יקצה משרד הפנים סך של 12 מלש"ח בשנת 2027 מתקציבו.

פיתוח התשתיות וחיזוק הכלכלה המקומית והאזורית לצורך יצירת תמהיל תעסוקה מגוון והוספת מקומות תעסוקה לאוכלוסייה הקיימת ולמשיכת אוכלוסיות חדשות

10. תחבורה

א. סל לשיקום תשתיות תחבורה: להטיל על משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן – **משרד התחבורה**) לגבש ולהוציא לפועל רשימת פרויקטים לשיקום תשתיות שנפגעו במרחב ההחלטה, לרבות תיקון נזקי תשתיות מבנה דרך בכבישים בין-עירוניים, קרצוף וריבוד, שיקום מדרכות, מעקות ושילוט בדרכים. רשימת הפרויקטים תיקבע בהסכמה בין משרד התחבורה לבין מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר בתוך 60 ימים מהחלטה זו. לצורך ההוצאה לפועל של רשימת הפרויקטים יקצה משרד התחבורה סך של 140 מלש"ח בין השנים 2026-2027. מתוכם יקצה המשרד מתקציבו סך של 130 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027, ויוקצה לו סך של 10 מלש"ח בשנת 2026 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להחלטה.

ב. סל לשדרוג תשתיות תחבורה יישובי ואזורי: להטיל על משרד התחבורה לגבש וליישם סל יישובי ואזורי לשדרוג והרחבת תשתיות תחבורה קיימות במרחב ההחלטה בדגש על הרחבת צמתים, הקמת דרכי גישה ומילוט, לרבות דרכי גישה למתקנים ציבוריים חיוניים, שיפור הקישוריות והנגישות לתחנות אוטובוס, וכן קידום פרויקטים להעלאת רמת הבטיחות בדרכים וביצוע הסדרות גיאומטריות. גיבוש הסל יעשה בהסכמת מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר לאחר שמיעת רשויות ההחלטה, ובכפוף למטרות חברות התשתית המהוות זרועות הביצוע של המשרד. לצורך מימוש סעיף זה יקצה משרד התחבורה סך של 120 מלש"ח בין השנים 2026-2027, מתוכם יקצה המשרד מתקציבו סך של 40 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027, ויוקצה לו סך של 80 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להחלטה.

ג. פיתוח תשתיות תחבורה מעודדות צמיחה: להטיל על משרד התחבורה לקדם תכנית לפיתוח ושדרוג רשת הדרכים הבין עירונית, לרבות דרכים אזוריות, במטרה לתמוך בפיתוח ובצמיחה דמוגרפית וכלכלית של מרחב ההחלטה. התכנית תכלול, בין היתר, הרחבה של דרכים קיימות, פרויקטים להעדפת תחבורה ציבורית ותחבורה בת קיימא, פיתוח שבילי אופניים ושבילי הליכה. זאת בהתאם למפורט להלן:

1. שדרוג ופיתוח כבישים בין עירוניים ואזוריים: לצורך קידום תכנון וביצוע בכבישים בין עירוניים המפורטים בטבלה שבנספח ב', יוקצה למשרד התחבורה סך של 240 מלש"ח בין השנים 2027-

2026, מתוכם יקצה המשרד מתקציבו סך של 90 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027, ויוקצה לו סך של 150 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להחלטה.

2. משרד התחבורה בהסכמת משרד האוצר ומנהלת תנופה לצפון יהיו רשאים לשנות את רשימת הפרויקטים המפורטים בטבלה בנספח ב', בכפוף למקור התקציבי שבסעיף האמור.

3. לרשום את הודעת משרד התחבורה כי הכבישים והפרויקטים המפורטים בנספח ב' יקודמו לפחות עד להשלמת תכנון מפורט עד שנת 2030, ויקבלו עדיפות לביצוע בעת גיבוש תכנית החומש הבאה לפיתוח ושדרוג רשת הדרכים של המשרד.

4. לרשום את הודעת משרד התחבורה כי בכוונתו לבחון את אופן שדרוג ציר 4 בין עכו לנהריה, בין היתר, לאור קידום הארכת כביש 6 חוצה ישראל ממחלף סומך ועד מחלף בית העמק.

5. שבילי אופניים במרחב העירוני והכפרי: לצורך קידום תכנון וביצוע של שבילי אופניים במרחב ההחלטה יוקצה למשרד התחבורה סך של 30 מלש"ח בין השנים 2026-2027, מתוכם משרד התחבורה יקצה סך של 5 מלש"ח בשנת 2026 מתקציב סל שבילי האופניים של משרד התחבורה ויוקצה לו סך של 25 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להלן. התקציב יוקצה בהתאם למודל התיעדוף של משרד התחבורה. הליך האישור המקצועי יתנהל בהתאם לנהלי משרד התחבורה לשבילי אופניים.

6. להטיל על משרד התחבורה קידום תכנון וביצוע של מסופי אוטובוסים וכן דרכי גישה לתחנות אוטובוס בעבור תנועות רכות, לרבות מפרצי הבא וסע, תשתיות לאופניים וחניוני חנה וסע קטנים, כחלק ממתחם מעבר וכחלק משלים מתכניות תחבורה ציבורית במרחבים שאינם בצמוד דופן לשימושי קרקע, התקנת תחנות והקמת מתחמי מעבר קטנים. לצורך כך יקצה משרד התחבורה סך של 60 מלש"ח בין השנים 2026-2030, מתוכם משרד התחבורה יקצה מתוך תקציב הרשות לתחבורה ציבורית סך של 35 מלש"ח מסל המסופים בפריסה שווה בין השנים 2026-2030, ויוקצה לו סך של 25 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2027 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להחלטה. קידום הפרויקטים ייעשה בהתאם למודל תיעדוף של משרד התחבורה ובהתאם לנהלי משרד התחבורה בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון, לאחר שמיעת אשכול גליל מזרחי ואשכול גליל מערבי, פורום קו עימות ונציגי רשויות ההחלטה.

ד. לרשום את הודעת שר האוצר כי יבחן אם יש לעדכן את רשימת מיזמי התשתית החיוניים לפני סעיף 31(א) חוק לקידום תשתיות, התשפ"ג-2023, כך שתכלול פרויקטים המתאימים לכך מבין הפרויקטים המפורטים בטבלה בנספח ב'.

ה. להטיל על מנהלת תנופה לצפון להקים צוות בראשות ראש מנהלת תנופה לצפון, שבו יהיו חברים – מנהל מינהל התכנון או נציגו, מנכ"ל משרד התחבורה או נציגו ומנכ"ל משרד האוצר או נציגו, מנכ"ל אשכול גליל מזרחי, מנכ"ל אשכול גליל מערבי, אשר יפעל למעקב, האצה ופתרון חסמים בקידום תשתיות תחבורה באזור, ובין היתר לקידום הקמת מסילת הרכבת כרמיאל קריית שמונה, הארכת כביש 6 צפונה, והפרויקטים המקודמים מתוקף החלטה זו.

ו. להטיל על משרד התחבורה והרשות הארצית לתחבורה ציבורית, בהתייעצות עם מנהלת תנופה לצפון, לבצע בתוך 90 יום עבודת מטה לבחינת מודלי הפעלה נוספים של קווי שירות ברשויות ההחלטה ומשמעותם, ולגבש בהתאם תכנית עבודה לביצוע. בתכנית העבודה כאמור יינתן דגש ככל הניתן לשיתוף רשויות ההחלטה במתכונת הפעלת קווי השירות במרחב וכן ליישום בטווח קצר.

ז. להטיל על משרד התחבורה לתמוך בהמשך העסקתם של ממוני התחבורה באשכולות והעצמת יכולותיהם. לצורך כך יוקצה למשרד התחבורה בשנת 2026 סך של 10 מלש"ח מתוך המקור התקציבי המפורט בסעיף 25. תכנית העבודה השנתית לפעילות הממונים, מנגנון נוהל העבודה ואופן התמיכה יסוכמו בין הגורמים הרלוונטיים במשרד התחבורה ומנהלת תנופה לצפון והכל בהתאם לנוהלי משרד התחבורה ובהסכמת מנהלת תנופה לצפון.

11. כלכלה וחדשנות

בהמשך להחלטת ממשלה מס' 3265 ולהחלטת ממשלה מס' 3841 מיום 1 בפברואר 2026 שעניינה "השלמת המענים ליישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון בדגש על המרחב העירוני", מובהר כי הקצאת התקציבים כמפורט להלן בשנות ההחלטה תתחשב בהקצאות שבהחלטות אלו כך שלא תינתן תמיכה זהה בגין אותה פעילות, ותיעשה על פי נהלי העבודה של משרד הכלכלה והתעשייה (להלן: **משרד הכלכלה**) והרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית (להלן: **רשות החדשנות**) לקביעת זכאויות.

א. משיכת מפעלי ייצור: לשם הטמעת חדשנות ועידוד הצמיחה והתחרותיות, להנחות את הרשות להשקעות ופיתוח התעשייה והכלכלה במשרד הכלכלה (להלן - **הרשות להשקעות**) לגבש ולהפעיל, מסלול המיועד לעודד בדרך של הקמה, הרחבה או העתקה של מפעלי תעשייה מאזור שאינו אזור עדיפות לאומית ליישובי ההחלטה או לאזורי תעשייה במרחב ההחלטה, המופיעים בנספח ג', ושאינם עומדים בתנאי הזכאות לקבלת מענק והטבות לפי הוראות חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 (להלן - **חוק לעידוד השקעות הון**). לשם כך יוקצה סך של 28.12 מלש"ח, 23 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 4.22 מלש"ח מתוך תקציב משרד הכלכלה. שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2028.

ב. מענקי השתתפות בהוצאות פיתוח קרקע: להנחות את מינהל אזורי תעשייה במשרד הכלכלה להקצות 14.12 מלש"ח למענקי הוצאות פיתוח קרקע בהתאם להוראה 6.11 "מענק השתתפות בהוצאות פיתוח למפעלי תעשייה", באזורי התעשייה במרחב ההחלטה, אשר בהם משרד הכלכלה הוא הגורם המפתח וגובה הוצאות פיתוח. 12 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 2.12 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו. שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

ג. פיתוח והרחבת אזורי תעשייה: להנחות את מינהל אזורי תעשייה שבמשרד הכלכלה לפעול לתכנון ולפיתוח אזורי התעשייה במרחב ההחלטה. לשם כך יוקצה סך של 23.53 מלש"ח. 20 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 3.53 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

ד. הקמת מנהלות אזורי תעשייה: להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה לפעול להקמת מינהלות לאזורי תעשייה ולהשתתפות בניהול אזורי תעשייה החדשים והרחבות אזורי תעשייה קיימים בתחומי רשויות התוכנית ובהתאם לקריטריונים ותיעדוף אשר יקבעו על ידי מינהל אזורי תעשייה במשרד הכלכלה. לשם כך יוקצה סך של 7 מלש"ח, 6 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 ו-1 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2026-2028.

ה. שדרוג אזורי מסחר – להנחות את משרד הכלכלה לפעול לשדרוג מרכזים מסחריים בעיריות ובמועצות המקומיות על פי קריטריונים, שיכללו בין היתר את מספר התושבים ברשות. לשם כך יוקצה סך של

8.24 מלש"ח. 7 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 1.24 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027, 2028.

ו. צרכים ביטחוניים באזורי תעשייה – להנחות את מינהל אזורי תעשייה שבמשרד הכלכלה והתעשייה לפעול לתגבור אמצעי מיגון ורכיבי ביטחון נוספים, באזורי התעשייה הממוקמים במרחב ההחלטה, בהתאם לנהלי המשרד שייקבעו בנושא. לשם כך יוקצה סך של 3.53 מלש"ח, 3 מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 0.53 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027, 2028.

ז. האצה וצמיחה של עסקים ויצירת משרות בשכר גבוה - על מנת לתמרץ מעסיקים להעסיק עובדים חדשים, להנחות את הרשות להשקעות להקצות 23.53 מלש"ח במסגרת הוראת מנכ"ל 4.85 שעניינה "תכנית האצה וצמיחה של עסקים ויצירת משרות בשכר גבוה ביישובי הצפון", בהתאם לבקשות ממרחב ההחלטה. לצורך כך יוקצה 20 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 3.53 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

ח. העסקת מתמחים בתעשייה עתירת הידע - להנחות את הרשות להשקעות, להפעיל מסלול ייעודי להשתתפות בשכר למסיימי תואר טכנולוגי או הנדסי או תעודת הנדסאי, שייקלטו לעבודה ראשונה בחברות בתעשייה עתירת הידע במרחב ההחלטה. לשם כך יוקצה סך של 7.06 מלש"ח. 6 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 1.06 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

ט. האצה עסקית - להנחות את הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לקבוע הוראת מנכ"ל ייעודית להאצה עסקית לעסקים במרחב ההחלטה, קיימים או חדשים, בתוך 60 יום, בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר. לצורך מימוש הוראת המנכ"ל יוקצה סך של 30 מלש"ח. 26 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 4 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

י. מיצוי זכויות - לשם הפעלת תוכנית למיצוי זכויות של עסקים ביישובי ההחלטה, בכפוף לסמכויות האשכולות האזוריים, להנחות את הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה לתמוך באשכולות האזוריים שבמרחב ההחלטה על מנת שיפעילו תוכנית למיצוי זכויות של עסקים ביישובי ההחלטה, בכפוף לסמכויות האשכולות האזוריים. לשם כך יוקצה סך של 9.41 מלש"ח. 8 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 1.41 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2027 עד 2030.

יא. המרכז לתעשייה מתקדמת - על מנת לשפר את כושר התחרות של המגזר היצרני במרחב ההחלטה ולסייע לחברות יצרניות בהטמעת שיטות ייצור מתקדמות והתייעלות במשאבים, להנחות את המשרד להקצות במסגרת פעילות המרכז לתעשייה מתקדמת תקציב ייעודי עבור בקשות של חברות יצרניות במרחב ההחלטה. לשם כך יוקצה סך של 2.35 מלש"ח. 2 מלש"ח מתוך המקור התקציבי שבסעיף 25 וסך של 0.35 מלש"ח יקצה משרד הכלכלה מתקציבו, שניהם בשנת 2027.

יב. מרכז היתרים - בהמשך לסעיף א.5 בהחלטת ממשלה 3265 מיום 20.07.2025, יוקצה למשרד הכלכלה סך של 2.35 מלש"ח בשנת 2026 לצורך המשך הפעלת המרכז לקידום היתרי בנייה בתעשייה שהוקם באשכול גליל מזרחי, לשם כך יוקצה למשרד סך של 2 מלש"ח מהמקור התקציבי בסעיף 25 להלן, והמשרד יקצה מתקציבו 0.35 מלש"ח, שניהם בשנת 2026. משרד הכלכלה יקצה את הסכום לאיגוד ערים מסוג אשכול רשויות מקומיות בכפוף להוראות כל דין.

הוראות מנכ"ל משרד הכלכלה, חדשות או קיימות, הרלוונטיות להחלטה זו, יותאמו לצרכים של יישובי ההחלטה ואיזורי התעשייה בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר.

יג. לרשום את הודעת המטה לבינה מלאכותית כי בכוונתו לצרף את מנהלת תנופה לצפון, או מי מטעמה, לדיונים הרלוונטיים במסגרת עבודת המטה שתבוצע בשיתוף משרדי הממשלה הנוגעים בדבר. במסגרת עבודת המטה, ובהתאם להיתכנות, ייבחנו מערך התמריצים והחסמים להקמת חוות שרתים באזורי עדיפות לאומית לפי החלטת ממשלה 919 מיום 10.09.2023. בתוך כך, ייבחנו בין היתר חלופות אפשריות להקמת חוות שרתים במרחב ההחלטה, לרבות הסרת חסמים תכנוניים, בחינת המענה האנרגטי לחוות השרתים, וחלופות להבטחת קישוריות תקשורתית בקיבולת גבוהה. מסקנות עבודת המטה ייכללו במסגרת התוכנית הלאומית שהמטה לבינה מלאכותית יביא לאישור הממשלה..

יד. להטיל על מנהלת תנופה לצפון לפעול לקידום פרויקטים שיובילו לשיפור הסביבה העסקית במרחב ההחלטה. הפרויקטים ייקבעו בהסכמה בין מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר ובשותפות המשרדים הרלוונטיים. לצורך כך, יוקצה סך של 10 מלש"ח בשנת 2026, 15 מיליוני ש"ח בשנת 2027, 15 מיליוני ש"ח בשנת 2028, ו-10 מיליוני ש"ח בשנת 2030, כולם, מתוך מסגרת התקציב האמורה בסעיף 25 להלן. לרשום את הודעת רשות החדשנות כי תפעל במרחב ההחלטה מול גופי המו"פ, מכוני המחקר, חברות תעשייה וכן התשתיות להרצת פיילוטס וניסויים, על בסיס יתרונות יחסיים אזוריים, על מנת להגדיל את הנגישות של חברות הזנק לתשתיות החדשנות ולאתרי הרצה במרחב ההחלטה באמצעות הקמה או הנגשה של תשתיות מו"פ, מתקני הרצה או פיילוטס וכן על מנת להגדיל את הנגישות של חברות הייטק למסלולי ההטבות המופעלים ע"י רשות החדשנות. בנוסף, לרשום את הודעת רשות החדשנות כי לצורך כך תקצה סך של 5 מלש"ח בפריסה שווה מתקציבה בשנים 2027–2030, ובכפוף לכך, יוקצה לרשות החדשנות סך של 20 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027–2030 מתוך המקור המפורט בסעיף 25 שלהלן.

טו. לרשום את הודעת רשות החדשנות כי תפעל במרחב ההחלטה מול קהילות היוזמים, קהילות החדשנות, חממות טכנולוגיות, מרכזי החדשנות, גופי המו"פ, על מנת לעודד הקמה וצמיחת חברות הזנק ולהגדיל את היקף משרות ההייטק במרחב ההחלטה. בנוסף, לרשום את הודעת רשות החדשנות כי לצורך כך תקצה סך של 19 מלש"ח מתקציבה בפריסה שווה בשנים 2027–2030, ובכפוף לכך, יוקצה לרשות החדשנות סך של 10 מלש"ח בשנת 2026, ו-47 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027–2030 מתוך המקור המפורט בסעיף 25 שלהלן.

ז. לרשום את הודעת רשות החדשנות כי תפעל במרחב ההחלטה מול מוסדות המחקר, קהילות היוזמים וגופי המו"פ במרחב ההחלטה, על מנת לחזק את תשתיות המחקר והחדשנות, לעודד מחקר יישומי בתעשייה, ומחקר יישומי באקדמיה למען התעשייה, להגדיל את הנגישות של האקדמיה וחוקרים למסלולי ההטבות של רשות החדשנות, להרחיב את ההזדמנויות לחוקרים וליזמים, לעודד הקמה וצמיחת חברות הזנק, ולהגדיל את היקף משרות ההייטק. לרשום את הודעת רשות החדשנות כי לצורך כך תקצה סך של 5 מלש"ח מתקציבה בשנים 2027–2030 בפריסה שווה, ובכפוף לכך, יוקצה לרשות

החדשנות סך של 20 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027-2030 מתוך המקור המפורט בסעיף 25 שלהלן.

יח. לרשום את הודעות רשות החדשנות כי תפעל ביחד עם משרד התקשורת מול קהילות היזמים, קהילות החדשנות, מרכזי החדשנות, גופי המו"פ, מכוני המחקר והתשתיות להרצת פיילוטים וניסויים, כדי לעודד הקמה וצמיחה של חברות הזנק ולהגדיל את מספר משרות ההייטק, וכן על מנת להגדיל את הנגישות של חוקרים, יזמים וחברות למסלולי ההטבות המופעלים על ידי רשות החדשנות בתחום התקשורת במרחב ההחלטה והכל על בסיס יתרונות יחסיים אזוריים. לצורך כך יקצה משרד התקשורת סך של 1 מלש"ח מתקציבו לפעילות רשות החדשנות כאמור בין השנים 2026-2029. בנוסף, לרשום את הודעת רשות החדשנות כי לצורך כך תקצה סך של 1 מלש"ח מתקציבה בין השנים 2026-2029, בכפוף לכך יוקצה סך של 2.5 מלש"ח מתוך המקור המפורט בסעיף 25 שלהלן בין השנים 2026-2029, שניהם בפריסה שווה.

יט. פעילויות רשות החדשנות כאמור בהחלטה זו תבוצענה בהתאם להוראות החוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, התשמ"ד-1984 (להלן – **חוק החדשנות**), שמכויותיה והאמצעים העומדים לרשותה ומבלי לפגוע בסמכויות האורגנים שלה.

כ. להטיל על משרד העבודה לקדם תכנית אזורית להכשרת ההון האנושי במקצועות טכנולוגיים ובמקצועות בעלי תשואה גבוהה להכשרה, ביישובי ההחלטה, לצורך השתלבות בשוק העבודה, לרבות כלי סיוע וכלי הכוון ככל שידרשו, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר. לצורך קידום התכנית יקצה משרד העבודה מתקציבו סך של 3 מלש"ח ויוקצה לו סך של 17 מלש"ח מתוך התקציב האמור בסעיף 25 להחלטה זו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2026-2027. בסעיף זה, "תשואה גבוהה להכשרה" כמשמעותה בסעיף 2א(2) להחלטת הממשלה 198 מיום 1.8.2021.

12. השכלה גבוהה

א. לפנות למל"ג/ות"ת בבקשה לבחון את הצורך והאפשרות לקידום והנגשה של מוסד ללימודים אקדמיים באחד מיישובי המוקד הראשיים או המשניים בגליל המערבי, לאחר התייעצות עם מנהלת תנופה לצפון. ככל שיחליטו מל"ג/ות"ת על קידום כאמור עד ליום 31 באוקטובר 2027, תבחן מנהלת תנופה לצפון יחד עם משרד האוצר ובכלל זה עם אגף התקציבים אם להקצות סך של 100 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן להקמת המוסד כאמור והפעלתו. הסכום האמור יוקצה על פי הפריסה הבאה 19 מלש"ח בשנת 2027, 25 מלש"ח בשנת 2028, 25 מלש"ח בשנת 2029 ו-31 מלש"ח בשנת 2030.

ב. להנחות את מנהלת תנופה לצפון לתמוך ברשויות ההחלטה לטובת מתן מלגות לסטודנטים תושבי יישובי ההחלטה, אשר ילמדו במוסדות השכלה גבוהה שאינם מתוקצבים על ידי המדינה ושממוקמים ביישובי ההחלטה. כלל המלגות ינתנו עד לגובה התקציב הכללי שהוקצה לכך כמפורט להלן, עד לסכום של 10,000 ש"ח לשנה לכל סטודנט, ובמסגרת מתן המלגות יובהר כי המדינה אינה מתחייבת להמשיך במתן המלגות מעבר לשנת הלימודים שבה ניתנו. לצורך כך יוקצו 20 מלש"ח בין השנים 2026-2029 מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25, בפריסה שווה.

ג. אין באמור בהחלטה זו כדי לפגוע בסמכויות מל"ג-ותת.

13. מים וחקלאות

- א. בהמשך לסעיף 4ב(1) בהחלטה מס' 3679, לפעול לתמיכה ביישובי ההחלטה המזרימים את השפכים לחברת ביוב מרחבית ושהרשות שלה הם שייכים העבירה את תשתיות הטיפול בשפכים לחברת הביוב ללא תמורה ומשלמת באופן סדיר לחברת הביוב. התמיכה תאפשר סיוע להקמה או טיפול בתשתיות אזוריות למט"ש ובכך למיתון עלויות אספקת שירותי הביוב בידי רשויות ההחלטה כאמור. התמיכה תבוצע בכפוף להקצאת הכספים האמורים להלן. למשק מים וביוב בדרך המקובלת על משרד האוצר ועל הרשות הממשלתית למים וביוב. לצורך כך יוקצו לרשות הממשלתית למים וביוב 25 מלש"ח מהמקור התקציבי המפורט בסעיף 25 להלן בפריסה שווה בשנים 2026-2030, הסיוע יחולק בהתאם לנהלי רשות המים באישור אגף תקציבים באוצר.
- ב. לתקן את סעיף 4ב(1) להחלטה מס' 3679, כך שלאחר המילים "לפעול לפיתוח תשתיות הולכת ביוב אזוריות, שדרוג תשתיות הביוב ביישובי ההחלטה" יתווספו המילים "ותמיכה בהקמת ספקים כפריים רב-יישוביים ואזוריים, לפי נוהל תמיכה מתאים."
- ג. לצורך שיפור פעילות המניעה של הפצת מחלות זואונוטיות וטיפול בשוטטות הכלבים ביישובי ההחלטה וסביבתם להנחות את משרד החקלאות להקצות 400 אלף ₪ למועצה אזורית מטה אשר ולאשכול רשויות גליל מזרחי, בחלוקה שווה, לטובת שיפוץ הכלביות הרשותיות והרחבת הקיבולת שלהן. לשם כך יקצה משרד ראש הממשלה מתקציבו למשרד החקלאות 400 אלף ש"ח בשנת 2026.

14. תיירות

- על מנת לחזק את התיירות במרחב פיתוח התיירות, כאחד ממנועי הצמיחה הכלכלית, לפתח בו היצע מגוון ואיכותי של מוצרי תיירות בסטנדרט בין-לאומי לעידוד תיירת פנים וחץ, וליצור מרחב מאפשר ומצמיח ליזמויות עסקיות בתחום התיירות – לצמיחה כלכלית תיירותית במרחב פיתוח התיירות, מחליטים כדלקמן:
- א. להטיל על מנהלת תנופה לצפון, לגבש תכנית אסטרטגית שתהווה תשתית ארוכת טווח לפיתוח התיירות במרחב פיתוח התיירות, המבוססת על ניתוח נתונים ומחקר מעמיק של האזור, בשיתוף עם משרד התיירות ומשרד האוצר. התכנית תקודם מתוך ראייה אזורית-מרחבית, ובמטרה לתרום לפיתוח כלכלי-תיירותי של מרחב פיתוח התיירות. גיבוש התכנית ילווה בהתייעצות עם גורמי ממשלה, נציגי רשויות מקומיות, אשכולות אזוריים וגורמים עסקיים רלבנטיים. לצורך יישום סעיף זה יוקצו בשנת 2026 3.5 מלש"ח, מהם 0.5 מלש"ח מתקציב משרד התיירות ו-3 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה.
- ב. להנחות את משרד התיירות לפעול לפיתוח ושדרוג תשתיות תיירות בדרך של תמיכה בפרויקטים במרחב פיתוח התיירות. הפרויקטים שיוגשו ייבחנו על ידי ועדת משנה של צוות תקציב פיתוח של משרד התיירות (להלן – ועדת הצת"פ), בהשתתפות נציגי מנהלת תנופה לצפון, בהתאם לנהלי משרד התיירות לפיתוח תשתיות תיירות ציבוריות ולהנחיות הבאות:
1. גורם הביצוע בפרויקטים התשתיתיים ייקבע בהתאם לנהלי משרד התיירות, לרבות האפשרות לביצוע באמצעות הרשות המקומית, בכפוף לסמכויותיה על פי דין.
 2. הפיתוח התשתיתי יכול שיכלול פיתוח תשתיות ראש שטח לשם הכשרת מגרשים ביעוד מלונאי או תיירותי לשיווק פומבי.
 3. על אף האמור בנהלי משרד התיירות, שיעור השתתפות רשויות ההחלטה ככלל יעמוד על 10% כנקודת מוצא, בכפוף לנהלי המשרד לעניין פרויקטים בתשלום, וככל שהיקף הפרויקטים המצטבר ברשות, בשנה מסוימת, יעלה על 10 מלש"ח, תהיה למשרד סמכות להפחית את שיעור המציינג.

4. אין בסעיף זה כדי לגרוע מאפשרותן של רשויות ההחלטה להגיש בקשה לפרויקטים במסגרת מסלולי הצת"פ הרגיל, בכפוף לסמכויותיהן על פי דין.

לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד התיירות 99.7 מלש"ח, על פני השנים 2026-2028, מהם יוקצה למשרד התיירות 80 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 בפריסה הבאה: 22 מלש"ח ב-2026, 29 ב-2027 ו-29 ב-2028, ומשרד התיירות יקצה מתקציבו 19.7 מלש"ח בפריסה הבאה: 5.7 ב-2026, 7 ב-2027 ו-7 ב-2028.

ג. נוסף על האמור בסעיף 14ב בהחלטה זו, להטיל על משרד התיירות לסייע בפיתוח קו החוף שבמרחב פיתוח התיירות בעדיפות לאזור קו החוף שימצא כתורם ביותר ליישובי ההחלטה, כתשתית תיירות אזורית משמעותית. בהתאם לנהלי משרד התיירות לפיתוח תשתיות תיירות ציבוריות ולהנחות המפורטות בסעיף 14ב. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד התיירות 80 מלש"ח, על פני השנים 2027-2026, מהם יוקצה למשרד התיירות 63.7 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, בפריסה הבאה: 23 מלש"ח ב-2026 ו-40.7 מלש"ח ב-2027, ומשרד התיירות יקצה מתקציבו 16.3 מלש"ח בפריסה הבאה: 6.3 מלש"ח ב-2026 ו-10 מלש"ח ב-2027.

ד. להטיל על משרד התיירות לסייע בפיתוח המעגנה בנהריה כתשתית תיירותית אזורית מרכזית. פיתוח הפרויקט, תכנונו וביצועו ייעשו בתיאום מלא עם משרד התחבורה ומנהלת תנופה לצפון. לצורך האמור משרד התיירות יקצה 115 מלש"ח, על פני השנים 2026-2030, מתוכם יוקצו למשרד התיירות 100 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 בפריסה הבאה: 4 מלש"ח ב-2026, 8 מלש"ח ב-2027, 25 מלש"ח ב-2028, 30 מלש"ח ב-2029 ו-33 מלש"ח ב-2030, ו-15 מלש"ח מתקציב משרד התיירות בפריסה הבאה: 1 מלש"ח ב-2026, 2 מלש"ח ב-2027, 5 מלש"ח ב-2028, 5 מלש"ח ב-2029 ו-2 מלש"ח ב-2030. להנחות את משרד התיירות לפעול להגדלת היצע מקומות הלינה ולהוספת מתקני אכסון מלונאים במרחב פיתוח התיירות. לצורך כך:

1. משרד התיירות באמצעות מינהלת השקעות בתיירות, יבחן מתן מענקי חוק עידוד השקעות הון, התשי"ט-1959, ומענק מינהלי תוספתי, לפי העניין, למיזמים במרחב פיתוח התיירות. המענקים ינתנו בכלל המסלולים של נהלי מינהלת ההשקעות בתיירות לרבות מסלול היתר בניה, מסלול גמרים, השבה והסבה ובמסלול הקמה. המענקים יהיו בשיעור של 20% כקבוע בחוק והמענק המנהלי התוספתי יהיה בשיעור 13% כך ששיעור המענק הכולל יעמוד על 33% מסך ההשקעה המוכרת, הכל בהתאם לנהלי מנהלת השקעות בתיירות ובכפוף לתקציב השנתי כאמור בסעיף ה.3 להלן.

2. סך התקציב ליישום סעיף זה יעמוד על 60 מלש"ח מהמקורות ובשנות התקציב המפורטים להלן:

שנת תקציב	תקציב משרד התיירות	תקציב מסעיף 25 להחלטה	סה"כ תקציב
2027	5	5	10
2028	5	5	10
2029	10	5	15
2030	10	15	25

ו. להנחות את משרד התיירות, לממן שעות ייעוץ וליווי מקצועי ליזמים ולרשויות ההחלטה ללא השתתפות עצמית, לשיקום, פיתוח, קידום, או שיפור מיזמי תיירות במרחב פיתוח התיירות, במסגרת נוהל סיוע "חממות התיירות" של משרד התיירות, לייעוץ בתחומי הכנת פרוגרמה תיירותית, תוכניות

אב תיירותיות, בדיקות היתכנות, איתור קרקעות, ליווי תכנוני והוצאת היתרי בנייה ועוד. לצורך יישום סעיף זה יוקצו 2.4 מלש"ח, מהם 0.4 מלש"ח יקצה משרד התיירות מתקציבו ו-2 מלש"ח יוקצו למשרד התיירות מהתקציב האמור בסעיף 25 להלן, הכל בפריסה שווה בין השנים 2026–2029.

ז. להטיל על מנהלת תנופה לצפון לפעול לביצוע פעולות בתחום התיירות במרחב פיתוח התיירות, באופן שישרת את יישובי ההחלטה בראייה אזורית, על בסיס התכנית האסטרטגית בסעיף 14א בהחלטה זו. פעילות מנהלת תנופה לצפון תכלול, בין היתר, התקשרויות לטובת פיתוח אטרקציות ומתחמי תיירות בראייה אזורית, קידום ביקושים באמצעות בניית מוצרים וחבילות תיירות, ופעולות פרסום ושיווק אזוריות; מענקים לפיתוח עסקי תיירות שאינם מלונאיים בהלימה לראייה האזורית, ופיתוח כלים לניטור ומדידה שוטפים של ההיצע התכנוני, היצע המלונאות, האטרקציות והפעילות התיירותית, והביקוש בפועל מצד המבקרים. יישום סעיף זה ייעשה בתיאום עם משרד האוצר ומשרד התיירות, בחלקו באמצעות תמיכה באשכולות האזוריים גליל מזרחי וגליל מערבי. לצורך יישום סעיף זה יוקצו 59.8 מלש"ח, מהתקציב האמור בסעיף 25 בפריסה הבאה: 4 מלש"ח ב-2026, 20 מלש"ח ב-2027, 20 מלש"ח ב-2028 ו-15.8 מלש"ח ב-2029.

ח. בסעיף זה - "מרחב פיתוח התיירות" – יישובי ההחלטה, המרחב שבין יישובי ההחלטה בטווח של עד 9 ק"מ מגבול לבנון, ומיזמי תיירות שגובלים ביישובי ההחלטה ובלבד שיש להם זיקה ישירה ליישובי ההחלטה.

שיפור איכות החיים וצמצום פערים

15. בריאות

לצורך שיפור הנגישות והזמינות, חיזוק המענים בשגרה ובחירום, והבטחת רצף שירותים רפואיים לתושבי יישובי ההחלטה, ייושמו הצעדים המפורטים בפרק זה:

א. יצירת תנאים ותכניות למשיכת כח אדם רפואי ומקצועות הבריאות

1. משרד הבריאות, יחד עם הממונה על השכר, יגדיל את מספר הרופאים הלומדים ועובדים ברשויות ההחלטה שישרתו את יישובי ההחלטה, במסגרת תכנית "כוכבים", הכל בהתאם למדיניות הממונה על השכר במשרד האוצר. לצורך כך יוקצה למשרד הבריאות סך של 34.5 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, בהתאם לפריסה הבאה: סך של 240 אלפי ש"ח לשנת 2026, 2.66 מלש"ח לשנת 2027, 4.8 מלש"ח לשנת 2028, 6.4 מלש"ח לשנת 2029 ו-20.4 מלש"ח לשנת 2030.

2. מבלי לגרוע מסמכויות מל"ג-ות"ת, להקצות 28.2 מלש"ח למשרד הבריאות עבור תכניות להגדלת מספר העוסקים במקצועות הבריאות ולהגדלת מספר הסטודנטים הלומדים והמבצעים הכשרה מעשית ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, שיבוצעו בדרכים הבאות: הרחבת מספר ההכשרות של מדריכים קליניים במוסדות רפואיים ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, תמיכה בתשתיות תומכות להגדלת שדות קליניים להכשרה מעשית ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, מלגות לסטודנטים למקצועות הבריאות במוסדות להשכלה גבוהה ביישובי ההחלטה, פתיחת חוגים והרחבת חוגים קיימים של מקצועות הבריאות במוסדות להשכלה גבוהה ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, בכפוף להנחיות ותת ולאישור ות"ת-מל"ג, עידוד בעלי מקצועות הבריאות בשלבי הדוקטורט וה-פוסט דוקטורט להשתלב כסגל אקדמי במסגרת תכנית "ניצנים", תמיכה בנסיעות ושכר דירה לסטודנטים המבצעים הכשרה

מעשית ביישובי ההחלטה, המרוחקים מביתם. לצורך ביצוע האמור, יוקצה למשרד הבריאות סך של 28.2 מלש"ח, מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25, ובהתאם לפריסה הבאה: סך של 1 מלש"ח לשנת 2026, 6.7 מלש"ח לשנת 2027, 10 מלש"ח לשנת 2028, 10 מלש"ח לשנת 2029 ו-500 אלש"ח לשנת 2030. למען הסר ספק, ביצוע האמור יבוצע בתיאום עם ות"ת אך לא על ידה.

3. עבור משיכת רופאים ואנשי מקצועות הבריאות מצטיינים לעבודה במוסדות רפואיים ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, להטיל על משרד הבריאות להוציא לפועל תכנית אשר תתקיים בשנים 2026-2029 בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון, שתקדם פתרונות אישיים ומקצועיים לרופאים ואנשי מקצועות בריאות מצטיינים, לרבות סטודנטים, שמעוניינים להעתיק את מגוריהם לצפון, לרבות דיור, חינוך, תעסוקת בני זוג, הכשרה מקצועית ותחומים נוספים ככל שיידרשו. לצורך כך יוקצה למשרד הבריאות סך של 10.5 מלש"ח, מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, בהתאם לפריסה הבאה: סך של 1.2 מלש"ח לשנת 2026 ו-3.1 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2027-2029. לצורך מימוש הפעילות כאמור יוקם צוות היגוי משותף למשרד הבריאות ומנהלת תנופה לצפון.

4. עבור הגדלת היצע הפסיכולוגים העובדים ביישובי ההחלטה, לרבות יצירת תכנית ייעודית רב שנתית להרחבת מספר הפסיכולוגים ותכניות להגדלת מספר המתמחים והמדריכים במסגרת תכנית "שורשים", יוקצה למשרד הבריאות סך של 7.5 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, בהתאם לפריסה הבאה: סך של 1.7 מלש"ח לשנת 2026, 2.85 מלש"ח לשנת 2027, 1.2 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2028-2029 ו-0.55 בשנת 2030.

5. עבור הגדלת מספר האחיות המומחיות בקהילה והכשרות בקורסים על בסיסיים בתחומים כגון רפואה ראשונית, פסיכיאטריה, סכרת ובריאות הציבור, לרבות באמצעות מבחן תמיכה לקופות החולים, ופעולות שונות לעידוד תעסוקה ברשויות ההחלטה שישרתו את יישובי ההחלטה והכשרות למומחיות בתחומים שיוגדרו. יוקצה למשרד הבריאות סך של 8 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

6. נוסף על האמור בסעיף א' לעיל, יקצה משרד הבריאות מתקציבו, סך נוסף של 10 מלש"ח לתכניות להרחבת היצע כוח האדם הרפואי ואיכותו ביישובי ההחלטה, בהתאם לפריסה הבאה: 0.5 מלש"ח לשנת 2026, 1 מלש"ח לשנת 2027, 2 מלש"ח לשנת 2028, 3 מלש"ח לשנת 2029 ו-3.5 מלש"ח לשנת 2030, אשר יתואמו עם מנהלת תנופה לצפון.

ב. המרכז הרפואי לגליל (נהריה)

על מנת לחזק את המרכז הרפואי לגליל, להמשיך ולפתח שירותים רפואיים מתקדמים שיאפשרו זמינות גבוהה ושיפור שירות לציבור התושבים, לרבות בעתות חירום, להנחות את משרד הבריאות לבצע את התכנית המפורטת להלן:

1. עבור הקמת מכון PET CT יוקצה סך של 26 מלש"ח בהתאם לפריסה הבאה: 0.5 מלש"ח בשנת 2026, 1.5 מלש"ח בשנת 2027, 10 מלש"ח בשנת 2028, 12 מלש"ח בשנת 2029 ו-2 מלש"ח בשנת 2030, ועבור הקמת יחידת שיקום לב יוקצה סך של 2.5 מלש"ח בשנת 2027, שניהם מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן.

2. עבור תוספת מכשיר MRI יוקצה סך של 10 מלש"ח בשנת 2026 ועבור שדרוג מכשיר MRI יוקצה סך של 2 מלש"ח בשנת 2026, שניהם מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן.

3. עבור הקמת 4 חדרי ניתוח ממוגנים ומרכז לוגיסטי בבית החולים יוקצה סך של 42 מלש"ח

- מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן ובכפוף לפריסה הבאה : 1.5 מלש"ח בשנת 2026, 9.5 מלש"ח בשנת 2028, 25.5 מלש"ח בשנת 2029 ו-5.5 מלש"ח בשנת 2030. משרד הבריאות יקצה מתקציבו 18 מלש"ח פריסה שווה בין השנים 2027-2030.
4. עבור שיפוץ מבנה המחלקות הפנימיות בבית החולים, יוקצה סך של 30 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 בהתאם לפריסה הבאה : 1 מלש"ח בשנת 2026, 9 מלש"ח בשנת 2027, 17 מלש"ח בשנת 2028 ו-3 מלש"ח בשנת 2029.
5. עבור שיפוץ מחלקת אם, עובר וילד, יוקצה סך של 6 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25, בהתאם לפריסה הבאה : 5.5 מלש"ח בשנת 2027 ו-0.5 מלש"ח בשנת 2028. בנוסף יקצה משרד הבריאות מתקציבו 2 מלש"ח בהתאם לפריסה הבאה : 0.5 מלש"ח בשנת 2026, 1 מלש"ח בשנת 2027 ו-0.5 מלש"ח בשנת 2028.
6. עבור השקעה במעבדות המחקר של ביה"ח יוקצה סך של 7 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן בהתאם לפריסה הבאה : 0.5 מלש"ח בשנת 2026, 3 מלש"ח בשנת 2027 ו-3.5 מלש"ח בשנת 2028.
7. עבור הוספת מערך פסיכיאטריה בבית החולים בהתבסס על העתקת בית החולים "מזור". לטובת השקעה בתשתיות תומכות יוקצה סך של 70 מלש"ח ועבור הקמת מגורי סגל יוקצה סך של 10 מלש"ח, שניהם מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, ובכפוף לפריסה הבאה : 2 מלש"ח בשנת 2026, 8 מלש"ח בשנת 2027, 15 מלש"ח בשנת 2028, 25 מלש"ח בשנת 2029 ו-30 מלש"ח בשנת 2030.
8. עבור תכניות הכשרה מקצועית לצוותים במרכז הרפואי לגליל – לרבות תכניות רפואה ומחקר, תכניות התמקצעות בתחומים חסרים במרכז הרפואי כגון פרמקולוגיה, אימונולוגיה מחלות זיהומיות ומחלות ריאה, תכנית POCUS לפנימאים והכשרת מתמחים וכן עבור למידת עמיתים, יקצה משרד הבריאות מתקציבו סך של 4 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.
9. עבור מרכז החדשנות לאיתור צרכים קליניים ופיתוח רעיונות לחיבור לתעשייה, להכנסת טכנולוגיות לצורך האצה בסביבה קלינית פעילה ולפיתוח יכולות חדשות, יוקצה סך של 5 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2027-2030, מתוכם סך של 2.3 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 בפריסה שווה בין השנים 2027-2030. בנוסף סך של 2.7 מלש"ח מתקציב משרד הבריאות בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.
10. עבור סעיף 15.ב יקצה משרד הבריאות מתקציבו, סך של 15.3 מלש"ח נוספים לתכניות ופרויקטים שישפרו את איכות השירותים הניתנים בבית החולים ואת היקפם, בהתאם לפריסה הבאה : סך של 7 מלש"ח בשנת 2028 וסך של 8.3 מלש"ח בשנת 2029, הכל בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון.
11. לרשום את הודעת שר הבריאות, שר האוצר והשר במשרד האוצר האחראי לתחומי הפעילות של מנהלת תקומה ומנהלת שיקום הצפון, כי האמור בסעיף 15.ב.7 להחלטה זו יאפשר להעתיק את המרכז לבריאות הנפש מזור לתוך בתי החולים הציבוריים הכלליים שבצפון, כך שהטיפול הנפשי והגופני יינתנו באותו בית חולים, וזאת במטרה לשפר את שירותי בריאות הנפש הציבוריים, ובפרט את איכות האשפוז הפסיכיאטרי כחלק ממערך האשפוז הכולל, ועל מנת לחזק את הרצף הטיפולי בשירותי בריאות הנפש, ובהתאם לאמור בהחלטת ממשלה מספר 2265 מיום 31.10.2024, וזאת בפרוגרמה עדכנית ובסטנדרטים התואמים את האמור בדוח הוועדה למערך האשפוז בבריאות הנפש בישראל ("וועדת מלמד").

ג. רפואת קהילה ושירותים רפואיים לתושבים

על מנת לחזק את השירותים הרפואיים בקהילה, לרבות פיתוח שירותים חדשים והגברת הזמינות ביישובי ההחלטה, ולהגדיל זמינות לשירותי חירום ביישובי ההחלטה, להטיל על משרד הבריאות להוציא אל הפועל את התוכניות הבאות:

- עבור תמיכה בפעילות קופות החולים להרחבת שירותי הרפואה הניתנים ביישובי ההחלטה עבור מבוטחיהן ובכלל זה בתחומי: רפואה ראשונית, רפואה מיעצת, רפואת שיניים, טיפולי בית, שירותי רוקחות שירותי רפואה מרחוק, חדשנות, מוקדי ערב, אשפוזי בית, הקמת מרפאות חדשות, שיפוץ והרחבת מרפאות קיימות וכן עבור התאמת תשתיות מרפאות לחירום יוקצה למשרד הבריאות סך של 160 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להלן ובהתאם לפריסה הבאה: סל של 13.36 מלש"ח בשנת 2026, 46.86 מלש"ח בשנת 2027, 48.06 מלש"ח לשנת 2028, 33.84 מלש"ח לשנת 2029 ו- 17.88 מלש"ח לשנת 2030. מבחני התמיכה לקופות החולים יפורסמו בתוך 90 ימים ממועד ההחלטה. תכולת המבחנים ואופן יישומם יקבעו במשותף עם מנהלת תנופה לצפון.
- עבור הקמת מרכז רפואי קהילתי מרחבי ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, על ידי רשות מקומית או מועצה אזורית למתן שירותי רפואה ראשונית ורפואת מומחים, מכון דימות, מכונים מתמחים ושירותים רפואיים נוספים, בהתאם לצרכים העולים, ובהתאם לאמות המידה שיקבע משרד הבריאות, יוקצה למשרד הבריאות סך של 23.5 מלש"ח, מהתקציב האמור בסעיף 25 להלן ובהתאם לפריסה הבאה: 5.5 מלש"ח בשנת 2027, 7 מלש"ח בשנת 2028, 6 מלש"ח בשנת 2029 ו- 5 מלש"ח בשנת 2030. הרשות שתקים את המרכז הרפואי, מיקומו והמודל המקצועי והכלכלי להפעלתו ייקבעו על ידי ועדה מקצועית שיקים מנכ"ל משרד הבריאות, בהשתתפות גורמי מקצוע ממשרד הבריאות, נציגי מנהלת תנופה, שתתייעץ עם רשויות ההחלטה וקופות החולים. התקציב יוקצה לרשות המקומית שתיקבע לכך ע"י הועדה המקצועית שתוקם כאמור להלן, לצורך בניית המבנה שבו יוקם המרכז הרפואי. הרשות המקומית תעמיד את המבנה, בכפוף להוראות הדין ובכללם דיני המכרזים, לגורם אשר יפעיל את המרכז.
- להטיל על משרד הבריאות להקצות 20 מלש"ח עבור פיתוח ותגבור הפעילות בקריה השיקומית-טיפולית "מבואות החרמון". לצורך שדרוג, שיקום והתאמה של התשתיות והמבנים והמערכות התפעוליות לסטנדרטים הנדרשים כיום ולצרכים האזוריים, הרחבה והתאמה של מרחבי טיפול רב-מקצועיים לעומסי פעילות מוגברים, ולטיפולים מותאמים לנפגעי מלחמה, לרבות התאמות תפעוליות להפעלת מודל אזורי משולב (One Stop Shop), וכן לצורך הצטיידות, חיזוק והכשרת כוח האדם המקצועי ופיתוח מעטפת תומכת למטופלים, למלווים ולצוותים המקצועיים לצורך האמור, יוקצה סך של 20 מלש"ח, מתוכו יוקצו למשרד הבריאות 9.3 מלש"ח מהמקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להלן, ו- 8 מלש"ח מתקציב משרד ראש הממשלה, ובנוסף יקצה משרד הבריאות מתקציבו 2.7 מלש"ח, לפי הפריסה שלהלן:

מקור/שנה	2026	2027	2028	2029
סעיף 25	4.5	3	1.8	
משרד הבריאות	0.5	1	1.2	
משרד רה"מ	4	1.5	1.5	1

סה"כ	9	5.5	4.5	1
------	---	-----	-----	---

4. להטיל על משרד הבריאות להקצות 8 מלש"ח עבור שירותי התפתחות הילד, חיזוק מכוני התפתחות הילד בהפעלת הקופות, יחידות רשותיות להתפתחות הילד ושירותי התפתחות הילד בבית חולים, אשר בהסדר עם הקופות לשם הרחבת השירותים הניתנים לילדים עם צרכים מיוחדים ברשויות ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, לרבות הכרה במרכזים אלו כמוכרים להתמחות בפסיכולוגיה התפתחותית, והנגשת השירות; עבור ביצוע הדרכות סגל לצוותי התפתחות הילד במכונים והיחידות להתפתחות הילד של רשויות ההחלטה וכן מסגרות ייעודיות לזיהוי קשיים וצרכים התפתחותיים בקרב ילדים. לצורך האמור יוקצה למשרד הבריאות סך של 8 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להלן, בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

5. עבור הקמת 4 נקודות הזנק חדשות לפינויי חירום, הכוללות אמבולנסים רגילים וניידות לטיפול נמרץ ביישובים שייקבעו על ידי משרד הבריאות, וכן הכשרת צוותי צח"י ומתנדבים בהיקף שיקבע משרד הבריאות, שניהם בתיאום עם מנהלת תנופה, יוקצה למשרד הבריאות סך של 10 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להלן, בפריסה שווה בין השנים 2027-2030 ומשרד הבריאות יקצה מתקציבו 4 מלש"ח, בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

6. עבור הפעלת ניידת טיפת חלב ביישובי ההחלטה יוקצו למשרד הבריאות סך של 7.5 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027-2030 מהתקציב האמור בסעיף 25. תוכנית פריסת השירות תתואם עם מנהלת תנופה.

7. עבור פיתוח רפואת קהילה ושירותים רפואיים לתושבים ביישובי ההחלטה, יקצה משרד הבריאות מתקציבו, סך של 11.3 מלש"ח לתכניות בנושא, בהתאם לפריסה הבאה: סך של 0.5 מלש"ח לשנת 2027, סך של 2 מלש"ח לשנת 2028, 4 מלש"ח לשנת 2029 ו-4.8 מלש"ח בשנת 2030. הקצאת התקציב לתכניות השונות תתואם בין משרד הבריאות ומנהלת תנופה.

ד. מערכי בריאות הנפש, גוף-נפש והחוסן

להטיל על משרד הבריאות לקדם את התכניות הבאות:

1. עבור הרחבת הפעילות של מרכזי החוסן בהיבטים של חוסן רשותי, קהילתי וכן המענים הטיפוליים הניתנים, לרבות כח אדם והקמת שלוחות נוספות ביישובי ההחלטה במסגרת מרכזי החוסן בגליל המערבי ובגליל המזרחי, יוקצה למשרד הבריאות סך של 55 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה, בכפוף למדיניות ועדת ההיגוי הבין-משרדית בראשות משרד הבריאות, כאמור בסעיף 7 להחלטת ממשלה 3858 מיום 8 בפברואר 2026 שעניינה "הפעלת מרכזי החוסן בשנת 2026", ובהתאם לתכנית העבודה של משרד הבריאות שתגובש בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון, במתווה יורד בהתאם לפריסה הבאה: סך של 15 מלש"ח לשנת 2027, 14.5 מלש"ח לשנת 2028, 13 מלש"ח לשנת 2029, ו-12.5 מלש"ח בשנת 2030.

2. עבור הרחבת הפעילות לטיפול בהתמכרויות בצפון, לרבות אשפוזיות ייעודיות לנשים, יוקצה סך של 12 מלש"ח מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה בפריסה הבאה: 4 מלש"ח לשנת 2026, ו-8 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

3. עבור סעיף 15ד. להחלטה זו יקצה משרד הבריאות מתקציבו, סך של 10 מלש"ח לתכניות להרחבת שירותים ושיפור השירותים בתחום בריאות הנפש והחוסן, בהתאם לפריסה הבאה: סך של 0.5 מלש"ח לשנת 2027, סך של 2 מלש"ח לשנת 2028, סך של 3.5 מלש"ח לשנת 2029 ו-4 מלש"ח לשנת 2030. הקצאת התקציב לתכניות השונות תתואם בין משרד הבריאות ומנהלת תנופה.

ה. בריאות ברשויות המקומיות

1. לצורך קידום בריאות ומניעת תחלואה כרונית, בקרב תושבי יישובי ההחלטה, להטיל על משרד הבריאות לתמוך בהקמת יחידות בריאות ברשויות ההחלטה בכפוף לסמכויותיהן לפי דין, ולהשתתף במימון של אותן יחידות לתקופה מוגבלת בין השנים 2026-2029 כך שלאחר תקופה זו הרשויות יפעילו את היחידות מבלי להסתמך על תמיכת המדינה, ככל שיחליטו להמשיך להפעילן. היחידות יפעלו לקידום בריאות ומניעת תחלואה על בסיס עקרונות קידום בריאות הוליסטיים ומדיניות משרד הבריאות, לרבות בדבר הכשרת מתאמי הבריאות ביחידות. היחידות ימפו את מצב הבריאות ביישובי ההחלטה, ויבנו ויממשו תכנית פעולה רב שנתית מבוססת נתונים לטובת קידום בריאות לכלל התושבים במרחב הציבורי והטמעת מדיניות מקדמת בריאות. לצורך ביצוע הסעיף, משרד הבריאות יתקשר עם גורם מבצע בעל ניסיון רלוונטי בתחום אשר ביכולתו לקדם את הפרויקט באופן מהיר, יעיל ואיכותי. לצורך האמור יוקצה תקציב של 5.3 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן ובהתאם לפריסה הבאה: 0.74 מלש"ח לשנת 2026 ו- 1.52 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2027-2029.

2. להטיל על משרד הבריאות לתמוך בהקמת יחידות בריאות ברשויות ההחלטה, בכפוף לסמכויותיהן לפי דין, שיכללו מינוי של מתאמי בריאות ברשויות, שתפקידם יוגדר על ידי משרד הבריאות ושיוכשרו בהתאם לאמות המידה והנחיות משרד הבריאות ותקציב עבור פעילות ותשתיות בריאות. משרד הבריאות יתמוך ביחידות כאמור בהתחשב בתכניות העבודה שיגישו רשויות ההחלטה ושיאושרו על ידו בתיאום עם מנהלת תנופה. משרד הבריאות ישתתף במימון של אותן יחידות לתקופה מוגבלת בין השנים 2026-2029 כך שלאחר תקופה זו הרשויות יפעילו את היחידות מבלי להסתמך על תמיכת המדינה, ככל שיחליטו להמשיך להפעילן. לצורך כך יוקצה למשרד הבריאות תקציב של 25 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 להלן, בפריסה שווה בין השנים 2027-2029.

16. רווחה

לאשר תכנית רב-שנתית ליישובי ההחלטה לשנים 2030-2026 הכוללת יישום כלי הסיוע, על בסיס יעדי מדיניות. הכול כמפורט להלן:

א. לקבוע את יעדי התוכנית שתכליתם שיקום, חיזוק ופיתוח הרשויות והאוכלוסייה כדלקמן:

1. חיזוק החוסן הכלכלי-חברתי - שיפור במצבם הכלכלי של מקבלי שירות במחלקות לשירותים חברתיים שנפגעו ממצב הלחימה המתמשך וחוסר היציבות הביטחונית, באמצעות הגדלת ההכנסה הפנויה, זאת על ידי סיוע בהשתלבות בשוק העבודה והגדלת ממוצע שכר העבודה, בהפחתת חובות ובקידום מיצוי זכויות של מקבלי שירותי רווחה ביישובי ההחלטה.
2. חיזוק החוסן הקהילתי – שיפור ברמת האמון, השייכות, החיבוריות, המחויבות והפעולה הקולקטיבית בקהילה בקרב התושבים ביישובי ההחלטה, זאת על מנת לסייע בחיזוק ושיקום הקהילות אשר התמודדו עם איומים ביטחוניים במלחמת חרבות ברזל ועד היום.
3. חיזוק השלומות האישית, המשפחתית והחברתית- שיפור במצבם הרגשי והחברתי של מקבלי השירות בדגש על ילדים, נוער וצעירים בסיכון ומשפחתם ובקרב אזרחים ותיקים ביישובי ההחלטה. חיזוק זה נדרש לאור הפגיעה הקשה והמתמשכת בחוסר היציבות האישית והמשפחתית שנוצר בעקבות המצב הביטחוני.

4. שיפור איכות, יעילות ואפקטיביות השירותים החברתיים- שיפור בשיעורי האיוש וההתמדה, וחיזוק ההון האנושי במחלקות לשירותים חברתיים ביישובי ההחלטה. ההון האנושי במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות הינו לבנת היסוד באספקת שירותי רווחה לאוכלוסיית יישובי ההחלטה, על כן נדרשים חיזוק וייצובו תוך כדי ולאחר תקופת המלחמה הארוכה.

5. שיפור איכות תשתיות פיזיות, והגברת חדשנות ומצוינות בשירותים החברתיים- הרחבה ושיפור האיכות והנגישות של תשתיות פיזיות המשמשות למתן שירותים חברתיים, תוך תיעדוף מבנים אזוריים, רב-תכליתיים עם אפשרות לעירוב שימושים והגברת השימוש בשיטות עבודה חדשניות ביישובי ההחלטה. פעולות אלה יביאו לפיתוח וקידום שירותים במטרה לתת מענה לצרכים המרובים שעולים תוך כדי ולאחר המלחמה.

ב. להנחות את משרד הרווחה והביטחון החברתי (להלן – **משרד הרווחה**) בשיתוף ובהסכמת מנהלת תנופה לצפון, ליישם תהליכי מדידה של היעדים שהוגדרו בהחלטה ותוצאות של כלי הסיוע שנקבעו בהחלטה זו, והכל כפי שיפורט להלן. לצורך כך יוקצה למשרד הרווחה תקציב בסך 1 מלש"ח מהמקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להחלטה, בפריסה שווה על פני השנים 2027-2030.

ג. להנחות את משרד הרווחה להקים צוות יישום במחוז חיפה והצפון (להלן – **צוות היישום**) המורכב מגורמי המקצוע במשרד הרווחה ומנהלת תנופה לצפון, לטובת ריכוז יישום החלטת הממשלה. צוות היישום ירכז את כלל הפעולות הנדרשות מתוקף סעיף זה וכן יבצע תפקידים כמפורט בסעיפי ההחלטה לרבות קידום ההון האנושי וסיוע לרשויות ההחלטה בגיוס, קליטה ושימור עובדים במחלקות הרווחה והכשרות והדרכות לעובדים. לצורך כך משרד הרווחה יקצה מתקציבו תקציב בסך 2 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2026-2029.

ד. להטיל על משרד הרווחה להוסיף תכניות רווחה וכלי סיוע אשר יקדמו שינוי חברתי משמעותי ביישובי ההחלטה בזירות חיים מרכזיות כגון חוסן כלכלי-חברתי, חוסן קהילתי ושלמות אישית ומשפחתית, תוך יצירת מערך תמריצים לפיתוח מנגנוני הפעלת שירותים זמינים ומונגשים ברמה האזורית, לטובת תגבור, הרחבה, ופיתוח תכניות התערבות, שירותים ומסגרות רווחה לרמת הפרט, המשפחה והקהילה. תינתן עדיפות לרשויות בהן נפגע הרצף התפקודי של מתן השירותים בשל אילוצי המצב הבטחוני והשלכותיו וכי הבראתן והחזרתן לתפקוד דורשת משאבים נוספים, כל זאת בהתאם לקריטריונים שיקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון. לצורך כך, יוקצה למשרד הרווחה תקציב בסך של 117.5 מלש"ח על פני השנים 2027-2030 מהמקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להלן, על פי הפריסה בטבלה מטה, ומשרד הרווחה יקצה מתקציבו סך של 14.8 מלש"ח בפריסה בין השנים 2026-2029 כמפורט להלן (המספרים המצוינים בטבלה זו ובאלה שאחריה הינם במלש"ח):

שנה	2026	2027	2028	2029	2030
משרד הרווחה	3.7	3.7	3.7	3.7	0
סעיף 25		23	28.8	34.6	31.1

ה. להנחות את משרד הרווחה לפעול לסיוע ליישובי ההחלטה בשיפור השירותים החברתיים באמצעות הצעדים הבאים:

1. גיוס וקליטה של כוח אדם מקצועי ואיכותי לעבודת המחלקות לשירותים חברתיים (להלן: המחלקות) באמצעות תוספת משרות וכוח אדם;

2. מתן רכיבי תגמול ופיתוח מקצועי אשר ייקבעו ע"י משרד הרווחה בהסכמה של מנהלת תנופה לצפון, ובאישור הממונה על השכר והסכמי עבודה במשרד האוצר. רכיבי התגמול והפיתוח המקצועי יקבעו תוך התייחסות למצב האיוש במחלקות ותוך מתן תיעדוף לרשויות המתמודדות עם קושי באיוש נמוך על פי קריטריונים שנקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון.
3. להטיל על משרד הרווחה לקדם, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון ובתיאום עם משרד האוצר, פרויקטים בתחומים הבאים:
- א. פרויקטים אשר יחזקו את השדרה הניהולית במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות ההחלטה ואת היכולות של המחלקות בהיבטים מערכתיים, דוגמת חיזוק תכנון וקבלת החלטות מבוססת נתונים, ניהול תקציב ומיצוי משאבים, שיפור שירות;
- ב. פרויקטים להקמת קהילות מקצועיות ייעודיות ביישובי ההחלטה.
- ג. פרויקטים להנגשת מענים בתחום ברווחה שניתנים לתושבי יישובי ההחלטה והגברת האפקטיביות שלהם באמצעות קידום תשתיות דיגיטליות במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות ההחלטה.
4. לטובת יישום סעיף זה יוקצה למשרד הרווחה תקציב בסך של 97.9 מלש"ח מהמקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להלן, בפריסה בין השנים 2026-2030 כמפורט להלן:

שנה	2026	2027	2028	2029	2030
סעיף 25	5.4	23.3	23.3	24.5	21.4

- ו. היעדים לצורך השגת השינויים שנקבעו בסעיפים ד' ו-ה' לעיל ייקבעו בהסכמה עם משרד הרווחה, משרד האוצר ומנהלת תנופה לצפון.
- ז. להטיל על משרד הרווחה לקדם פרויקטים ברשויות ההחלטה שיסייעו בפיתוח שירותים חדשניים לחיזוק החוסן הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית יישובי ההחלטה, לחיזוק השלומות של הפרט והמשפחה, לחיזוק החוסן הקהילתי ולסיוע בשיקום קהילתי, ולפתח תשתית לעידוד וקידום חדשנות ויזמות בעולמות הרווחה ברשויות ההחלטה. הכל בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. לצורך יישום סעיף זה יוקצה למשרד הרווחה תקציב בסך 25.4 מלש"ח מהמקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להלן, בפריסה בין השנים כמפורט להלן:

שנה	2026	2027	2028	2029	2030
סעיף 25	6	13	1	5.4	0

- ח. תשתיות פיזיות: להטיל על משרד הרווחה לתמוך בהקמת מבנים לטובת שירותי רווחה ברשויות ההחלטה כך שיוכלו לשמש את אוכלוסיית יישובי ההחלטה וככל הניתן ביישובי ההחלטה, באמצעות פרסום קולות קוראים להקמה, תכנון, בנייה, קנייה, הרחבה או שיפוץ מבנים רב תכליתיים לשירותי רווחה בתחומן. קולות קוראים יפורסמו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון, תוך מתן עדיפות למבנים אזוריים ואיגום משאבים ממקורות נוספים. הקריטריונים לתמיכה יקבעו בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון והמשרדים השותפים ככל שיהיו. לצורך יישום סעיף זה יוקצה למשרד הרווחה תקציב בסך 50 מלש"ח בפריסה הבאה: 25 מלש"ח בשנת 2027 ו-25 מלש"ח בשנת 2028 מתוך המקור התקציבי

כמפורט בסעיף 25 להלן, ומשרד הרווחה יקצה מתקציבו סך של 30 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2026-2029.

ט. לצורך הקלה על יישום ההחלטה, ולתמיכה ברשויות המקומיות בתקופת ההחלטה, השתתפות הרשויות המקומיות עבור עלות השירותים (matching - מימון משלים) תמומן במסגרת התקצוב הכולל בכל אחד מהסעיפים הכולל השתתפות רשות.

י. לתקן את החלטת ממשלה מס' 3636 מיום 14.12.2025 שעניינה "סיוע עבור מימון מעונות יום ומשפחתונים למשפחות ביישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון ובטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון ותיקון החלטת ממשלה" ולקבוע כי כל האמור בה יחול גם על מעונות יום שיקומיים במימון משרד הרווחה. לצורך יישום החלטה זו, יוקצה סך של 1 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2026-2029 מתוך המקור התקציבי כמפורט בסעיף 25 להחלטה.

17. תרבות וספורט

א. להנחות את משרד התרבות והספורט לתמוך בפעילויות תרבות וספורט בשנים 2026-2028 בסך 42 מלש"ח לפי החלוקה הבאה:

1. 15 מלש"ח יוקצו לרשויות ההחלטה עבור פעילויות תרבות במסגרת מבחן תמיכה בסל תרבות עירוני, בכפוף לעמידה בהוראות מבחן התמיכה; התקציב יחולק על פי קריטריונים שיקבע המשרד שיכללו בין היתר את גודל האוכלוסייה ביישובי ההחלטה;

משרד	2026	2027	2028
תרבות וספורט	1	1	1
סעיף 25	4	4	4

2. 7 מלש"ח יוקצו לטובת תמיכה במוסדות תרבות ביישובי ההחלטה בהתאם לאמות מידה מקצועיות שייקבעו ע"י משרד התרבות והספורט, וזאת במסגרת מבחן תמיכה ייעודי שיוציא המשרד, בהסכמה עם מנהלת תנופה לצפון. יובהר כי במסגרת זאת, לא תהא מניעה להקצות תמיכה תוספתית למוסדות נתמכים קיימים של משרד התרבות בכדי לאפשר חיזוקם כמוסדות עוגן אזוריים.

משרד	2026	2027	2028
תרבות וספורט	0	0	0
סעיף 25	3	3	1

3. סך של 20 מלש"ח יוקצה לתמיכה ברשויות ההחלטה עבור חיזוק הספורט העממי, הקדם תחרותי והקהילתי ביישובי ההחלטה, במסגרת מבחן התמיכה ב"סל הספורט".

משרד	2026	2027	2028
תרבות וספורט	1	1	1
סעיף 25	5	7	5

ב. להנחות את משרד נגב גליל לתמוך ביישובי ההחלטה לקידום פעולות תרבות אזוריות רבות משתתפים ביישובי ההחלטה, לרבות פסטיבלים ואירועי עוגן תרבותיים-אזוריים, ייזום מסורות תרבותיות חוזרות ויוזמות אשר נועדו להרחיב ולחזק את התשתית התרבותית ביישובי ההחלטה. לצורך יישום סעיף זה, יוקצה למשרד נגב גליל סך של 11 מלש"ח מהמקור התקציבי בסעיף 25, בפריסה שווה בשנים 2026-2027.

18. מדע וטכנולוגיה

א. להנחות את משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה להמשיך ולתמוך בתכנית בתחום הרובוטיקה אשר הוקמה עבור רשויות ההחלטה באמצעות אשכול רשויות גליל מערבי ואשכול רשויות גליל מזרחי, הקצאת התקציב תיעשה בהתאם למספר התושבים ביישובי ההחלטה בכל אשכול. לצורך כך יוקצו בשנים 2026-2029 למשרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה 4 מלש"ח בפריסה שווה מהסכום האמור בסעיף 25 להלן.

ב. להנחות את משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה להקצות 4 מלש"ח בשנים 2026-2029 בפריסה שווה מתקציבו עבור תמיכה במרכזי מדעים ברשויות ההחלטה, זאת בנוסף לתמיכה שתאושר לרשויות ההחלטה מתקציב המשרד בשנות החלטה.

19. ביטחון לאומי

א. להנחות את המשרד לביטחון לאומי לפעול להקמת מערך אכיפה מקומי ברשויות ההחלטה, בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011, לצורך סיוע למשטרה בפעולות למניעת אלימות, גנבה, נזק חמור לרכוש ומעשה מסכן חיים באמצעות כלי רכב במרחב הציבורי. לצורך כך יוקצה תקציב בהיקף של 7.62 מלש"ח מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה, בהתאם לפריסה הבאה: 2.94 מלש"ח בשנת 2026, ו-4.68 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2026-2030.

ב. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, לפעול לחיזוק מערכי האכיפה המקומיים הקיימים ברשויות ההחלטה, בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011. זאת באמצעות הקצאת משאבים להוספת 16 פקחים ברשויות האמורות למשך תקופת ההחלטה, כאשר שיעור ההשתתפות בשכר הפקחים יקבע לפי זכאות הרשות והאיוש בפועל ובהתאם למודל בהתבסס על המדד המשולב – פריפריאלי וסוציאקונומי. לצורך כך יוקצה תקציב בהיקף של 27.35 מלש"ח, מתוכם, יקצה המשרד לביטחון לאומי סך של 24.75 מלש"ח מתקציבו, וסך של 2.6 מלש"ח יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה זו, שניהם בפריסה שווה בין השנים 2026-2030.

ג. יובהר, כי לאחר סיום תוקפה של החלטה זו, יחולו לעניין השתתפות המשרד במימון כאמור, התבחינים והכללים הרוחביים לעניין השתתפות במימון מערכי אכיפה מקומיים בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים בליווי וסיוע הרשות הארצית לכבאות והצלה תחנת כיבוי ברשות המקומית שלומי, לרבות רכישת הציוד והאמצעים הנדרשים להפעלתה, על מנת לחזק את המענה המבצעי באזור. לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 סך של 14 מלש"ח בשנת 2027.

ד. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים באמצעות הרשות הארצית לכבאות והצלה, תחנת כיבוי בבית ג'אן, לרבות רכישת הציוד והאמצעים הנדרשים להפעלתה, זאת על מנת לחזק את המענה המבצעי והאזורי בגליל המזרחי. לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה זו סך של 14 מלש"ח בשנת 2027.

ה. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים באמצעות הרשות הארצית לכבאות והצלה, תחנת מתנדבים בחורפיש, לרבות רכישת הציוד והאמצעים הנדרשים להפעלתה, זאת על מנת לחזק את המענה המבצעי והאזורי במרחב, לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה סך של 2.5 מלש"ח בשנת 2027.

ו. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים בליווי וסיוע מקצועיים של הרשות הארצית לכבאות והצלה, אזורי חיץ ליישובי ההחלטה שתאי השטח שלהם סווגו על ידי הרשות הארצית לכבאות והצלה ברמת סיכון 5. לצורך כך, יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 סך של 3 מלש"ח בשנת 2027.

ז. לטובת שיפור יכולות הכיבוי מהאוויר ביישובי ההחלטה, להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים באמצעות הרשות הארצית לכבאות והצלה, 5 מכולות אגירת מים למסוקים וציוד נלווה. לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 סך של 1.5 מלש"ח בשנת 2027.

ח. לצורך שיפור זיהוי שריפות והמענה בחירום להנחות את המשרד לביטחון לאומי, להקים באמצעות הרשות הארצית לכבאות והצלה מערכות טכנולוגיות לזיהוי שריפות בנקודות אסטרטגיות שסייעו בזיהוי שריפות המסכנות יישובי ההחלטה. לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה זו סך של 5 מלש"ח בשנת 2027.

ט. להנחות את המשרד לביטחון לאומי, לפעול באמצעות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי להרחבת התוכניות למניעת אלימות והתנהגות אנטי חברתית, וכן למאבק בשימוש בסמים ובאלכוהול ביישובי ההחלטה לצורך הגברת החוסן הקהילתי, ובכלל זה הרחבת המערכים הטכנולוגיים להגברת הביטחון האישי במרחב הציבורי, ושיפור המוגנות, זאת בהתאם לתוכנית שתגובש במשרד לביטחון לאומי בנושא זה. התקציב יחולק על פי קריטריונים שיקבע המשרד שיכללו בין היתר את גודל האוכלוסייה ביישובי ההחלטה. לצורך כך יוקצה מהמקור התקציבי בסעיף 25 סך של 20 מלש"ח בחלוקה הבאה: בשנת 2026 יוקצו 8 מלש"ח, ו- 12 מלש"ח יוקצו בפריסה שווה בין השנים 2027-2030.

י. לצורך שיקום וחיזוק הביטחון האישי של תושבי יישובי ההחלטה, להנחות את המשרד לביטחון לאומי, לפעול באמצעות משטרת ישראל, להקים מחדש את מבנה תחנת המשטרה בקרית שמונה. לצורך כך יוקצה סך של 62 מלש"ח בחלוקה הבאה, לצורך כך, תקצה משטרת ישראל מתקציבה סך של 35 מלש"ח בפריסה שווה בין השנים 2029-2030, וסך של 27 מלש"ח יוקצו מהמקור התקציבי בסעיף 25 להחלטה זו בפריסה כדלקמן: 9 מלש"ח בשנת 2027, 6 מלש"ח בשנת 2028 ו- 12 מלש"ח בשנת 2029.

יא. לנוכח היעדר שר מכהן במשרד הפנים ובהתאם לסעיף 31(ב) לחוק יסוד: הממשלה, להעביר לראש הממשלה את הסמכות, הנתונה לשר הפנים לפי סעיף 7(א) לחוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011, לעניין הסכמת שר הפנים לקביעת צו מערך אכיפה מקומי בדבר הקמה והפעלה של מערכי אכיפה מקומיים ברשויות הבאות: מועצה אזורית מטה אשר, מועצה אזורית גליל עליון, מועצה אזורית מבואות חרמון והמועצה המקומית שלומי. בהתאם לסעיף 31(ב) לחוק יסוד: הממשלה: להביא את ההחלטה לאישור הכנסת. יובהר שהסמכות תוחזר באופן אוטומטי לשר הפנים מיד כשימונה ללא צורך בהעברה נוספת.

20. עלייה וקליטה

להנחות את משרד העלייה והקליטה לפעול לעידוד עלייה ליישובי ההחלטה, באמצעות מתן סיוע ותמריצים בתחומים כמפורט להלן:

- א. תוספת סיוע בשכ"ד בסך 500 שקלים בכל חודש לעולים חדשים אשר יעלו החל ממועד קבלת החלטה זו ויבחרו להתגורר ביישובי ההחלטה. תוספת זו תוענק החל מהחודש השביעי לעלייתם ארצה ולמשך שנתיים, או עד סוף שנת 2030 – המוקדם מביניהם.
- ב. מתן מענק תוספתי בגובה 5,000 ₪ לחודש למרכז הרפואי לגליל ולקופות החולים ביישובי ההחלטה, עבור כל רופא מתמחה עולה חדש שיועסק על ידם, אשר יעלו החל ממועד קבלת החלטה זו, ולמשך תקופה של שנתיים עבור כל רופא כאמור. מענקים אלו יינתנו בנוסף לתמיכה בתעסוקה הניתנת כיום לבתי חולים ולקופות חולים באמצעות מינהלת הרופאים במשרד העלייה והקליטה, ובהתאם לקריטריונים הקבועים בנהלי המשרד.
- ג. לצורך כך, יקצה משרד הקליטה 24 מלש"ח, מתוכם יקצה המשרד 3.6 מלש"ח מתקציבו, ויוקצה לו 20.4 מלש"ח מהמקור בסעיף 25 להלן, התקציבים יחולקו בהתאם לפריסה הבאה, הפריסה היא במלש"ח:

	2026	2027	2028	2029	2030
משרד הקליטה	0.1	0.8	1.3	1.4	
סעיף 25	0.5	2.5	5.1	5.1	7.2

21. כללי

- א. להטיל על מנהלת תנופה להגיש לממשלה תכנית מענים משלימים נוספים להחלטה זו ליישובי ההחלטה בתחומים חברתיים, תשתיתיים, כלכליים וקהילתיים, אשר יתמכו ביישום ההחלטה, יחזקו את החוסן הקהילתי והחברתי ביישובי ההחלטה, ויסייעו בהשלמת מענים נדרשים לצורך עמידה ביעדי ההחלטה, לרבות בעניין קליטת אוכלוסייה, שיפור איכות החיים ועידוד השתקעות ארוכת טווח. הכל בהלימה לשיקול הדעת העומד בבסיס ההכרזה על עדיפות לאומית ולנסיבות העניין. התכנית תיקבע בהסכמה בין מנהלת תנופה לצפון, אגף התקציבים במשרד האוצר ומנכ"ל משרד האוצר, ובתיאום עם המשרדים הרלוונטיים, בין היתר על מנת למנוע כפל תמיכה. לצורך יישום התכנית, להקצות למנהלת תנופה לצפון סך של 35 מלש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25, בפריסה שווה בין השנים 2030-2027.
- ב. להטיל על מנהלת תנופה לצפון לפעול לפיתוח מנהיגות אזורית, רשתות מקצועיות ושיתוף פעולה בין בעלי תפקיד ביישובי ההחלטה. לצורך כך יוקצו 10 מלש"ח בפריסה שווה בשנים 2030-2026 מהמקור התקציבי בסעיף 25.

22. הקמת מרכז התיישבות ומידע אזורי

- א. להנחות את משרד נגב גליל להקים בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, מרכז התיישבות אזורי, אשר יוביל פעולות לעידוד צמיחה דמוגרפית, יהיה אחראי על הנגשת מידע רלוונטי לתושבי יישובי ההחלטה וזכויותיהם, והכל במטרה לעודד מעבר אוכלוסייה ליישובי ההחלטה ולהקל על תהליך הקליטה וההשתקעות ביישובי ההחלטה.
- ב. מרכז ההתיישבות יוביל מענה אזורי מתוך ראייה רחבה של כלל המענים הניתנים לצורך עידוד וקליטת התיישבות ביישובי ההחלטה ויפעל מול כלל הגורמים הנוגעים לעניין ובכלל זה מול גורמי הממשלה השונים, הרשויות המקומיות, האוכלוסייה המעוניינת להתיישב ביישובי ההחלטה, גורמי מגזר שלישי וגופים אחרים העוסקים בתחום.

ג. מרכז ההתיישבות יוביל פעילות יזומה לעידוד הגירה ליישובי ההחלטה והכל בהתאם למטרות ההחלטה ויעדיה והתשומות המשמעותיות הנדרשות לשם עמידה בהם, וזאת באמצעות: סיוע במיצוי הכלים הקיימים בהחלטות הממשלה מול עסקים, קהילות ותושבים חדשים וקיימים; שיווק ומיתוג יישובי ההחלטה; השקעה בייזום, פיתוח ומימוש פרויקטים שונים לעידוד צמיחה דמוגרפית ובכלל זה של קהילות וארגונים; הקמה וניהול של מרכז מידע וקליטה; וכן פעולות נוספות נדרשות לצורך יישום החלטה זו.

לצורך כך, להנחות את משרד נגב גליל להקצות סך של 50 מלש"ח, מתוכם, יקצה משרד נגב גליל מתקציבו סך של 25 מלש"ח, ויוקצו לו 25 מלש"ח נוספים מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה, על הפריסה להלן:

	2026	2027	2028	2029	2030
משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי	2	6	6	6	5
סעיף 25	2	10	4	4	5

ד. על מנת שיווצר תיאום מיטבי בין פעילות מרכז ההתיישבות לבין פעולות לעידוד התיישבות ביישובי ההחלטה, המקודמות על ידי משרדי הממשלה השונים, לרבות על פי האמור בהחלטה זו ובשים לב לכך שמרכז ההתיישבות נדרש להוביל מענה אזורי מתוך ראייה רחבה של כלל הפעילויות ביישובי ההחלטה, תוקם ועדת היגוי שבראשה יעמוד ראש מנהלת תנופה לצפון, ויהיו חברים בה מנכ"ל משרד נגב גליל או מי מטעמו ומנכ"ל משרד ההתיישבות או מי מטעמו. ועדת ההיגוי תתייעץ עם פורום קו עימות ועם נציגי רשויות ההחלטה ותוודא שפעולות מכלול הגורמים נעשות בתיאום מירבי ועל פי מדיניות וסדרי עדיפות תואמים ומיטביים להשגת מטרות ההחלטה ועמידה ביעדיה.

23. קבלת סכומים מהקרן הקיימת לישראל

א. לתקן את החלטת ממשלה מס' 3635 מיום 14 בדצמבר 2025 (להלן – החלטה 3635) כך שבמקום האמור בה פריסת הסכום של 500 מיליוני ש"ח תהיה באופן הבא:

250 מיליוני ש"ח בשנת 2026.

250 מיליוני ש"ח בשנת 2027.

ב. בהמשך לאמור בהחלטת הממשלה 2677 מיום 12 בינואר 2025 בעניין "הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הצפון והדרום באזורים המפונים ומתן סיוע לטובת חזרתם הביתה" והחלטה 3635, לרשום את הודעת הצוות הקבוע בסעיף 5.1 להסכם בין ממשלת ישראל לבין הקרן הקיימת לישראל (להלן – קק"ל) מיום 14 במאי 2023, כי הפרויקטים המיועדים לשיקום הצפון שקק"ל משתתפת במימוןם בהתאם להוראות ההסכם בסך של 500 מלש"ח, כאמור בהחלטה האמורה יהיו הפרויקטים הבאים שיוקצו להם הסכומים הבאים:

1. סל רשותי כאמור בסעיף 2 – 347 מיליון ש"ח, בפריסה הבאה: 200 מיליון ש"ח בשנת 2026 ו-147

מיליון ש"ח בשנת 2027, כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 537 מיליון ש"ח;

2. סל יישובי כאמור בסעיף 3 – 24 מיליון ש"ח, בפריסה שווה בין השנים 2026-2027, כך שהסכום

הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 100 מיליון ש"ח;

3. הקמת וחיזוק של גרעיני התיישבות כאמור בסעיף 4.ד – 5 מיליון ש"ח, בפריסה הבאה : 3 מלש"ח בשנת 2026, 2 מלש"ח בשנת 2027, כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 20 מיליון ש"ח ;
4. מכינות קדם צבאיות כאמור בסעיף 4.ה – 4 מיליון ש"ח בשנת 2027 כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 5 מיליון ש"ח ;
5. הקמת מתחמים אינטגרליים עבור התיישבות קהילתית ברשויות צמודות גדר במרחב העירוני כאמור בסעיף 6.א - 12 מיליון ₪ בשנת 2027 כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 23 מיליון ש"ח ;
6. כפרי סטודנטים כאמור בסעיף 6.ב – 18 מיליון ש"ח, בפריסה הבאה : 12 מיליון ש"ח בשנת 2026 ו-6 מיליון ש"ח בשנת 2027, כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 19 מיליון ש"ח ;
7. חידוש המרחב העירוני בקריית שמונה כאמור בסעיף 7 – 50 מיליון ש"ח בשנת 2027 ש"ח כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 355 מיליון ש"ח ;
8. פיתוח קו החוף כאמור בסעיף 14ג- 40 מיליון ש"ח, בפריסה הבאה : 23 מיליון ₪ בשנת 2026 ו-17 מיליון ₪ בשנת 2027, כך שהסכום הכולל שיוקצה לפרויקט זה יהיה 120 מיליון ש"ח.

24. מנגנון ניהול ההחלטה

- א. תוקם ועדת היגוי לצמיחה דמוגרפית ביישובי ההחלטה בראשות השר האחראי על מנהלת תנופה לצפון ובהשתתפות ראש מנהלת תנופה לצפון, מנכ"ל משרד האוצר, מנכ"ל משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, מנכ"ל משרד התיישבות והמשימות לאומיות, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מנהל רשות מקרקעי ישראל, או מי מטעמם. הוועדה תוביל את עבודת הליווי והמעקב אחר יישום ההחלטה, בין היתר בקשר לעמידה ביעדי הצמיחה הדמוגרפית כפי שנקבעו בה, תאתר חסמים ביישום ותפעל להסרתם.
- ב. לצורך הקצאת התקציב מהתקציב האמור בסעיף 25 להחלטה, כל משרד ממשלתי או יחידת סמך יגישו תכנית עבודה מפורטת עד ליום 1 במרץ בכל שנה, לרבות מעקב ובקרה מפורטים על ביצוע הפעילות בשנה הקודמת, לאישור מנהלת תנופה לצפון.
- ג. קולות קוראים, מבחני תמיכה, הוראות מנכ"ל, פרוגרמות או כל נוהל אחר הנדרש לצורך יישום החלטה זו או מכוחה, יגובשו בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. מנהלת תנופה לצפון, במסגרת הבחינה, תוודא גם שלא יהיה כפל במענים שניתנים לרשויות וליישובי ההחלטה בין משרדי הממשלה השונים ויחידות הסמך.
- ד. מנכ"ל כל משרד ממשלתי שהוקצה לו תקציב לפי החלטה זו, ימנה גורם מקצועי בכיר במשרד שירכז את עבודת המשרד מול מנהלת תנופה לצפון, לרבות גיבוש תכנית העבודה, יישומה והדיווח על התקדמותה. הגורם המקצועי ידווח, אחת לרבעון או לפי דרישה, למנהלת תנופה לצפון על התקדמות היישום ועל חסמים, פערים או כשלים בביצוע.
- ה. על מנת להבטיח תיאום בין משרדי הממשלה, ייעול השימוש בתקציבי הפרסום הממשלתיים וניהול מיטבי של ההחלטה, לקבוע כי פרסום מטעם משרד ממשלתי או יחידות סמך, הנוגע לתקציבים שהוקצו מכוח החלטה זו, ייעשה בתיאום עם מנהלת תנופה לצפון, וזאת בנוסף להוראות הקיימות בעניין. לשם יישום האמור, להנחות את החשבת הכללית להוציא הנחיות מתאימות במסגרת הוראות התכ"ס, אשר יסדירו את אופן תיאום הפרסום כאמור עם מנהלת תנופה לצפון.

- ו. מנהלת תנופה לצפון תדווח אחת לשנה לממשלה או לפי דרישה על התקדמות התוכנית ועל הביצוע והעמידה ביעדים. דיווח זה או חלקים ממנו יפורסמו לציבור באתר המנהלת לפחות אחת לשנה.
- ז. צעדים ופעולות שינקטו במסגרת התכנית, אשר נוגעים לשכר ותנאי העסקה של עובדי מדינה או של עובדים אצל מעסיקים אחרים במגזר הציבורי, ייעשו בתיאום עם הממונה על השכר והסכמי עבודה במשרד האוצר ובאישורו.
- ח. כללי החלוקה והביצוע המופיעים בהחלטה זו ייעשו בהתאם להוראות התכ"ם הרלוונטיות, לרבות הוראות התכ"ם שעניינן רכש ותמיכות, ובפרט לפי הודעה "התקשרויות לביצוע מיזמים משותפים לשיקום הצפון" שבסעיף 1.2 להוראת תכ"ם מספר 7.8.3.
- ט. כלי הסיוע המפורטים בהחלטה זו ומועברים ישירות ליישובים הכפריים יועברו באמצעות הוועדים המקומיים של אותם יישובים.

25. תקציב

- א. בהתאם להוראות חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן – **חוק יסודות התקציב**), לצורך מימון החלטה זו ולצורך ביצועה של פעולה מאזנת כמשמעותה בסעיף 40 לחוק האמור: יוקצה סך של 636 מיליוני ש"ח בשנת 2026, סך של 1,077 מיליוני ש"ח בשנת 2027, סך של 829 מיליוני ש"ח בשנת 2028, סך של 719 מיליוני ש"ח בשנת 2029, וסך של 1,050 מיליוני ש"ח בשנת 2030, מתוך מסגרת התקציב שהוקצתה בהחלטה 2330, בהתאם לחלוקה המפורטת בסעיפים המפורטים לעיל וכן מתקציבי המשרדים, כמפורט בסעיפים האמורים, וכמרוכז בטבלה להלן:

תקציב משרד					החלטת 2330					אחריות	החלטת ממשלה	תת סעיף	סעיף
2030	2029	2028	2027	2026	2030	2029	2028	2027	2026	משרד מבצע	כלי פעולה		
					347.9	94	94	94.1		התיישבות/ תנופה	תמיכה בגידול דמוגרפי	א	1
33	9.6	9.6	9.6							נגל	עידוד יישובים לשימוש בתקציב התמרון לפרויקטים כלכליים	ו	1
								170	20	תנופה	סל רשותי	א	2
					26	18.5	18.5	6.5	6.5	התיישבות	סל יישובי	ד	3
								6.5	6.5	נגל	הקמת רשת קהילות ייעודיות-אזוריות	א	4
	1	1	1	2	5.2	3.5	3.5	4.5	2	נגל	העצמה קהילתית	ב-1	4
				2.5	5	6	7.8	8	4.5	התיישבות	רכזי קהילה וקליטה	ב-2	4
	1	1	1	2	4	2	2	2	8	נגל	תכנית צמיחה לצעירים	ג	4
					4	4	4	2	1	התיישבות	הקמה וצמיחה גרעיני התיישבות	ד	4
								1		התיישבות	הקמת מכינות קדם צבאיות	ה	4
	0.5	0.5	0.5	0.5	6	6	9	12	8	נגל	פעילות במרכזים אורבניים	א	5
								12		נגל	מרכזי אמנים ויזמים מקומיים	ב	5
								11		נגל	מתחמי דיור אינטגרליים	א	6
							0.5	0.5		התיישבות	כפרי סטודנטים	ב	6
					280		20	5		תנופה	חידוש המרחב העירוני קריית שמונה	ה	7

					2.25	2.25	2.25	2.25	1	תנופה	מנהלת למרכז מרכז עיר קרית שמונה	ו	7
					40			60		תנופה	קידום מיזמי התחדשות עירונית	א	8
					8.75	8.75	8.75	8.75		תנופה	חיזוק יכולות התכנון והנדסה והתחדשות עירונית	ב	8
					2.5	2.5	2.5	2.5		תנופה	קידום תכניות להתחדשות עירונית - מנהלת	ג	8
							83.4	83.3	83.3	פנים	חיזוק הרשויות המקומיות להתמודדות עם גידול אוכלוסייה	א	9
										פנים	חיזוק הרשויות המקומיות צמודות גדר להתמודדות עם גידול אוכלוסייה	ב	9
		5	5	5			5	5	5	פנים	פיתוח תשתיות ארגוניות והון אנושי	ג	9
2.4	2.4	2.4	2.4	2.4						פנים	הכשרה, עתודות ותכניות משותפות בתחומי הון אנושי ודיגיטל	ד-1	9
1.6	1.6	1.6	1.6	1.6						פנים	שיפור תשתיות דיגיטליות ברשויות המקומיות	ד-2	9
			12							פנים	פרויקטים אזוריים	ה	9
			65	65					10	תחבורה	סל לשיקום תשתיות תחבורה	א	10
			20	20				40	40	תחבורה	סל לשדרוג תשתיות תחבורה יישובי ואזורי	ב	10
			45	45				75	75	תחבורה	פיתוח תשתיות תחבורה מעודדות צמיחה- שדרוג ופיתוח כבישים	ג-1	10
			5					12.5	12.5	תחבורה	שבילי אופניים במרחב עירוני ואזורי	ג-5	10
7	7	7	7	7				12.5	12.5	תחבורה	מסופי אוטובוסים ודרכי גישה לתח"צ	ג-6	10
									10	תחבורה	תכנון תחבורתי לשיפור רמת השירות	ז	10
		2.11	2.11				11.5	11.5		כלכלה	משיכת מפעלי ייצור	א	11
0.53	0.53	0.53	0.53		3	3	3	3		כלכלה	השתתפות בהוצאות פיתוח קרקע	ב	11
0.8825	0.8825	0.8825	0.8825		5	5	5	5		כלכלה	פיתוח והרחבת אז"ת	ג	11
		0.4	0.3	0.3			2	2	2	כלכלה	הקמת מנהלות אזורי תעשייה	ד	11
		0.62	0.62				3.5	3.5		כלכלה	שדרוג אזורי מסחר	ה	11
		0.26	0.27				1.5	1.5		כלכלה	צרכים ביטחוניים באזורי תעשייה	ו	11
0.88	0.88	0.88	0.88		5	5	5	5		כלכלה	האצה וצמיחה של עסקים ויצירת משרות בשכר גבוה	ז	11
0.265	0.265	0.265	0.265		1.5	1.5	1.5	1.5		כלכלה	העסקת מתמחים בתעשיית ידע	ח	11
1	1	1	1		6.5	6.5	6.5	6.5		כלכלה	האצה והחזרת פעילות עסקית	ט	11

11	י	מרכז מיצוי זכויות	כלכלה	2	2	2	2	2	0.3525	0.3525	0.3525	0.3525	
11	טו	נגישות חברות הזנק לתשתיות חדשנות	רשות החדשנות	5	5	5	5	5	1.25	1.25	1.25	1.25	
11	טז	הקמה וצמיחת חברות הזנק - קהילות יזמות וחדשנות	רשות החדשנות	11.75	11.75	11.75	11.75	10	4.75	4.75	4.75	4.75	
11	יא	מרכז לתעשייה מתקדמת	כלכלה				2				0.35		
11	יב	מרכז היתרים	כלכלה					2				0.35	
11	יד	פרויקטים לשיפור הסביבה העסקית	תנופה	10		15	15	10					10
11	יז	חיזוק תשתיות מחקר וחדשנות	רשות החדשנות	5	5	5	5		1.25	1.25	1.25	1.25	
11	יח	הקמה וצמיחת חברות הזנק - נגישות לתחום התקשורת	רשות החדשנות		0.625	0.625	0.625	0.625		0.25	0.25	0.25	0.25
11	יח	הקמה וצמיחת חברות הזנק - נגישות לתחום התקשורת	תקשורת							0.25	0.25	0.25	0.25
11	כ	תכנית אזורית להכשרת ההון האנושי במקצועות טכנולוגיים	עבודה				8.5	8.5				1.5	1.5
12	א	קידום והנגשה של לימודים אקדמיים באחד מיישובי המוקד	מלג/ ותת	31	25	25	19						
12	ב	מלגות	תנופה		5	5	5	5					
13	א	סיוע למועצות אזוריות המזרימות את השפכים	רשות המים	5	5	5	5	5					
13	ב	שיפוץ הכלביות הרשותיות מטה אשר - תקציב ממשרד רוח"מ	משרד החקלאות									0.4	
14	א	תיירות- תכנית אסטרטגית	תנופה					3				0.5	
14	ב	תכנון ופיתוח תשתיות תיירות ציבוריות	תיירות			29	29	22			7	7	5.7
14	ג	תשתיות תיירות - קו החוף	תיירות				40.7	23			10		6.3
14	ד	תשתיות תיירות - מרינה המעגנה בנהריה	תיירות	33	30	25	8	4	2	5	5	2	1
14	ה	מענקים להגדלת היצע הלינה וגיוונו	תיירות	15	5	5	5		10	10	5	5	
14	ו	עידוד וחיזוק פעילות יזמות תיירות	תיירות		0.5	0.5	0.5	0.5		0.1	0.1	0.1	0.1
14	ז	פעולות בתחום התיירות	תנופה		15.8	20	20	4					
15	א-1	תוכנית כוכבים לרפואה	בריאות	20.4	6.4	4.8	2.66	0.24					
15	א-2	מקצועות הבריאות	בריאות	0.5	10	10	6.7	1					
15	א-3	משיכת רופאים מצטיינים וכ"א מצטיינים לאיזור	בריאות		3.1	3.1	3.1	1.2					
15	א-4	פסיכולוגים	בריאות	0.55	1.2	1.2	2.85	1.7					
15	א-5	אחיות מומחיות	בריאות	2	2	2	2						
15	א-6	כ"א סעיף סל	בריאות						3.5	3	2	1	0.5

					2	12	10	4	0.5	בריאות	מרכז רפואי גליל נחריה- PETCT + שיקום לב	15	ב-1
								0	12	בריאות	MRI	15	ב-2
4.5	4.5	4.5	4.5		5.5	25.5	9.5	0	1.5	בריאות	הקמת חדרי ניתוח	15	ב-3
						3	17	9	1	בריאות	שיפוץ מחלקות פנימיות	15	ב-4
		0.5	1	0.5			0.5	5.5	0	בריאות	הקמה/שיפוץ מח' אם ועובר	15	ב-5
							3.5	3	0.5	בריאות	מעבדות מחקר	15	ב-6
0	0	0	0	0	30	25	15	8	2	בריאות	פסיכיאטריה מזור	15	ב-7
1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	בריאות	הכשרה	15	ב-8
0.675	0.675	0.675	0.675	0	0.575	0.575	0.575	0.575	0	בריאות	מרכז חדשנות	15	ב-9
	8.3	7								בריאות	בי"ח תכניות ומיזמים - פרויקטים לשיפור שירותים ביה"ח	15	ב-11
					17.88	33.84	48.06	46.86	13.36	בריאות	קופות חולים- הרחבת שירותים	15	ג-1
					5	6	7	5.5		בריאות	הקמת מרכז רפואי קהילתי	15	ג-2
		1.2	1	0.5			1.8	3	4.5	בריאות	פעילות הקריה השיקומית-טיפולית 'מבואות החרמון'	15	ג-3
	1	1.5	1.5	4						בריאות	פעילות הקריה השיקומית-טיפולית 'מבואות החרמון' - תקציב ממשדד רוח"מ	15	ג-3
					2	2	2	2		בריאות	התפתחות הילד	15	ג-4
1	1	1	1		2.5	2.5	2.5	2.5		בריאות	יחידות הזנק לפינוי חירום	15	ג-5
					1.875	1.875	1.875	1.875		בריאות	ניידת טיפת חלב	15	ג-6
4.8	4	2	0.5							בריאות	תכניות ומיזמים - רפואה בקהילה	15	ג-7
					12.5	13	14.5	15		בריאות	בריאות הנפש- מרכזי חוסן	15	ד-1
					2	2	2	2	4	בריאות	מתמודדי נפש - התמכרויות ואשפוזיות נשים	15	ד-2
4	3.5	2	0.5							בריאות	בריאות הנפש - תכניות ומיזמים	15	ד-3
						1.52	1.52	1.52	0.74	בריאות	קידום בריאות ומניעת תחלואה כרונית	15	ה-1
						8.34	8.33	8.33		בריאות	הקמת יחידות בריאות	15	ה-2
					0.25	0.25	0.25	0.25		רווחה	רווחה-תהליכי מדידת יעדים	16	ב
	0.5	0.5	0.5	0.5						רווחה	רווחה-צוות יישום	16	ג
	3.7	3.7	3.7	3.7	31.1	34.6	28.8	23		רווחה	תכניות התערבות רווחה	16	ד
					21.4	24.5	23.3	23.3	5.4	רווחה	שיפור שירותים חברתיים - חון אנושי	16	ה
						5.4	1	13	6	רווחה	פרויקטים פיתוח שירותים חדשניים	16	ז
	7.5	7.5	7.5	7.5			25	25		רווחה	תשתיות פיזיות רווחה	16	ח

						0.25	0.25	0.25	0.25	רווחה	מעונות שיקומיים	י	16
		1	1	1			4	4	4	תרבות וספורט	תמיכת תרבות ברשויות - סל"ע	א-1	17
							1	3	3	תרבות וספורט	תמיכה במוסדות תרבות	א-2	17
		1	1	1			5	7	5	תרבות וספורט	תמיכה בחיזוק הספורט	א-3	17
								5.5	5.5	נגל	פעולות תרבות אזוריות	ב	17
						1	1	1	1	מדע	תכנית בתחום הרבובטיקה	א	18
	1	1	1	1						מדע	תמיכה במרכזי מדעים ברשויות	ב	18
					1.17	1.17	1.17	1.17	2.94	בטי"ל	הקמת מערך אכיפה מקומית	א	19
4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	0.52	0.52	0.52	0.52	0.52	בטי"ל	חיזוק מערך אכיפה מקומית	ב	19
								14		בטי"ל	תחנת כיבוי שלומי	ג	19
								14		בטי"ל	תחנת כיבוי בית ג'אן	ד	19
								2.5		בטי"ל	תחנת מתנדבים חורפיש	ה	19
								3		בטי"ל	אזורי חיץ	ו	19
								1.5		בטי"ל	מכולות למסוקים	ז	19
								5		בטי"ל	מערכות טכנולוגיות לזיהוי שריפות	ח	19
					3	3	3	3	8	בטי"ל	תכניות למניעת אלימות	ט	19
17.5	17.5					12	6	9		בטי"ל	תחנת משטרה ק"ש	י	19
	1.4	1.3	0.8	0.1	7.2	5.1	5.1	2.5	0.5	משרד עלייה וקליטה	עידוד עלייה	ג	20
					8.75	8.75	8.75	8.75		תנופה	צרכים תפעוליים וניהוליים מנלת תנופה	א	21
					2	2	2	2	2	תנופה	מנהיגות אזורית	ב	21
5	6	6	6	2	5	4	4	10	2	נגל	הקמת מרכז התיישבות אזורי	ג	22
							150			תנופה לצפון	פקודת מס הכנסה		28

26. הסטות תקציב בין סעיפי החלטה :

א. היה ובמהלך יישום ההחלטה יימצא כי בשל קושי ביישום או היעדר היתכנות ליישום סעיף מסעיפי ההחלטה בשנה מסוימת תיוותר באותו סעיף בשנה זו יתרת תקציב שלא ניתן יהיה לממשה (להלן: **סעיף המקור ו-יתרה בלתי ממומשת**, בהתאמה), וכן יימצא כי קיים בהחלטה סעיף שלצורך יישומו באותה שנה נדרש תקציב נוסף (להלן: **"סעיף היעד"**), וכי הדבר נדרש לצורך מימוש מטרות ההחלטה, להסמיק את השר הממונה על מנהלת תנופה לצפון, בהסכמה של אגף התקציבים במשרד האוצר ומנכ"ל משרד האוצר, להסיט את סכום היתרה הבלתי ממומשת מסעיף המקור לסעיף היעד, בשיעור מירבי של 20% מגובה התקציב המוקצה באותה שנה לסעיף המקור או בסכום של 35 מלש"ח, לפי הנמוך מביניהם.

ב. על אף האמור בסעיף קטן א' לענין מגבלת השיעור והסכום המנויים בו, הסטת תקציבים בשנה מסוימת בין סעיף מקור לבין סעיף יעד, אשר שייכים לאותה קבוצה מבין הקבוצות המפורטות להלן, תתאפשר, בשיעור מירבי של 40% מתוך סעיף המקור באותה שנה. יובהר כי שאר תנאי סעיף קטן א' יחולו גם לענין הסטות לפי סעיף קטן זה:

1. קבוצת פיתוח תשתיות ומבני ציבורי בצמיחה דמוגרפית – סעיף 1 (כספים לתמיכה בגידול דמוגרפי), סעיף 2 (סל רשות), סעיף 3 (סל יישובי), סעיף 7 (חידוש המרחב העירוני בקרית שמונה) וסעיף 8 (התחדשות עירונית וחיזוק יכולות התכנון של יישובי המוקד הראשיים והמשניים).

2. קבוצת פנים - סעיף 9 (פנים);

3. קבוצת תחבורה - סעיף 10 (תחבורה);

4. קבוצת פיתוח עסקי כלכלי - סעיף 11 (כלכלה וחדשנות) וסעיף 14 (תיירות);

5. קבוצת תרבות וספורט - סעיף 17 (תרבות וספורט);

6. קבוצת בריאות - סעיף 15 (בריאות) וסעיף 20 (ב) (קליטה ועליה);

7. קבוצת רווחה - סעיף 16 (רווחה);

8. קבוצת משיכת אוכלוסייה ושיפור איכות החיים – סעיף 4 (תשתיות קהילתיות), סעיף 5 (פיתוח מרכזים אורבניים תוססים ביישובי המוקד הראשיים והמשניים); סעיף 6 (פתרונות דיור להתיישבות קהילתית) וסעיף 20 (א) (קליטה ועליה);

9. קבוצת ביטחון לאומי - סעיף 19 (ביטחון לאומי);

ג. הסטות כאמור בסעיפים קטנים א'-ו-ב' יבוצעו בהסכמה של השרים הממונים על המשרדים שאחראים על סעיף המקור ועל סעיף היעד, אם מצאו כי הדבר נדרש לצורך יישום יעיל ונכון של כלי הסיוע האמורים באותה שנה, ובכפוף להוראות פרק כ"ו "אזורי עדיפות לאומית" בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009.

ד. על אף האמור בסעיפים קטנים א' ו-ב', לא ניתן יהיה להסיט תקציב מסעיף מקור אשר התקציב שנקבע לו יועד להקצאה לרוב היישובים או כולם, לסעיף יעד אשר התקציב שנקבע בו יועד להקצאה ליישוב אחד בלבד או רק ליישובי המוקד, הראשיים או המשניים.

27. החלטה 3264, והקצאת מקורות תקציביים:

א. להנחות את משרד ההתיישבות, יחד עם מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר לבחון בסוף חודש ספטמבר 2026 מהו היקף התקציבים הנדרש לטובת יישום של האמור בסעיף 22 להחלטה 3264. ככל שיימצא שאין צורך בכלל הסכומים שהוקצו לאותו סעיף, להטיל תנופה לצפון להגיש הצעת החלטה לממשלה לשם הפחתת המקורות התקציביים הנדרשים לצורך יישום הסעיף האמור בהתאם לבחינה האמורה, ולתיקון החלטה זו כך שיעשה שימוש ביתרות התקציב בעקבות התיקון כאמור לטובת הגדלת הסכומים האמורים בסעיפים 3.ב.2, 2.ב.4 ו-6.ב. להחלטה זו, כולם או חלקם.

ב. לתקן את האמור בסעיף 1.ד.2 להחלטת ממשלה מס' 3264, כך שהמועד האחרון לשיווק המגרשים כאמור בסעיף קטן א' בסעיף האמור יוארך ל-30 ביוני 2027, והמועד האחרון להתחלת הבנייה כאמור בסעיף קטן ב' בסעיף האמור יוארך עד ל-31 בדצמבר 2028.

ג. להנחות את משרד השיכון, יחד עם מנהלת תנופה לצפון ומשרד האוצר להעריך מחדש בסוף חודש יוני 2027 ובסוף חודש אוקטובר לשנים 2027-2029 מהו היקף התקציבים הנדרש לטובת יישום האמור בסעיף 22 להחלטה 3264. ככל שיימצא שאין צורך בכלל הסכומים שהוקצו לאותו סעיף, להטיל על מנהלת תנופה לצפון להגיש הצעת החלטה לממשלה לשם הפחתת המקורות התקציביים הנדרשים

לצורך יישום הסעיף האמור בהתאם לבחינה האמורה, ולתיקון החלטה זו כך שיעשה שימוש ביתרות לשם קידום מימוש מתחמי ההתחדשות העירונית בקרית שמונה, במנגנון שיוסכם בתיאום בין מנהלת תנופה לצפון, הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית ומשרד האוצר.

28. להטיל על שר האוצר לקדם הצעת חוק ממשלתית לתיקון פקודת מס הכנסה (נוסח חדש) שבה כהוראת שעה לשנתיים יעודכנו הטבות מס ליישובים בגבול לבנון, בהתאם לקרטיונים אובייקטיביים ושוויונים. לצורך קידום תיקון החוק כאמור, יוקצו 300 מיליון ש"ח בפריסה שווה מהמקורות הבאים: 150 מיליון ש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2027-2028 מתוך הסכום שיועד להטבות מס לתושבי ישובים ביהודה ושומרון בתכנית התקציב התלת שנתית לשנים 2027-2029, וסך של 150 מיליון ש"ח מהמקור התקציבי האמור בסעיף 25 בפריסה שווה על פני השנים 2027-2028, לצורך ביצועה של פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. ככל שהצעת החוק בעניין תכלול תיקונים שיביאו לכך שהעלות התקציבית תעלה על 300 מלש"ח או תשנה את השנים שבהן תחול הוראת השעה, תוגש החלטת ממשלה מתקנת להחלטה זו, בטרם תובא הצעת החוק כאמור לקריאה שנייה ושלישית כך שהמקור התקציבי ימומן מהחלטה זו. ככל שהצעת החוק בעניין תכלול תיקונים שיביאו לכך שהעלות התקציבית תהיה נמוכה מ-300 מלש"ח או שתשנה את תחולת הוראת השעה, יתרת התקציב תופנה להגדלת הסכום האמור בסעיף 1 להחלטה זו.

29. להטיל על משרד הביטחון להשלים את העבודה על חוות הדעת הביטחונית מיום 12 במאי 2026 ביחס לשיקול על המצב הביטחוני בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון העומד בבסיס ההכרזה על אזור העדיפות הלאומית כך שיובא פירוט נתונים עדכניים לעת הזאת וכן מפה של הטווח ורשימת היישובים הכלולים בו, וזאת תוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו. בהמשך לכך וככל שיהיה צורך, מנהלת תנופה תבחן את השינויים הנדרשים בהחלטה זו ותביא הצעת לתיקון ההחלטה לממשלה תוך 30 יום ממועד קבלת חוות הדעת הביטחונית.

עדיפות לאומית

החלטה זו מוגשת בין היתר בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **החוק**) בנושא עדיפות לאומית.

במסגרת זו מוצע לקבוע כי היישובים המפורטים בנספח א', המצויים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון (להלן – **יישובי ההחלטה**), הם יישובים בעלי עדיפות לאומית לשנים 2026-2030 מהטעמים שיובאו להלן.

קביעת יישובי ההחלטה כאזור עדיפות לאומית נשענת בראש ובראשונה על השיקול הבטחוני (סעיף 151(ב)(1) לחוק).

יישובי ההחלטה, למעט חולת, הוכרזו על ידי הממשלה כיישובים בעלי עדיפות לאומית: בהחלטה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025, שעניינה תוכנית להאצה כלכלית והשבת פעילות עסקית בצפון (להלן – החלטה 3265), החליטה הממשלה להכריז על היישובים הסמוכים לגבול הלבנון בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, כיישובים בעלי עדיפות לאומית לשנים 2025-2026, בשל שיקולים הנוגעים למצב הביטחוני ביישובים האמורים (סעיף 151(ב)(1) לחוק). בהחלטה מס' 3374 מיום 21 בספטמבר 2025, שעניינה התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון - פרק חינוך (להלן – החלטה 3374), קבעה הממשלה כי העדיפות שהתבססה על האמור בהחלטה מס' 3256 תחול עד שנת 2027. בהמשך לכך קיבלה הממשלה את החלטה מס' 3679 מיום 22.12.2025 שעניינה בפרקי חקלאות מים והגנת הסביבה מתוך התכנית הממשלתית הרב שנתית האמורה.

בהתאם למידע שנמסר ממערכת הביטחון, בסמוך לפני קבלת החלטה 3265, היישובים אשר נכללים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, המנויים בנספח א' להחלטה האמורה, מתמודדים עם אתגרים ביטחוניים ונתונים לשגרת חירום שאינה תואמת אזורים אחרים בשל מאפיינים ייחודיים, למעט היישובים המצויים בטווח של 0-7 ק"מ מגדר המערכת סביב רצועת עזה, אשר מקבלים מענים שונים המותאמים למאפייניהם ולצרכיהם, בהחלטות ממשלה אחרות.

ביום 12 במאי 2026 התקבלה עמדת מערכת הביטחון, המתקפת את המידע שהתקבל כאמור כבסיס לקבלת החלטה 3265, ובתוך כך מבהירה כי חוות הדעת הבטחונית כוללת את כלל היישובים שבאחריות פיקוד צפון, לרבות אלו שנוספו בהחלטת ממשלה מס' 4088 מיום 3 במאי 2026, שהתקבלה על בסיס שיקולים ביטחוניים ומבצעיים כמפורט בה. בכך נוסף ישוב נוסף שלא נכלל ברשימת היישובים שבהחלטה 3265 – חולתה. בנספח א' להחלטה זו מנויים כלל היישובים הנכללים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון המתמודדים עם אתגרים ביטחוניים ונתונים לשגרת חירום חריגה בהתאם למידע המעודכן שנמסר ממערכת הביטחון.

לשיקול מרכזי זה מצטרפים שיקולים תומכים הנוגעים לתכנון פריסת אוכלוסייה (סעיף 151(ב)(3) לחוק) וכן צמצום פערים בין האזור לאזורים אחרים (סעיף 151(ב)(5) לחוק), כאשר הנתונים שיפורטו להלן והבחינה המקצועית שנערכה על ידי מנהלת תנופה לצפון, מצביעים על תמונה מצרפית כוללת המדגימה את השלכות המצב הביטחוני על יישובי ההחלטה.

לאור האמור מוצע כי ההכרזה על איזור זה כאיזור עדיפות לאומית תהיה למשך חמש שנים – משנת 2026 ועד סוף שנת 2030. על מנת לאפשר יישומם של כלי סיוע שיסייעו במטרה זו נדרשת תוכנית שתאפשר למשרדי הממשלה ולרשויות ההחלטה תכנון ויישום בטווח זמן מספק. כן מוצע, במקביל לאמור, להטיל על משרד הביטחון להביא פירוט נתונים עדכניים, העומדים בבסיס חוות הדעת הביטחונית האחרונה, וכן מפה של הטווח ורשימת היישובים הכלולים בו.

יצוין, כי במהלך שנת 2025 התקבלו מספר החלטות ממשלה המהוות פרקים נושאים מתוך התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובי ההחלטה, בהתחשב בהגדרת האיזור כאיזור עדיפות לאומית על בסיס השיקול הבטחוני שצוין לעיל - ובהן החלטה מס' 3265 מתחום הכלכלה, מס' 3374 בתחום החינוך, החלטה מס' 3636 בדבר סיוע למעונות יום ומשפחתונים, וכן החלטה מס' 3679 בתחומי החקלאות, המים והגנת הסביבה. בהחלטות אלו, המוגבלות ברובן לטווח זמן של שנתיים בלבד, יש כדי לתת מענה ראשוני הנדרש לשיקום ופיתוח היישובים ואולם הן אינן מקיפות את מכלול התחומים הנדרשים לביסוס חוסן אזורי וצמיחה דמוגרפית, אשר נפגעו באופן קשה בעקבות המצב הביטחוני, ואינן נותנות מענה לחסמי היסוד בתחומי הדיור, התעסוקה ואיתנות הרשויות - המונעים מהאיזור להשתקם ולשוב למסלול של צמיחה.

בהתאם לכך, נדרשת כעת תכנית אסטרטגית רחבה המאחדת ומקיפה את מכלול המאמצים הממשלתיים הנדרשים להבטחת צמיחה ארוכת טווח, ואשר תתווה אופק תכנוני ותקציבי רב-שנתי לתקופה של חמש שנים, ואשר תבטיח שינוי המגמות הדמוגרפיות הקיימות.

הימצאותם של יישובי ההחלטה בפריפריה הצפונית של המדינה, בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון, מחזקת את ההתיישבות באזור, באופן שתמרוץ אכלוס יישובי ההחלטה מהווה נדבך נוסף במדיניות פריסת האוכלוסייה של ממשלות ישראל הרואות ביישוב לאורך הגבולות גם צורך ביטחוני מעבר לצורך ההתיישבותי.

על רקע האתגרים הביטחוניים ועל בסיס החלטות הממשלה להכריז על יישובי ההחלטה כבעלי עדיפות לאומית לשנים 2025-2027 משיקול בטחוני ועל יסוד חוות הדעת הבטחונית, מנהלת תנופה לצפון ערכה בחינה מקיפה של נתוני היישובים ומצבם במכלול רחב של היבטים, לרבות השוואת נתונים אלו מול מספר קבוצות השוואה: קבוצות היישובים שנכללו ברשימת "סמוכי הגבול" בהחלטה 919 על פי חלוקה לגבולות השונים (סוריה, ירדן, מצרים ועוטף עזה), וכן מול קבוצת כלל יישובי מחוז צפון ללא יישובי ההחלטה, ומול נתונים כלל ארציים (להלן – **קבוצות השוואה**).

בסיס העובדות העולה מהבחינה המקיפה האמורה, מצביע באופן ברור על מגמה של חולשה דמוגרפית ביישובי ההחלטה, ביחס לכל קבוצות השוואה, לצד חולשה כלכלית, וזאת באופן שמבסס את הצורך במתן מענה באמצעות תכנית רב שנתית.

חולשה דמוגרפית

ניתוח המגמות הדמוגרפיות ביישובי ההחלטה נעשה ככלל לתקופה של 10 שנים ביחס לנתון העדכני ביותר שפורסם על ידי הלמ"ס והוא כלל בחינה של שיעור גידול האוכלוסייה הכולל וכן של המרכיבים השונים המשפיעים בטווח המידי והארוך על הצמיחה הדמוגרפית ובהם שיעור הילדים, שיעור המבוגרים מעל גיל 65, שיעור הריבוי הטבעי (המשקף את הפער בין לידות ופטירות) ושיעור ההגירה (המשקף את הפער בין עזיבת תושבים לבין הגעה של תושבים חדשים).

מרבית הנתונים העדכניים ביותר בתחום הדמוגרפי פורסמו על ידי הלמ"ס ביחס לשנת 2024 במסגרת קובץ הרשויות אשר מציג את סוגי הנתונים ברמת הרשות המקומית, כלומר במועצות האזוריות הנתונים העדכניים ביותר של שנת 2024 אינם קיימים ברמת הישוב. הנתון העדכני ביותר שפורסם הלמ"ס ברמת היישובים קיים לשנת 2023.

נתוני מאזן ההגירה המפורסמים על ידי הלמ"ס לשנת 2023 לוקים בהטיה גדולה ביחס למציאות בנושא זה ביישובי ההחלטה בכלל, והיישובים המפונים בפרט, וזאת כתוצאה מפינוי היישובים שהביא לכך שהנתונים מציגים תמונה לא מהימנה דיה אשר מקשה על האפשרות להסתמך עליהם לגבי המצב בפועל ביישובים.

בנוסף, השנה המוקדמת ביותר הקיימת בנתוני קובץ היישובים השמורים בלמ"ס היא שנת 2014, כך שהסתמכות על נתונים אלו (שכאמור השנה הכי עדכנית ומהימנה לגביהם היא שנת 2022 ולא 2024 כמו בקובץ רשויות), תאפשר מעקב של 9 שנים בלבד, ואילו ההישענות על קובץ רשויות של הלמ"ס מאפשר בדיקת נתונים לתקופה של עשור ואף מעבר לכך.

לאור האמור ועל מנת לשמור על מתודולוגיה אחידה בבדיקת הנתונים, הועדפה בדיקה אשר מתבססת בתחום הדמוגרפי על קובץ הרשויות, תוך ייחוס נתוני המועצות האזוריות ליישובי ההחלטה על פי חלקם היחסי של תושבי כל יישוב מכלל תושבי המועצה.

כדי לבדוק ששיטה זו מביאה לתוצאות מהימנות ואינה גורמת להטיה בממצאים, נערכה בדיקת ביקורת של נתוני שנת 2022 (השנה האחרונה בה הנתונים מהימנים) שלגביהם פירסם הלמ"ס נתונים הן ברמת הרשויות והן ברמה פרטנית של היישובים, ונמצא שמתודולוגיה המייחסת את נתוני המועצות האזוריות ליישובים על פי חלקם היחסי אינה גורמת להטיה בתוצאה בהשוואה למתודולוגיה המתבססת על נתוני היישובים הישירים.

להשלמת התמונה יצוין בהקשר זה כי שיעור תושבי ישובי ההחלטה שהם עיר או מועצה מקומית עומד על כ-80% מכלל תושבי ישובי ההחלטה ואילו תושבי ישובי ההחלטה הכלולים במועצות אזוריות מהווים 20%. במצב דברים זה ובהינתן שבבדיקת הביקורת נמצא שלא קיימת הטיה, ההפרשים המינוריים שנמצאו בהשוואה בין שתי החלופות אינם משפיעים על מהימנות ממצאי ההשוואות שנעשות בין קבוצות ההשוואה השונות.

לאור זאת, ככלל, הועדפו נתוני הדמוגרפיה שפירסם הלמ"ס של קובץ הרשויות שהוא עד 2024 על פני קובץ היישובים.

מכלול הנתונים, שיובאו להלן, מעלה כי יישובי ההחלטה מתמודדים עם שילוב מאתגר של חולשה דמוגרפית בכל מרכיבי הצמיחה הדמוגרפית שצוינו.

החולשה דמוגרפית מתבטאת במגמת נסיגה פנימית עקבית לאורך השנים האחרונות. כך ביישובי ההחלטה נרשמו שיעור גידול אוכלוסיה הנמוך ביותר, שיעור ריבוי טבעי הנמוך ביותר, שיעור ילדים הנמוך ביותר, שיעור מבוגרים מעל גיל 65 הגבוה ביותר, ועוד.

מגמות אלו, מבססות את הצורך בהתערבות ממשלתית מקיפה לחיזוק פריסת האוכלוסייה באזור. יצוין כי בהחלטה מס' 3264 מיום 20.7.2025 בעניין קידום מענים ליישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון ותיקון החלטת ממשלה, הוחלט להכריז על היישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון, המפורטים בנספח א' להחלטה, כיישובים בעלי עדיפות לאומית לשנים 2025 עד 2029. כמפורט בהרחבה בפרק העדיפות הלאומית להחלטה - זאת על יסוד בדיקה השוואתית של מספר מדדים דמוגרפיים, מדד סוציו אקונומי ומדד פריפריאליות שנערכה בין היישובים צמודי הגדר בגבול לבנון לבין יתר יישובים הסמוכים לגבול לבנון שפוננו במהלך מלחמת חרבות ברזל (היישובים בטווח 2-3.5 ק"מ מגבול לבנון) וכן היישובים צמודי הגדר בעוטף עזה ובגבול סוריה. החלטה 3264 התמקדה, בהתאם לאמור בה, במענים מיידיים ליישובים צמודי הגדר מתוך תפיסה לפיה קיים צורך מיידי להשקיע מאמץ נקודתי ביישובים צמודי הגדר שיבלום את מגמת העזיבה שלהם, יצור תנאים של התחלת התחדשות, ויקרין אחורה ליישובים הסמוכים שאינם צמודי גדר. החלטת צמודי הגדר לא היתה ולא תוכננה כמענה שלם ומקיף אלא כמהלך ראשוני של בלימת תהליך העזיבה וההתפוררות שנצפה אותה עת. ההחלטה הנוכחית מהווה תוכנית חומש מקיפה לצמיחה של המרחב הכולל גם את צמודי הגדר שנכללו בהחלטה 3264 והיא גובשה מתוך ראיית המכלול כולל המענים המיידיים שניתנו בהחלטת צמודי הגדר.

שיעור גידול אוכלוסייה כולל נמוך : בבדיקה של שיעור גידול האוכלוסייה ביישובי ההחלטה על פי נתוני הלמ"ס העדכניים ביותר (נתוני שנת 2024 בהשוואה לנתוני שנת 2015) נמצא שהגידול הכולל ביישובי ההחלטה נמוך מזה של כל קבוצות ההשוואה. על פי הבדיקה, שיעור הגידול הכולל ביישובי ההחלטה הוא 16.7% לאותה תקופה. זאת לעומת גידול כולל בסמוכי גבול עזה של יותר מפי 3 שעמד על 53.1% באותה תקופה. הגידול בקבוצות יישובי גבול אחרות לאותה תקופה היה גם הוא גבוה יותר. כך, ביישובים סמוכי גבול ירדן הוא עמד על 24.2%, בסמוכי גבול מצרים הוא עמד על 20.9%, בסמוכי גבול סוריה 19.8% וביישובי מחוז צפון (לא כולל יישובי ההחלטה) שיעור הגידול באותה התקופה עמד על 18.6%.

בחינה השוואתית של שיעור השינוי ביחס לבנצ'מרק של שיעור הגידול הכלל ארצי (עוצמת השוני בין השינוי במספר התושבים באזור מסויים, אל מול השינוי בכלל הארץ) מצביעה על פער משמעותי ועל מגמות דמוגרפיות הפוכות שבין יישובי ההחלטה, לבין יתר קבוצות ההשוואה. בתקופה זו הגידול הכולל בכלל ארצי עמד על כ-19%. אל מול זה, שיעור השינוי ביישובי ההחלטה מצביע על **קיטון** ביחס לשיעור הכלל ארצי, בשיעור של 12% בעוד יתר קבוצות ההשוואה של יישובי הגבול הצביעו על מגמת **גידול** ביחס לשיעור הכלל ארצי, חלקן אף גידול משמעותי וחרגי, למעט מחוז צפון (ללא יישובי ההחלטה) שבו שיעור הגידול היה דומה לממוצע הכלל ארצי. כך, ביישובי עוטף עזה שיעור השינוי עמד על גידול של 181% ביחס לשיעור הכלל ארצי, בסמוכי גבול ירדן שיעור השינוי עמד על גידול של כ-28%, בסמוכי גבול מצרים שיעור הגידול עמד על כ-11%, ובסמוכי גבול סוריה שיעור השינוי עמד על גידול של כ-5%.

שיעור ילדים נמוך (גילאי 0-9): על פי ניתוח של נתוני הלמ"ס בעניין שיעור בני 0-4 ובני 5-9 בסוף שנה, הממוצע המשוקלל של שיעור הילדים בני 0-9 ביישובי ההחלטה עמד בשנת 2024 על 14% מכלל האוכלוסייה ביישובי ההחלטה (מתוכם 6.6% בגיל 0-4 ו-7.4% בגיל 5-9) והוא הנמוך ביותר מכלל קבוצות ההשוואה, באופן המעיד לדעת גורמי המקצוע במנהלת תנופה לצפון על הזדקנות האוכלוסייה ובסיס עתידי מצומצם למערכת החינוך, לשוק העבודה ולהשתקעות עתידית ביישובי ההחלטה. לעומת זאת, בקבוצות ההשוואה הממוצע המשוקלל של שיעור הילדים בני 0-9 עומד על 18.7% בסמוכי גבול עזה (מתוכם 9.6% בגילאי 0-4 ו-9% בגילאי 5-9), 18.1% בממוצע הכלל ארצי (מתוכם 9% בגילאי 0-4 ו-9.1% בגילאי 5-9), 17.1% במחוז צפון ללא יישובי ההחלטה (מתוכם 8.3% בגילאי 0-4 ו-8.8% בגילאי 5-9), 16.5% בסמוכי גבול סוריה (מתוכם 7.4% בגילאי 0-4 ו-9.2% בגילאי 5-9), 15.5% בסמוכי גבול ירדן (מתוכם 7.3% בגילאי 0-4 ו-8.2% בגילאי 5-9) ו-14.2% בסמוכי גבול מצרים (מתוכם 6.6% בגילאי 0-4 ו-7.6% בגילאי 5-9).

שיעור ילדים נמוך (גילאי 0-17): מנתוני הלמ"ס ביחס לשיעור הילדים ובני הנוער בגילאי 0-17, עולה כי שיעורם ביישובי ההחלטה עמד בשנת 2024 על 26.3% מכלל האוכלוסייה - הנתון הנמוך מכלל קבוצות ההשוואה אחרי סמוכי גבול מצרים בהם השיעור עמד על 25.8%. זאת לעומת 27.8% בסמוכי גבול ירדן, 30.7% במחוז צפון, 31% בסמוכי גבול עזה, 31.5% בממוצע הכלל ארצי, ו-31.8% בסמוכי גבול סוריה.

עלייה בשיעור אוכלוסייה ותיקה (בני 65 ומעלה): במקביל לשיעור הילדים הנמוך, ביישובי ההחלטה נצפתה גם תמונה קשה של שיעור האוכלוסייה הותיקה (גילאי 65 ומעלה) ביחס לכל קבוצות ההשוואה - נתון המעיד לעמדת גורמי המקצוע במנהלת תנופה לצפון על תהליך מואץ של הזדקנות דמוגרפית. על פי נתוני הלמ"ס לשנת 2024, הממוצע המשוקלל של שיעור התושבים בגילאי 65 ומעלה ביישובי ההחלטה עמד על 14.2%, הנתון הגבוה ביותר מבין קבוצות ההשוואה, וזאת אל מול 12.9% בממוצע הכלל ארצי, 12.6% בסמוכי גבול ירדן, 12.3% בסמוכי גבול מצרים, 10.7% במחוז הצפון ללא יישובי ההחלטה, 9.4% בסמוכי גבול עזה ו-7.9% בסמוכי גבול סוריה.

לעמדת גורמי המקצוע במנהלת תנופה לצפון, שילוב הנתונים של שיעור ילדים נמוך לצד שכבה רחבה של אוכלוסייה ותיקה משמעותו שחיקה ביכולת הבסיסית של היישובים לצמוח ולהתחדש, מה שיוביל לסכנת התרוקנות דורית בטווח הארוך ולפגיעה בחוסן הקהילתי וההתיישבותי.

ריבוי טבעי נמוך : נתון נוסף הממחיש את השחיקה הדמוגרפית ביישובי ההחלטה עולה מניתוח שיעורי הריבוי הטבעי (מספר הלידות בחיסור מספר הפטירות בכל שנה ל- 1,000 תושבים). על פי נתוני הלמ"ס (לשנים 2015-2024), שיעור הריבוי הטבעי ביישובי ההחלטה היה הנמוך ביותר מבין כל קבוצות ההשוואה ועמד על 10.4% זאת לעומת שיעור גידול טבעי באותה תקופה של 21% בסמוכי גבול עזה, 15.8% במוצא כלל ארצי, 15% בסמוכי גבול סוריה, 14.5% במחוז צפון ללא ישובי ההחלטה, 14% בסמוכי גבול ירדן ו- 12% בסמוכי גבול מצרים.

בחינה השוואתית של שיעור הגידול הטבעי בישובי ההחלטה ביחס לשיעור של שיעור הגידול הטבעי הכלל ארצי (עוצמת השוני בין הגידול הטבעי באזור מסויים, אל מול הגידול הטבעי בכלל הארץ) מצביעה על פער ועל מגמות דמוגרפיות שליליות ביישובי ההחלטה. בתקופה זו הגידול הטבעי בכלל ארצי עמד כאמור על כ- 15.8% בעוד שיעור השינוי ביישובי ההחלטה מצביע על **קיטון** ביחס לשיעור הכלל ארצי, בשיעור של 34%. וזאת בעוד, בסמוכי גבול מצרים שיעור הגידול הטבעי קטן ביחס למוצא הכלל ארצי ב- 24%, בסמוכי גבול ירדן הוא ב- 12%, במחוז צפון ב- 8% ובסמוכי גבול סוריה קטן ב- 5.6%. בסמוכי גבול עזה עלה שיעור הריבוי הטבעי באותה תקופה ב- 33% ביחס למוצא הארצי.

מאזן הגירה נמוך : נתון נוסף המעיד על שחיקה דמוגרפית ביישובי ההחלטה, הוא מאזן ההגירה (ההפרש בין מספר הנכנסים ליישוב למספר היוצאים ממנו). בעניין זה נמצא בשנת 2023 נתון חריג במיוחד של הגירה חיובית לישובי ההחלטה בשנה שבה פרצה מלחמת חרבות ברזל, שעיקרה היה לישובים המפונים. הנתון החריג התמקד בעיקר בישובים שפנו במהלך המלחמה ושלתושביהם ניתנו מענקים, באופן שמעורר ספק לגבי מהימנות נתוני שנת 2023 במדד זה. לפיכך, מוצע לבחון את הנתון האמור על פני העשור שקדם למלחמה לשנים 2013-2022. על פי נתוני הלמ"ס לשנים אלה, מאזן ההגירה ביישובי ההחלטה היה הנמוך ביותר מבין כל קבוצות ההשוואה ועמד על 0.9% בלבד. זאת לעומת 2.1% במחוז הצפון ללא ישובי ההחלטה, 2.2% בסמוכי גבול מצרים, 4.5% בסמוכי גבול ירדן ובמוצא הכלל ארצי, 7% בסמוכי גבול סוריה ו- 20.1% בסמוכי גבול עזה.

לעמדת גורמי המקצוע במנהלת תנופה לצפון, פערים אלו מעידים על כושר משיכה נמוך של האזור לאוכלוסייה חדשה, ובאופן ששיעורי ההגירה הנוכחיים אינם מספקים כדי להוות משקל נגד לתהליכי ההזדקנות והריבוי הטבעי הנמוכים שצוינו לעיל. ללא תנופת הגירה משמעותית שתאזן את הקיטון הדמוגרפי, תהליך השחיקה הדמוגרפי הפנימי יימשך באופן המהווה איום על יכולת הצמיחה וההתחדשות של היישובים בטווח הארוך.

תעסוקה ושכר

בהתאם לעמדת גורמי המקצוע במנהלת תנופה, ניתוח נתוני התעסוקה והשכר ביישובי ההחלטה, בדומה לניתוח של הנתונים הדמוגרפיים, נעשה על בסיס תקופה של 10 שנים ביחס לנתון העדכני ביותר של הלמ"ס או גורם רשמי רלבנטי אחר. לעמדת מנהלת תנופה לצפון, ניתוח הנתונים מצביע על פגיעות כלכלית של האזור, המתבטאת בשילוב של רמת שכר ממוצעת שאיננה גבוהה ביחס לקבוצות ההשוואה, לצד קצב עליית השכר הנמוך ביותר בראייה השוואתית. מגמה זו, המלווה בשיעור גבוה של עצמאים, עם רמת הכנסה נמוכה ביחס לקבוצות ההשוואה כמפורט להלן, מעידה על חולשה מבנית המקשה על שימור האוכלוסייה הקיימת ומהווה חסם למשיכת אוכלוסייה חדשה למרחב.

שיעור עלייה נמוך בשכר השכירים: מנתוני הלמ"ס העדכניים לשנים 2014-2023 ((נתוני שכר ממוצע לחודש של שכירים), שיעור העלייה בשכר ליישובי ההחלטה הוא הנמוך ביותר ביחס לכל קבוצות ההשוואה. בעוד שבשנים אלו עלה השכר הממוצע ביישובי ההחלטה ב- 42.9% בלבד (מ- 8,033 ₪ ל- 11,482 ₪), בכל יתר קבוצות ההשוואה שיעורי הצמיחה גבוהים משמעותית: 53.7% בסמוכי גבול עזה, 50.4% בסמוכי גבול ירדן, 49.5% בסמוכי גבול מצרים, 48.4% בממוצע הארצי, 48.1% בסמוכי גבול סוריה, ו- 44.2% במחוז צפון ללא ישובי ההחלטה.

שיעור עצמאים: על פי נתוני הלמ"ס (קובץ רשויות) לשנת 2023, שיעור העצמאים מתוך כלל מקבלי ההכנסה ביישובי ההחלטה עומד על 12.1% נתון השני בגובהו לאחר סמוכי גבול סוריה (18.3%), והגבוה מהשיעור בסמוכי גבול ירדן (10.3%), מהממוצע הארצי (10%), מסמוכי גבול מצרים (9.8%), ממחוז הצפון (9.4%) ומסמוכי גבול עזה (8.6%). לעמדת מנהלת תנופה לצפון, שיעור עצמאים גבוה במרחב פריפריאלי אינו מעיד בהכרח על חוסן יזמי, אלא מהווה אינדיקטור לחולשה כלכלית-תעסוקתית ולמחסור בחלופות העסקה כשכירים באזור. ריכוז גבוה של עצמאים ביישובי ההחלטה מעמיק את הפגיעות הכלכלית של המרחב כולו, שכן הכנסות העצמאים תנודתיות יותר, תלויות בביקוש המקומי, ונעדרות רשתות ביטחון סוציאליות ותעסוקתיות רחבות. בעיתות משבר או זעזועים ביטחוניים, העדר רשת ביטחון והתחייבויות קבועות של מגזר זה, מתורגמים מהר יותר לירידה בהכנסות ובצריכה, ולעיתים להחרפה מואצת של המשבר ברמה המקומית.

קצב הגידול של שיעור העצמאים: ניתוח מגמת השינוי בשיעור העצמאים בין השנים 2014 ל- 2023 מעלה כי קצב הגידול ביישובי ההחלטה הוא הגבוה ביותר מבין כל קבוצות ההשוואה. על פי נתוני הלמ"ס, שיעור העצמאים ביישובי ההחלטה עלה ב- 67% בתקופה זו, זאת לעומת 62% בסמוכי גבול ירדן, 56% בסמוכי גבול מצרים, 53% בסמוכי גבול עזה, 51% בסמוכי גבול סוריה, 50% בממוצע הארצי, 42% במחוז צפון. נתון זה, לעמדת מנהלת תנופה לצפון, המציב את יישובי ההחלטה הן בשיעור עצמאים גבוה והן בקצב הגידול המהיר ביותר, מעיד על חולשה מבנית בתחום הכלכלי-תעסוקתי ביישובי ההחלטה אשר הולכת ומחריפה בקצב הגבוה ביותר ביחס לכל קבוצות ההשוואה.

הכנסות עצמאים: תמונת המצב הקשה העולה מנתוני שיעור העצמאים כאמור, מחריפה כאשר מביאים בחשבון גם את נתוני ההכנסה החודשית הממוצעת של העצמאים ביישובי ההחלטה. לפי נתוני הלמ"ס בעניין הכנסה ממוצעת של עצמאים בשנת 2022, הכנסות העצמאים ביישובי ההחלטה עומדות על 10,003 ₪ לחודש ומלבד סמוכי גבול סוריה בהם הכנסות השכירים עומדות על 9,135 ₪ לחודש, הן הנמוכות ביותר מכל קבוצות ההשוואה (13,672 ₪ בסמוכי גבול עזה, 13,615 ₪ בסמוכי גבול מצרים, 12,179 ₪ בסמוכי גבול ירדן 11,904 ₪ בממוצע כלל ארצי ו- 10,123 ₪ במחוז צפון ללא ישובי ההחלטה).

כן נמצא מנתוני הלמ"ס בעניין הכנסה ממוצעת של עצמאים בשנים 2013 – 2022 כי מגמת הגידול בהכנסות עצמאים ביישובים אלה היא הנמוכה ביחס לכל קבוצות ההשוואה. מנתונים אלה עולה שהגידול בהכנסות עצמאים ביישובי ההחלטה בשנת 2022 לעומת 2013 הוא בשיעור 20.5% בלבד (מ- 8,298 ₪ ל- 10,003 ₪). זאת לעומת עלייה של 32.4% בסמוכי גבול סוריה (מ- 6,899 ₪ ל- 9,135 ₪), 28.1% בסמוכי גבול עזה וסמוכי גבול מצרים (מ- 10,671 ₪ ל- 13,672 ₪ בגבול עזה ומ- 10,632 ₪ ל- 13,615 ₪ בגבול מצרים), 25.8% בממוצע הכלל ארצי (מ- 9,460 ₪ ל- 11,904 ₪), 23.8% במחוז צפון ללא ישובי ההחלטה (מ- 8,174 ₪ ל- 10,123 ₪) ו- 22.8% בסמוכי גבול ירדן (מ- 9,916 ₪ ל- 12,179 ₪).

יצויין, כי נתוני 2023 דומים מאוד לנתוני 2022 (הכנסות העצמאים עומדות על 10,029 ₪ – הבדל של שתי עשיריות האחוז), אך עובדה זו נובעת בשל המנגנונים של מסלולי הפיצויים המחזוריים, שהופעלו על ידי רשות המיסים, שהבטיחו את גובה ההכנסה של העצמאים שנפגעו מהמלחמה, בהתאם לגובה ההכנסה בשנה

הקודמת. לכן הנתונים הם דומים כל כך לשנת 2022, וממילא לא נכון להסתמך על נתוני 2023 לטובת קבלת תמונת מצב מהימנה של מצב ההכנסות של העסקים באזור.

ייצוג עודף בענפי שכר נמוך אל מול תת ייצוג בענף ההיי-טק: לצד נתוני שכר שהדגימו פערים אל מול קבוצות ההשוואה, נמצא כי גם בחלוקה לתחומי התעסוקה, בהשוואה לממוצע הכלל ארצי, עולה כי ביישובי ההחלטה קיימת ריכוזיות גבוהה וייצוג עודף בענפים המאופיינים בשכר נמוך יחסית (כגון חקלאות, תעשייה, בינוי ותיירות), לצד תת-ייצוג משמעותי בענף ההייטק, וזאת לפי נתוני הרשות לעסקים קטנים ובינוניים נכון לספטמבר 2023 (ערב פרוץ מלחמת חרבות ברזל).

יצוין כי נתוני הרשות לעסקים קטנים נאספו על ידם על פי מתודולוגיית הרשות, ולכן אינם מתייחסים לכלל קבוצות ההשוואה.

בתחום החקלאות, שיעור העוסקים ביישובי ההחלטה עומד על 12.3% לעומת 1.8% בממוצע הארצי. פערים דומים נמצאו בתחום האירוח והאוכל (6.6% לעומת 3.4%) ובתחום הבינוי (13.4% לעומת 10.2%). מנגד, בתחום ההיי-טק המאופיין בשכר גבוה, שיעור העסקים ביישובי ההחלטה עומד על 2.2% בלבד - כמחצית מהממוצע הארצי (4.3%). תמונה זהה עולה גם ביחס לשיעור המועסקים: בתחום התעשייה שיעור המועסקים ביישובי ההחלטה כמעט כפול מהממוצע הארצי (13.6% לעומת 7.5%), ובתחום החקלאות גבוה פי שישה (7.8% לעומת 1.3%). זאת, בעוד ששיעור המועסקים בהיי טק ביישובי ההחלטה עומד על 3.4% בלבד לעומת 11.7% בממוצע הארצי.

תמונה דומה עולה גם מנתוני הלמ"ס ביחס לשיעור המועסקים (בני 15 ומעלה) ביישובי ההחלטה בשנת 2022 והשוואתם לממוצע הכלל ארצי באותה שנה. בניגוד לנתוני הרשות לעסקים קטנים, נתוני הלמ"ס בוחנים עסקים בכל סדרי הגודל ומחזקים את הממצא כי עוד טרם מלחמת חרבות ברזל, אפיינה את יישובי ההחלטה ריכוזיות גבוהה וייצוג עודף בענפי החקלאות, התעשייה והתיירות, אל מול תת-ייצוג משמעותי בענף ההייטק. על פי נתוני הלמ"ס, שיעור המועסקים בתחום התעשייה ביישובי ההחלטה הוא 18%, נתון כפול מהממוצע הכלל-ארצי (9%). בתחום ההסעדה והאירוח (תיירות) עומד שיעור המועסקים ביישובי ההחלטה על 6% לעומת 5% בממוצע הארצי. מנגד, בתחומי התקשורת והטכנולוגיה (הייטק), שיעור המועסקים ביישובי ההחלטה עומד על 2% בלבד, נתון הנמוך פי שלושה מהממוצע הכלל-ארצי (6%).

השפעות מלחמת חרבות ברזל על הטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון

לעניין זה יצוין כי מרבית הנתונים הסטטיסטיים הרשמיים (כדוגמת נתוני הלמ"ס) לשנת 2025 טרם פורסמו, והשפעות תקופת הפינוי הארוכה טרם התבהרו, ולפיכך קיים קושי מתודולוגי להציג בשלב זה תמונה השוואתית סופית ומלאה ביחס לכל המדדים שפורטו לעיל. כמו כן, התחדשות הלחימה באזור הצפון, והיעדר ודאות לתושבים בסוגיות הבטחוניות, מביאים לכך שתמונת הנתונים המלאה על השפעות המלחמה והפינוי הממושך משתנה כל העת וקיים קושי להצביע על נתונים יציבים לאורך זמן.

עם זאת, במספר פרמטרים נאספו נתונים על ידי משרדי הממשלה (רווחה, תיירות ולמ"ס) המצביעים על השפעות שליליות של המלחמה המתווספות לחולשה הכללית שאפיינה את המרחב ערב המלחמה:

פגיעה ברציפות מערכת החינוך: בחינה השוואתית של מצבת התלמידים במערכת החינוך ביישובי ההחלטה בין שנת הלימודים ערב המלחמה (תשפ"ג) לבין שנת הלימודים הנוכחית (תשפ"ה), מעלה ירידה חדה במספר הילדים השוהים פיסית במוסדות החינוך במרחב. שיעור הילדים בגני הילדים עומד על 68% ממספרם ערב המלחמה (ירידה של 32%), בבתי הספר היסודיים על 76% ובבתי הספר העל-יסודיים על 87%. נתונים אלו

משקפים היעדר חזרה של משפחות וילדים ליישובים, מגמה העלולה לאיים על עתיד התשתית החינוכית והדמוגרפית של האזור.

פגיעה בענף התיירות: ענף התיירות המהווה מנוע צמיחה כלכלי ומרכיב משמעותי לחוסנם של יישובי ההחלטה, ספג פגיעה קשה. מנתוני משרד התיירות עולה כי בשנת 2024 נרשמה ירידה של כ-80% בתפוסת בתי המלון באזור יישובי ההחלטה בהשוואה לשנת 2022, כמו גם בהשוואה לירידה של כ-40% בלבד בממוצע הכללי-ארצי לאותה תקופה. במקביל, היצע חדרי המלון הזמינים ביישובי ההחלטה הצטמצם בתקופה זו בכ-47%, בהשוואה לירידה של 34% בלבד בממוצע הארצי.

עוד יצוין, כי ביחס לחלק מהקבוצות הנמנות על סמוכי גבול אחרים קיימים מענים המותאמים למאפייניהם ולצרכיהם – כך, לעניין סמוכי גבול עזה התקבלה החלטת ממשלה מס' 1699 מיום 17.4.2024 שעניינה "התוכנית האסטרטגית לשיקום, לחידוש ולפיתוח חבל התקומה ואוכלוסייתו לשנים 2024-2028 ותיקון החלטות ממשלה"; כמו גם חוק שיקום נרחב לחבל התקומה כאזור מיקוד לאומי וסיוע ליישובים הסמוכים אליו, התשפ"ה-2025, אשר נכנס לתוקף ביום 2 באפריל 2025; וכן החלטה מס' 3313 מיום 10.8.25 בעניין חיזוק החוסן האזרחי ושיקום נרחב ביישובי חבל תקומה בשנים 2025-2026; ביחס לסמוכי גבול סוריה קיימת החלטת ממשלה מס' 4057 מיום 16.4.26 בעניין תכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית בת קיימא ביישובי המועצה האזורית גולן ובקצרים לשנים 2026-2030 וכן החלטה מס' 2857 מיום 9.3.2025 בעניין תכנית להעצמה ולפיתוח כלכלי חברתי ביישובים הדרוזים ברמת הגולן לשנים 2025 - 2029 (להלן – **החלטה 2857**).

בהמשך לסעיף 3 להחלטה ממשלה מס' 3374, יובהר כי פרק העדיפות הלאומית של החלטה זו יהווה את התשתית להמשך יישום המענים המפורטים בהחלטה לשנים 2028 – 2029. כמו כן, יראו את היישוב חולתה ככלול ביישובי ההחלטה לעניין החלטות מס' 3265 מתחום הכלכלה, 3374 בתחום החינוך, החלטה מס' 3636 בדבר סיוע למעונות יום ומשפחתונים, וכן החלטה מס' 3679 בתחומי החקלאות, המים והגנת הסביבה.

יישום מכלול כלי הסיוע המפורטים בהחלטה נועד להניח יסודות לצמיחה ארוכת טווח ובכך לייצר שינוי של המגמות הדמוגרפיות והכלכליות ביישובי ההחלטה, ולהעצמתו גם מעבר לשנות יישום ההחלטה. בתוך כך כוללים כלי הסיוע מענה ייחודי שעניינו פיתוח מרכזים עירוניים פעילים ביישובים קרית שמונה, נהריה, שלומי, מעלות תרשיחא ומגידל שאמס. כמו כן, כלי סיוע שעניינו חידוש מרכז העיר המיועד לקריית שמונה בלבד. השיקולים לייחוד כלים אלו לערים האמורות יפורטו להלן.

קרית שמונה ונהריה כמוקדים ראשיים, ושלומי, מעלות-תרשיחא ומגידל שאמס כמוקדים משניים בהתאם לתכנית האסטרטגית המרחבית 2050.

התכנית האסטרטגית המרחבית של מנהל התכנון שפורסמה באוגוסט 2024 (להלן – **התכנית האסטרטגית המרחבית**), מתווה את אסטרטגיית הפיתוח האזורית ומתבססת על ניתוח מצב קיים וצופה פני עתיד. במסגרת זו, מגדירה התכנית חלוקה של המדינה ל-28 אזורים תפקוד. אזור ההחלטה ויישוביו ממוקמים בחלקים מתוך 3 אזורים תפקוד: אזור תפקוד גליל צפון-מזרחי, אזור תפקוד אזור צפת-חצור-ראש פינה, ואזור תפקוד נהריה-עכו.

כחלק מאסטרטגיית הפיתוח האזורי, התכנית הגדירה בכל אזור תפקוד מוקדים ראשיים ומוקדי משנה. מוקדים אלו נקבעו בהתאם להיררכיה תפקודית הקיימת והעתידית של היישובים בכל אזור התפקוד.

כאמור, אזור ההחלטה ויישוביו ממוקמים בחלקים מתוך 3 אזורי תפקוד, ובתוך כך נמצאים באזור ההחלטה חלק מהמוקדים ראשיים והמוקדים המשניים של אזורים אלו. באופן מפורט: קרית שמונה מהווה מוקד ראשי ומגידל שמש מוקד משני באזור התפקוד גליל צפון-מזרחי; נהריה מהווה מוקד ראשי, ושלומי ומעלות-תרשיחא מוקדים משניים, באזור התפקוד נהריה-עכו.

על מנת למקד משאבים באופן יעיל ובהתאם לקנה המידה של ההחלטה, הוחלט לרכז מאמץ במוקדים הראשיים ובמוקדי המשנה באופן מובחן משאר יישובי ההחלטה ובאופן דיפרנציאלי בניהם, קרי תוך מתן העדפה בגובה התקציבים למוקדים הראשיים על פני המוקדים המשניים.

על כן, כלי הסיוע שנקבעו בהחלטה זו כוללים בסעיף 5 (פיתוח מרכזים אורבניים אינטנסיביים ביישובי המוקד) מענים שתכליתם יצירת מרכז עירוני-תרבותי תוסס ופעיל במוקדים הראשיים (קרית שמונה, נהריה) ובמוקדים המשניים (שלומי, מעלות-תרשיחא ומגידל-שמש) בלבד, לרבות יצירת תשתיות פיזיות ותמיכה בפעילות תרבות, אמנות וחיי לילה במרכז הישוב. מטרת כלי סיוע אלה לבסס את מעמדם כמוקדים ראשיים ומוקדים משניים של אזורי התפקוד, לרבות בשים לב ליעדי הצמיחה הדמוגרפית הקבועים בהחלטה.

בנוסף למענים הייחודיים שנקבעו למוקדים הראשיים והמשניים, כוללת ההחלטה מענה ייחודי של תמיכה בהתחדשות המרקם הוותיק בקרית שמונה כמוקד ראשי, אשר תכליתו העיקרית שיקום והתחדשות המרחב הציבורי ובכלל זה מבני מגורים, תעסוקה, מסחר, מבני ציבורי ותשתיות, וזאת באמצעות הריסה ובנייה מחדש של מבנים בתחום המרקם הוותיק.

מענה זה לא יושם בעבר בישראל במתכונת מרוכזת ומקיפה והוא נקבע לקרית שמונה בלבד מהטעמים שיפורטו להלן.

כאמור, כחלק מאסטרטגיית הפיתוח האזורי, התכנית האסטרטגית המרחבית 2050, הגדירה בכל אזור תפקוד מוקדים ראשיים ומוקדי משנה. מוקדים אלו נקבעו בהתאם להיררכיית תפקודית הקיימת והעתידית של היישובים בכל אזור התפקוד, ובהתאם נדרש גם להסתכל במובחן על המוקדים הראשיים במרחב ההחלטה ולבחון את צרכיהם בנבדל מיישובי המוקד המשניים. בהקשר זה, מהסתכלות על קרית שמונה ונהריה – כמוקדים הראשיים במרחב – נדרש מתן מענה נוסף לקרית שמונה על מנת שתוכל לממש את הפוטנציאל שלה כמוקד ראשי.

בהתאם, פיתוח וחידוש מרכזי ערים ויצירתם כמוקד משיכה למשתמשים שונים מהווים מנגנון בסיסי ומפתח ליצירת ביקושים עירוניים רחבים ולהנעת תהליכי צמיחה. באמצעות שדרוג תשתיות, מרחבים ציבוריים והעצמת נכסים תרבותיים—מיוצר "ערך עודף" המשפיע לא רק על הליבה אלא גם על המרחב העירוני כולו, וזאת בהעלאת ערך הקרקע, שיפור נגישות ומשיכת השקעות פרטיות. תהליכי התחדשות אלו פועלים כמנוע כלכלי-מרחבי, היוצר דינמיקה של "זליגת ערך" שבה שיפור איכות המרחב במרכז מגביר את האטרקטיביות של אזורים סמוכים ומעודד ביקושים למגורים, תעסוקה ופנאי בשאר חלקי העיר והסביבה המרחבית בכללותה. ריכוז מאמצי תכנון בליבה העירונית מאפשר למשוך הון, אוכלוסייה ושימושים מעורבים, ובכך להפוך את מרכז העיר לקטליזטור המשנה את פרדיגמת הפיתוח העירונית כולה ומסייע בהיפוך מגמות דמוגרפיות וכלכליות. במובן זה, חידוש מרכז העיר אינו רק פעולה נקודתית אלא אסטרטגיה מערכתית, המעצבת מחדש את מבנה הביקושים העירוניים ומחזקת את התחרותיות והחיוניות של העיר בכללותה ומשנה את ערכה המרחבי. (Paul Krugman – Increasing Returns and Economic Geography, Journal of Political Economy, 1991).

בהקשר זה, ערכי הקרקע הנדלניים מהווים תנאי יסוד ליכולת היווצרותו של פיתוח ספונטני. לפי התאוריה והפרקטיקה של כלכלה עירונית, ערך קרקע גבוה משקף ציפייה לרווחיות עתידית. כאשר מצב זה מתקיים, מתאפשר לשחקנים פרטיים (יזמים, משקיעים ובעלי נכסים) לפעול ללא צורך בתמריץ חיצוני: פער חיובי בין עלויות הבנייה, הפיתוח והמימון לבין ערך המכירה או ההשכרה מייצר היתכנות כלכלית, אשר מתורגמת ליוזמה פרטית ולהתחדשות "אורגנית". מנגנון זה נשען על עקרונות של כלכלת אגלומרציה, שבהם ריכוז פעילות במרכזים עירוניים מעלה פריון, מושך אוכלוסייה ומגביר את ערך הקרקע - וכך נוצר מעגל מחזק של ביקוש והשקעה. לעומת זאת, כאשר ערכי הנדל"ן נמוכים, מתקיים "פער כלכלי שלילי": ההכנסות הצפויות אינן מכסות את עלויות הפיתוח, ולכן השוק הפרטי אינו נכנס לפעולה. במצבים אלו נדרשת התערבות ציבורית כדי לייצר "קפיצת מדרגה" שתצמצם ותאפשר כניסת הון פרטי ולהניע תהליכי שינוי שכאמור ערכם המרחבי עולה על היקפם הפיסי. (Edward Glaeser (2008) Cities, Agglomeration, and Spatial Equilibrium (Oxford University Press).

יצויין כי על פי מחשבוני מרחק בין רשויות בישראל שמפורסם על ידי המוסד לביטוח לאומי, המרחק של קרית שמונה מהמטרופולין הקרוב חיפה הוא 98 ק"מ ואילו המרחק של נהריה מחיפה הוא 30 ק"מ. המרחק ממוקד המטרופולין משפיע על נגישות לשירותים, הזדמנויות תעסוקה וחינוך מגוונות, תרבות ועוד. בנוסף, לנהריה חיבור מסילתי למוקד המטרופולין הקרוב ולשאר חלקי הארץ. החיבור המסילתי הקרוב ביותר לקרית שמונה מצוי בכרמיאל, מרחק 62 ק"מ.

פער זה בא לידי ביטוי מוחשי בנתוני משרד התחבורה למרץ 2026: זמן ההגעה הממוצע בתחבורה ציבורית מקריית שמונה לחיפה עומד על 2:20 שעות, בעוד שמנהריה זמן ההגעה קצר משמעותית ועומד על 0:50 שעות. גם מדד הפריפריאליות, המחושב כסכום משוקלל של נגישות פוטנציאלית וקרבה לגבול מחוז תל אביב ומבטא את חשיבות הנגישות התחבורתית והקשרים המרחביים למטרופולין תל אביב, משקף את הפערים המשמעותיים בין קרית שמונה לנהריה. קרית שמונה מדורגת במקום ה-11 (אשכול 1 שהינו הערך הפריפריאלי הנמוך ביותר) ואילו נהריה במקום ה-89 (אשכול 4). פער זה מצביע בין היתר על הבדלים מהותיים בהזדמנויות פיתוח ומשיכת ביקושים ומציג את האתגר המובהק של קרית שמונה בהקשר זה.

נתון נוסף המנבא את פוטנציאל הפיתוח העירוני שתתרחש מאליה בשוק החופשי ללא השקעה ציבורית ממוקדת, הינו ערכי הנדל"ן למגורים בעיר ובפרט במרכז. לפי אתר רשות המיסים, עבור דירות יד שניה שנבנו בין 1960-1980 ומצויות במרחב העירוני הותיק בעסקאות בין 2024-2025 נראה כי פערי המחירים בין קרית שמונה לנהריה עומד על פער של 170% לטובת נהריה ושווי ממוצע, נכון להיום, של כ-9,194 ש"ח למ"ר לדירת מגורים באזור הותיק בקרית שמונה, לעומת כ-16,900 ש"ח למ"ר בנהריה. השווי הנמוך של דירות מגורים בקרית שמונה כאמור משקף חוסר התכנות כלכלית לפיתוח פרויקטים בכלל והתחדשות עירונית בפרט.

בחינת ההשפעה התוצאתית של כל הגורמים הכלכליים, התכנוניים והחברתיים שפורטו לעיל, על הדמוגרפיה בכל אחת מהערים היא ניכרת וקשה. כך, על פי נתוני הלמ"ס, בקרית שמונה פחת מספר התושבים בעשור שקדם למלחמה (2013-2022) ב-3%, בעוד שבנהריה חל באותה תקופה גידול של 20% במספר התושבים.

על כן חלק מכלי הסיוע בעולם ההתחדשות העירונית ייוחדו לקרית שמונה ומיועדים לחיזוק ופיתוח העיר כעיר מוקד ראשית במרחב ההחלטה.

על אף העובדה שההכרזה על העדיפות הלאומית היא עד שנת 2030, ההצעה כוללת סעיף של משרד התחבורה המתייחסת לתוכנית החומש הבאה שלו לפיתוח ושדרוג רשת הדרכים החורגת משנות ההחלטה וזאת עקב אופיין התשתיתי של עבודות אלו.

א. פירוט רשימת היישובים הנכללים באזור ההחלטה :

מועצות מקומיות

1. מועצה מקומית בית ג'ן
2. מועצה מקומית גוש חלב - ג'יש
3. מועצה מקומית חורפיש
4. מועצה מקומית יסוד המעלה
5. מועצה מקומית כסרא-סמיע
6. מועצה מקומית כפר ורדים
7. מועצה מקומית מג'דל שמש
8. מועצה מקומית מטולה
9. מועצה מקומית מסעדה
10. מועצה מקומית מעיליא
11. מועצה מקומית ע'ג'ר
12. מועצה מקומית עין קנייא
13. מועצה מקומית פסוטה
14. מועצה מקומית פקיעין
15. מועצה מקומית שלומי

ערים

16. עיריית מעלות-תרשיחא
17. נהריה
18. קריית שמונה

יישובים במועצה אזורית הגליל העליון :

19. ברעם
20. גונן
21. דן
22. דפנה
23. הגושרים
24. חולתה
25. יפתח
26. יראון
27. כפר בלום

- 28. כפר גלעדי
- 29. כפר סאלד
- 30. להבות הבשן
- 31. מלכייה
- 32. מנרה
- 33. מעיין ברוך
- 34. משגב עם
- 35. נאות מרדכי
- 36. סאסא
- 37. עמיר
- 38. צבעון
- 39. שדה נחמיה
- 40. שמיר
- 41. שניר

ישובים במועצה אזורית מבואות החרמון :

- 42. בית הלל
- 43. דישון
- 44. כפר יובל
- 45. מרגליות
- 46. רמות נפתלי
- 47. שאר ישוב
- 48. שדה אליעזר

ישובים במועצה אזורית מטה אשר :

- 49. אדמית
- 50. אילון
- 51. בן עמי
- 52. בצת
- 53. געתון
- 54. גשר הזיו
- 55. חניתה
- 56. יחיעם
- 57. כברי
- 58. לימן

59. מצובה

60. סער

61. עברון

62. עראמשה

63. ראש הנקרה

64. שבי ציון

ישובים במועצה אזורית מעלה יוסף:

65. אבירים

66. אבן מנחם

67. אלקוש

68. גורן

69. גורנות הגליל

70. הילה

71. זרעית (כפר רוזנוואלד)

72. חוסן

73. יערה

74. מנות

75. מעונה

76. מתת

77. נווה זיו

78. נטועה

79. עבדון

80. עין יעקב

81. פקיעין החדשה

82. צוריאל

83. שומרה

84. שתולה

ישובים במועצה אזורית מרום הגליל:

85. אביבים

86. אור הגנוז

87. בר יוחאי

88. דוב"ב

89. דלתון

- 90. כפר חושן
- 91. כרם בן זמרה
- 92. מירון
- 93. עלמה
- 94. ריחניה

נספח ד': רשימת הפרויקטים שנכללים במסגרת התקציב שנועד לשדרוג ופיתוח כבישים בין עירוניים ואזוריים

שם פרויקט	תיאור פרויקט	הרשאה תקציבית במלש"ח
כביש 89 מעלות - נהריה	תכנון מוקדם ומפורט לתוספת נתיב העדפה לתח"צ או הסבת נתיב או שול קיים לטובת העדפה ובחינה של צורך בחניוני חנה וסע במרחב הכביש, בכפוף לבדיקות הצדק בהתאם להנחיות ואישור מפע"ת מקדים בכביש 89 בקטע שבין צ. 864 לנהריה	15
כביש 99	השלמת תכנון מוקדם, וקידום תכנון מפורט לשדרוג ותוספת שבילי אופניים כביש 99 מצומת המצודות (90/99) עד צומת מסעדה (99/98)	10
כביש 9779	תכנון מוקדם ומפורט להרחבת הכביש ותוספת שבילי אופניים	10
כביש 977 עוקף כפר בלום	ביצוע הרחבת הכביש ותוספת שבילי אופניים	45
כביש 899 חוצה שלומי	ביצוע הרחבה של הכביש בקטע צ. יער חניתה ועד שכונת יעריה בהתאם לתכנית נת"י	47
כביש 4 צומת עין שרה	ביצוע הסדרת צומת הכניסה הדרומית לנהריה כולל הקמת תחנות אוטובוס חסרות בין צומת עין שרה לצומת הגעתון	13
כביש 90 ק"ש - תל חי- למטולה	תכנון וביצוע שביל אופניים ותאורה בכביש נת"י מצומת תל חי ועד מטולה	25
כביש 90 צומת הגומא ועד מכללת תל חי	תכנון וביצוע העדפה לאמצעי תחבורה מקיימים לרבות תשתיות לתח"צ, לרבות שבילי אופניים ומדרכות, בכפוף לבדיקות הצדק בהתאם להנחיות ואישור מפע"ת מקדים	60
כביש 8833 גישה לפארק התעשייה	תכנון מוקדם ומפורט להרחבת כביש 8833	10
עוקף גשר הזיו	תכנון מוקדם ומפורט להסטת הכביש מזרחה	5
סה"כ, מיליוני ₪		240

נספח ה': רשימת אזורי התעשייה במרחב יישובי ההחלטה

1. מגידל שמס
2. מטולה
3. קריית שמונה
4. קריית שמונה - צפוני
5. שלומי
6. מילואות (אכזיב)
7. קריית שמונה - דרומי
8. חורפיש
9. גורן
10. דלתון
11. נהריה
12. מסעדה
13. יסוד מעלה
14. כסרא סמיע
15. תל חי
16. מעלות קורן
17. מעלות תרשיחא
18. מעלות (ותיק)
19. פארק הייטק ועסקים ע"ש אריאל שרון

דברי הסבר עבור התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחתם של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון

סעיף 1 - תקציבי תמיכה בגידול דמוגרפי

החלטה זו קובעת יעד ממשלתי אסטרטגי של הגדלת אוכלוסיית יישובי הטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון בכ-100,000 תושבים בעשור הקרוב (להלן – יעד הגידול הממשלתי), מעבר לנתוני החזרה של ספטמבר 2025, ומתווה את הצעדים הממשלתיים המקיפים שיאפשרו את השגתו. השגת יעד זה מהווה שינוי מגמה יסודי ומתבקש ביחס למגמה הדמוגרפית שאפיינה את האזור בעשור האחרון, ומשקפת קצב צמיחה הגבוה פי 2.5 מהגידול שנרשם בעשור שקדם לו. על פי נתוני המגמות הדמוגרפיות של השנים האחרונות, גידול האוכלוסייה הצפוי באזור ללא התערבות ממשלתית ממוקדת מוערך בכ-39 אלף נפשות בלבד. משכך, לצורך הגעה ליעד הממשלתי ובלימת מגמות השחיקה וההזדקנות הדמוגרפית במרחב, נקבעו מנגנוני תמרוץ ייעודיים לחיזוק חוסן הכלכלי, המוניציפלי והתשתיתי של הרשויות המקומיות, במטרה לאפשר להן להיערך באופן אפקטיבי לקליטת אוכלוסייה חדשה בהיקפים משמעותיים, לצד שימור וביסוס האוכלוסייה הקיימת.

מניתוח מקצועי של עבודת המטה שביצעה מנהלת תנופה לצפון בשיתוף משרדי הממשלה, עולה כי לרשויות המקומיות תפקיד מפתח ומרכזי במימוש היעד הדמוגרפי האזורי. תפקיד זה מחייב הקצאת משאבים והשקעה פיזית ותשתיתית נרחבת, לשם אספקת מענה שלם לצרכים החברתיים, הקהילתיים, הכלכליים והמוניציפליים של התושבים הוותיקים והנקלטים כאחד – פיתוח המהווה תנאי יסוד להרחבה וטיוב של השירותים לקהילה, חיזוק החוסן הקהילתי והגברת הביטחון האישי במרחב. לצורך כך, הממשלה מעמידה לרשויות ההחלטה תקציב פיתוח תוספתי משמעותי. כספים אלו מוגדרים במפורש ככספי פיתוח ייעודיים שנועדו לתמרץ באופן אקטיבי את הגידול הדמוגרפי ומשיכת האוכלוסייה, ונקבע כי לא ישמשו למימון הוצאות שוטפות רגילות של הרשות המקומית. מנגנון החלוקה המדויק וקריטריוני ההקצאה של כספי פיתוח אלו בין הרשויות השונות ייקבעו בהמשך במטרה להבטיח את מיקסום האפקטיביות של המשאבים והכוונתם לפרויקטים מחוללי צמיחה.

יישובי המוקד, הראשי והמשני, בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון מהווים את עיקר הפעילות הכלכלית והתעסוקתית באזור, ומשמשים מנוע צמיחה לכלל הרשויות והיישובים הסובבים אותם, כמפורט בפרק עדיפות לאומית. לפיכך, על מנת לעודד רשויות אלו להפנות את כספי התמיכה לחיזוק הפעילות הכלכלית בתחומן, נקבעה תוספת של 15% לכספי הפיתוח האמורים עבור רשויות שיבחרו לעשות בהם שימוש לשם פיתוח של פרויקטים מניבים ומנועי צמיחה כלכליים. זאת באמצעות הגשת בקשה במסגרת מבחני תמיכה של משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי - הכל מתוך הנחה שפיתוח כלכלי ביישובי המוקד מייצר אפקט מכפיל המיטיב עם כלל יישובי ההחלטה, כמפורט בהרחבה בפרק העדיפות הלאומית. כתנאי לקבלת הכספים, הרשויות נדרשות להגיש למנהלת תנופה לצפון תוכנית עבודה שנתית או רב-שנתית מפורטת, הכוללת את פעולות הפיתוח התומכות במשיכת האוכלוסייה, אשר תאושר בצוות משותף של המנהלת, משרד האוצר, ובמועצות האזוריות גם של משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות. מתוך ראייה מקצועית, הכספים לעיריות ולמועצות המקומיות מוקצים ומנוהלים על ידי מנהלת תנופה לצפון. מנגד, הכספים המיועדים למועצות האזוריות מוקצים על ידי המשרד להתיישבות והמשימות הלאומיות, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון, בשל מומחיותו המקצועית של המשרד בעבודה מול המרחב הכפרי.

מנהלת תנופה לצפון מתכללת את יישום ההחלטה במרחב כולו ומקצה את כספי הפיתוח לערים ולמועצות המקומיות. הכספים למועצות האזוריות יוקצו כאמור על ידי המשרד להתיישבות והמשימות הלאומיות, בשל ניסיונו וסמכותו בעבודה עם המגזר הכפרי. על מנת להבטיח עקביות ושוויון באופן יישום הסעיף בין יישובי המגזר הכפרי לבין כלל הרשויות בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון, נדרשת הסכמת מנהלת תנופה לצפון להקצאת הכספים על ידי משרד ההתיישבות. בהתאם למבנה הדו-רובדי של המועצות האזוריות, נקבע כי התקציב לכל מועצה אזורית ישמש חציו לשימושי המועצה עצמה וחציו לשימושי יישובי המועצה הנמנים עם יישובי ההחלטה, וזאת לאחר הגשת תוכנית העבודה על ידי המועצה בהיוועצות עם היישוב. חלוקה זו מבטיחה איזון ראוי בין מתן מענה לשירותים והתשתיות המוניציפליים של המועצה לבין הצרכים הפיזיים והקהילתיים הישירים של ועדי היישובים הנמצאים בחזית הקליטה והגידול.

סעיף 2 – סל רשות

אחד האתגרים המרכזיים ביכולת לקדם צמיחה דמוגרפית משמעותית ביישובי ההחלטה נוגע ליכולתם של הרשויות המקומיות והיישובים לספק תשתיות ציבוריות ושירותים עירוניים ברמה התומכת בגידול האוכלוסייה. לאורך השנים, וביתר שאת בעקבות הפינוי הממושך של תושבי חלק מרשויות ההחלטה במהלך מלחמת חרבות ברזל, נפגעה יכולתן של רשויות רבות באזור להשקיע בפיתוח המרחב הציבורי ובחיזוק התשתיות האזרחיות הנדרשות למתן שירותים לתושבים הקיימים, וממילא גם אין מספיק משאבים לקליטת אוכלוסייה נוספת.

בהתאם לתפיסה המונחת ביסוד החלטה זו, שלפיה הגדלת האוכלוסייה ביישובי ההחלטה מחייבת לא רק הגדלת היצע הדיור אלא גם שיפור משמעותי של איכות החיים והתשתיות האזרחיות ביישובים, נדרש מענה ממשלתי שיחזק את יכולתן של הרשויות המקומיות לפעול לפיתוח המרחב הציבורי ושיפור איכות החיים והשירותים החברתיים במרחב, כך שיהווה גורם משיכה ויאפשר את התאמתו לגידול הצפוי באוכלוסייה.

לפיכך מוצע במסגרת החלטה זו להעמיד לרשות הרשויות המקומיות בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון "סל רשותי" ייעודי אשר יאפשר באופן מיידי קידום מגוון פרויקטים בתחומי הפיתוח העירוני והציבורי, ובכלל זה תכנון והקמה של מבני ציבור, פיתוח ושדרוג תשתיות עירוניות, הנגשת המרחב הציבורי, שיקום תשתיות קיימות, אנרגיה מקיימת וכן קידום יוזמות לפיתוח כלכלי מקומי.

הסל הרשותי נועד לאפשר לרשויות המקומיות גמישות בקביעת סדרי העדיפויות להשקעה, בהתאם לצרכים הייחודיים של כל רשות ולמאפייני הפיתוח המקומיים. במסגרת זו יוקצה תקציב בהיקף של 535 מלש"ח לשנים 2026–2027, אשר יחולק בין הרשויות בהתאם לגודל הרשות, ובכפוף להגשת תכניות עבודה מפורטות על ידי הרשויות המקומיות. סכום של 20 מלש"ח נקבע כרף המאזן בין הצורך במתן מענה תקציבי מהיר ומשמעותי לרשויות לבין שיקולי תכנון ויישום מיטביים והצורך בפריסה תקציבית של התקציב הכללי של ההחלטה — סכומים העולים על רף זה יופנו לשנת 2027, על מנת לאפשר לרשויות לתכנן ולממש אותם באיכות הנדרשת.

אופן חלוקת כל הסיוע בין הרשויות תיעשה על בסיס מספר התושבים המתגוררים ביישובי ההחלטה הנמצאים תחתיהן, וקבלתו מותנית בהגשת תכנית עבודה ממוקדת בצרכיהם — ובכך מובטח כי ההשקעה תופנה במלואה ליישובי ההחלטה ולמטרותיו. בהתייחס למועצות האזוריות יובהר כי המענים מוענקים להן כמי שמספקות שירותים מוניציפליים לכלל יישוביהן.

סעיף 3 – סל יישובי

היישובים במרחב הכפרי מהווים רכיב מרכזי במערך ההתיישבות לאורך הגבול עם לבנון, ולפיכך חיזוקם ופיתוחם מהווים תנאי חשוב להבטחת חוסנו האזרחי והדמוגרפי של האזור. עם זאת, יישובים אלה מתמודדים לאורך שנים עם אתגרים הנוגעים להיקף מצומצם יחסית של תשתיות ציבוריות ומבני קהילה, אשר מגבילים את יכולתם לשרת את האוכלוסייה הקיימת, וממילא לקלוט אוכלוסייה נוספת ולתמוך בגידול דמוגרפי משמעותי.

בשונה מעיריות ומועצות מקומיות, שבהן הרשות המקומית היא הגוף היחיד המספק שירותים ומנהל תשתיות ברמת היישוב עצמו, המועצות האזוריות פועלות במבנה דו-רובדי: המועצה האזורית אחראית על תפקידים אזוריים ועל מכלול השירותים המוניציפליים, בעוד שהוועד המקומי של כל יישוב הוא זרוע ביצועית של המועצה והתושבים ומנהל בשוטף את המרחב הציבורי ותשתיות הקהילה ברמת היישוב. מבנה זה מגדיר חלוקת תפקידים ואחריות מוסדית ברורה בין שני הרבדים. בהתאם לכך, הסל היישובי מהווה מענה משלים לסל הרשותי, ומאפשר מענה ישיר לצרכי הפיתוח הייחודיים של כל יישוב ויישוב עם קליטת האוכלוסייה החדשה.

בנוסף, נוכח החלוקה לעשרות יישובים, המרחקים ביניהם והעדר נגישות תחבורתית ליישובים, ההוצאות וההשקעות הנדרשות במועצות האזוריות לפיתוח המרחב הציבורי והמענים הקהילתיים גבוהות משמעותית מרשויות עירוניות. דבר אשר יצר פערים ארוכי שנים באיכות התשתיות הקהילתיות ביישובי יישובי ההחלטה.

אתגרים אלו התחדדו בעקבות מלחמת חרבות ברזל והפינוי הממושך של יישובים רבים לאורך הגבול, אשר הביאו לפגיעה בתפקודן של מערכות קהילתיות וביכולתם של היישובים לקדם פיתוח מקומי ולהיערך לקליטת תושבים חדשים. בהיעדר תשתיות קהילתיות מתאימות, מתקשים יישובים רבים לממש את הפוטנציאל התכנוני הקיים בהם ולהוות מוקד משיכה לאוכלוסיות חדשות.

הסל היישובי יוקצה על ידי המשרד להתיישבות ומשימות לאומיות, בשל ניסיונו הייחודי בעבודה עם יישובי המגזר הכפרי, בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. הסכמה זו נדרשת הן לשם שמירה על עקביות ושוויון בין כלל הרשויות, והן למניעת כפל תמיכה בין הסל היישובי לבין יתר המנגנונים התקציביים בהחלטה.

צעדים אלה משתלבים עם מטרות המשנה של החלטה זו בתחום חיזוק הרשויות המקומיות ושיפור איכות החיים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון, ומהווים רכיב משלים למהלכים הנוגעים להרחבת היצע הדיור ולעידוד גידול האוכלוסייה באזור.

סעיף 4 – תשתיות קהילתיות

לצד הגדלת הביקוש למגורים ביישובי ההחלטה, מוצע לפעול לחיזוק הקהילות המקומיות וליצירת תנאים חברתיים וקהילתיים התומכים בקליטת אוכלוסייה חדשה ובהשתקעות ארוכת טווח. מחקרים וניסיון מצטבר בישראל ובעולם מצביעים על כך שהשתייכות לקהילה פעילה ומגובשת מהווה גורם מרכזי בהחלטת משפחות וצעירים לבחור מקום מגורים ולהישאר בו לאורך זמן.

לשם כך מוצע לקדם מספר כלים משלימים:

1. הקמת רשת קהילות ייעודיות-אזוריות

משיכת אוכלוסייה איכותית ליישובי ההחלטה מותנית, בין היתר, בקיומו של אקו-סיסטם מקצועי אזורי בתחומים שונים. בעלי מקצועות מבוקשים – רופאים, אנשי חינוך, אנשי היי-טק ואחרים – מייחסים חשיבות רבה להשתייכות לקהילות שווים מקצועית הנפגשת באופן סדיר, מייצרת שיתופי פעולה ומאפשרת פיתוח קריירה. היעדרה של קהילה שכזו מהווה חסם הן במשיכת תושבים חדשים והן בשימור האוכלוסייה המקצועית הקיימת. לפיכך מוצע להנחות את משרד נגב גליל להוציא לפועל תכנית להקמת רשת או רשתות של קהילות ייעודיות-אזוריות, שמטרתן לחזק את האקו-סיסטם המקצועי במרחב, לעודד מעבר של חברי קהילות ולחזק את תהליך השתקעותם ביישובי ההחלטה. הרשתות יספקו, בין היתר, ליווי ופיתוח אישי וקבוצתי, כנסים ואירועים מקצועיים, מפגשי קהילה ושירותי ניהול קהילה.

2. חיזוק מערך הקליטה הקהילתית ביישובים

העסקת רכזי קהילה וקליטה ביישובי ההחלטה, אשר יובילו פעולות לחיזוק הקהילה המקומית ויסייעו בקליטת משפחות חדשות במרחב, לרבות ליווי בתהליכי השתלבות בקהילה, חיבור למסגרות חינוך ופעילות קהילתית.

3. תכנית צמיחה לצעירים

תכנית למשיכת צעירים והישארות בני מקום - קידום תכנית ייעודית לחיזוק אוכלוסיית הצעירים במרחב ולעידוד הישארותם ביישובי ההחלטה, בין היתר באמצעות פיתוח מנהיגות צעירה, קידום יוזמות חברתיות ושיפור השירותים והפעילות המיועדים לצעירים. התמיכה ניתנת ברמת המועצה האזורית כגוף, שכן יחידות הנוער והצעירים פועלות ברמה הרשותית ואינן ניתנות להפרדה תפעולית בין יישובי ההחלטה לבין יתר יישובי המועצה, וכן מפני שהיקף אוכלוסיית הצעירים בכל יישוב בנפרד אינו מצדיק התייחסות נפרדת – רק ברמה הרשותית המאוחדת ניתן לייצר פעילות משמעותית ואפקטיבית.

4. גרעיני התיישבות

חיזוק גרעיני התיישבות ומסגרות קהילתיות - גרעיני התיישבות מהווים כלי מרכזי לעידוד הגירה חיובית לפריפריה, שכן מעבר במסגרת קהילה מאורגנת מגדיל את סיכויי ההשתקעות ואת שביעות

הרצון מהמגורים במרחב. לפיכך מוצע להרחיב את הפעילות בתחום זה, בדגש על פעולות המיועדות להקמת גרעינים חדשים במודלים שונים, לצד פעולות להרחבת גרעינים קיימים.

5. מכינות קדם צבאיות חדשות

ניסיון העבר ב- 25 השנים האחרונות, ובפרט בהקמה המואצת של מכינות בדרום ישראל (בדגש לחבל התקומה) הוכיח כי מכינות מהוות תשתית נוספת להתפתחות של מסגרות התיישבות קהילתיות עתידיות, להיפוך מגמות ההגירה השלילית וקידום צמיחה דמוגרפית, וזאת לצד תרומתן הגדולה לחיזוק החוסן ביישובים. הטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון מאופיין בהיקף קטן מאוד של מכינות – כ-4 סה"כ (בממוצע מכינה כל 22 ק"מ של גבול), וזאת לעומת חבל התקומה בדרום בו פועלות כיום 13 מכינות (מכינה כל כ-5 ק"מ בממוצע). לכן מוצע להטיל על משרד ההתיישבות, בשיתוף משרד הביטחון, לתמוך בפעולות בינוי, שיפוץ והצטיידות מכינות קדם צבאיות (מכינות חדשות או שלוחות חדשות של מכינות קיימות) וכן בשיפוצים של מכינות קיימות.

סעיף 5 – פיתוח מרכזים אורבניים ביישובי המוקד

בהתאם לפרק ההנמקות בעדיפות לאומית, מוצע לקדם תכנית ממוקדת לפיתוח מרכזים אורבניים תוססים ביישובי המוקד, הכוללת שילוב בין השקעה פיזית במרחב הציבורי לבין פעילות חברתית-תרבותית מתמשכת, כגון אירועי תרבות חוזרים, פעולות פלייסמייקינג, פעולות לעידוד העסקים במרחב האורבני. פעולות אלה צפויות לתרום לחיזוק החוויה האורבנית ברשויות המוקד, ובכך להפכן לאטרקטיביות יותר לאוכלוסיה חדשה, ולבעלות הצעת ערך תחרותית לאוכלוסיה צעירה, המושתתת על חוויה אורבנית. לצד זאת – חיזוק המרכזים האורבניים ביישובי המוקד ושדרוג משמעותי של חווית צריכת השירותים השונים בהם תשפיע על מידת האטרקטיביות של האזור כולו. כן מוצע כי אופן חלוקת כלי הסיוע לפי סעיף זה תיעשה בהתחשב בהיותו של יישוב המוקד הראשי או המשני, ביחס לאזור התפקוד הרלוונטי אליו, על פי תכנית מינהל התכנון כאמור.

מחקרים של כלכלנים מובילים כגון Paul Krugman ו-Edward Glaeser מראים כי גם מרכז עירוני קטן יחסית אך צפוף ומגוון יכול ליצור מוקד פעילות כלכלי משמעותי. מרכזים כאלה מעודדים יצירת רשתות עסקיות מקומיות, משפרים התאמה בין עובדים למקומות עבודה ומושכים הון אנושי ויזמות. גישה זו נתמכת גם בתובנות מתיאוריות "המעמד היצירתי" של Richard Florida המצביעה על הקשר בין איכות המרחב העירוני לבין יכולתן של ערים למשוך אוכלוסייה צעירה, משכילה ויצירתית. ערים המציעות מרחבים ציבוריים איכותיים, תרבות רחוב פעילה, מוקדי בילוי, שבילי אופניים ותשתיות עירוניות המעודדות מפגש ויצירתיות – מצליחות למשוך אוכלוסיות חזקות ויזמיות, דבר המוביל לעלייה בביקוש לנכסים, להקמת עסקים חדשים ולדינמיקה כלכלית מתחדשת.

פעילות הקמת מרכזי האמנים תתבצע ככל הניתן בדרך של מיזמים משותפים, על מנת ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.

סעיף 6 - פתרונות דיור להתיישבות קהילתית

א. הקמת מתחמים אינטגרליים עבור התיישבות קהילתית לצד הטיפול הנרחב בהגדלת היצע יח"ד ביישובי ההחלטה – יש צורך גם במתן פתרונות דיור ייעודיים לגרעינים וקהילות אשר יחוללו שינוי במרחב סביבם. הרציונל העומד בבסיס רעיון זה הינו כי המעבר ליישובי ההחלטה במסגרת של קבוצה קהילתית בעלת מאפיינים משותפים תגדיל באופן ניכר את סיכויי המעבר וכן סיכויי ההישארות של המשפחות. בדומה לשיכונות הצמיחה אשר קיבלו מענה תקציבי משמעותי ביישובים הכפריים צמודי הגדר במסגרת החלטת הממשלה 3264 מבקשת החלטה זו להרחיב את המענה גם לרשויות צמודות הגדר במרחב העירוני, באמצעות תיקון החלטה 3264 וקידום פתרונות אשר ישלבו בין מגורים, חללי עבודה וחללים קהילתיים. רשויות אלו סובלות ברובן ממחסור ביקושים, לצד מחסור בהיצע של דיור איכותי להשכרה. אתגרים אלו הביאו לגיבוש של פתרון ביניים אשר יאפשר צמיחה דמוגרפית מהירה, יחסית, המיועדת לקהל היעד. פעילות זו תבוצע ככל הניתן בדרך של מיזמים משותפים, על מנת

ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.

ב. כפרי סטודנטים

מוצע להטיל על משרד ההתיישבות לקדם באמצעות החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית העולמית, הקמת כפרי סטודנטים ביישובי ההחלטה עבור סטודנטים וסטודנטים לתארים מתקדמים. הסיבה להשקעה באפיק זה טמונה בשיעורי הישגים נמוכים מאוד של סטודנטים ביישובי ההחלטה. מיזם כפרי הסטודנטים נפוץ ברחבי הארץ כבר למעלה מ-20 שנים ומוכיח זיקה הדוקה בין המגורים במסגרת של כפר סטודנטים ובין סיכויי ההישגים במרחב, הודות לחוויה קהילתית תוססת ועניפה, וחיבור הדוק יותר למקום.

מסגרת קהילתית של חיים ב'כפר סטודנטים' המיועד ללומדים בתארים מתקדמים, בדירות המיועדות למסגרת של זוג או משפחה בתחילת דרכה – יוכלו להוות מרכיב משמעותי אשר ישפיע על חווית המגורים שלהם ביישובי ההחלטה ולהגדיל משמעותית את סיכויי ההישגים שלהם.

סעיף 7 – חידוש המרחב העירוני קריית שמונה

כחלק מאסטרטגיית הפיתוח האזורי, התכנית האסטרטגית המרחבית של מנהל התכנון הגדירה בכל אזור תפקוד מוקדים ראשיים ומוקדי משנה. מוקדים אלו נקבעו בהתאם להיררכיית תפקודית הקיימת והעתידית של היישובים בכל אזור התפקוד. על מנת למקד משאבים באופן יעיל ובהתאם לקנה המידה של ההחלטה, הוחלט לרכז מאמץ במוקדים הראשיים ובמוקדי המשנה באופן מובחן משאר יישובי ההחלטה ובאופן דיפרנציאלי בניהם, קרי תוך מתן העדפה בגובה התקציבים למוקדים הראשיים על פני המוקדים המשניים.

המרחב העירוני ביישובי המוקד הראשיים והמשניים מהווה מוקד מרכזי לפעילות כלכלית, קהילתית וציבורית באזור, ומשכך מצבו הפיזי והתכנוני משליך באופן ישיר על יכולת האזור למשוך אוכלוסיות חדשות ולבסס חוסן דמוגרפי וכלכלי לאורך זמן, למרחב כולו.

מצבו התכנוני והפיזי של מרכז העיר מהווה אחד הגורמים המרכזיים להיעדר גידול משמעותי באוכלוסיית העיר לאורך עשרות השנים האחרונות. אתגרים אלו התחדדו ביתר שאת בעקבות מלחמת חרבות ברזל והפגיעה שנגרמה ליישובי ההחלטה בכלל, ובתוכו לעיר המוקד הראשית - קריית שמונה - בפרט, אשר הביאה להאטה בפעילות הכלכלית ולפגיעה באטרקטיביות של מרכז העיר כמוקד מגורים, מסחר ותעסוקה. בנסיבות אלה נדרש מהלך ממשלתי רחב, אשר יאפשר קידום תכניות להתחדשות המרחב העירוני ביישובי המוקד הראשיים והמשניים בכלל ובקריית שמונה בפרט תוך יצירת תנאים תכנוניים וכלכליים שיאפשרו את מימושן בפועל.

בהתאם לכך, מוצע להקים צוות מנכ"לים בין-משרדי אשר יוביל את קידום חידוש מרכז העיר קריית שמונה, תוך שילוב שיקולים תכנוניים, כלכליים וחברתיים ובשיתוף פעולה עם הרשות המקומית.

לצד ההשפעה הישירה של תכנית ההתחדשות על מרכז העיר, למהלך צפויה להיות השפעה רחבה על פיתוח של קריית שמונה כולה. שדרוג מרכז העיר, פיתוח שימושים מעורבים של מגורים, מסחר ותעסוקה ושיפור משמעותי של המרחב הציבורי צפויים לחזק את מעמדה של קריית שמונה כעיר אזורית מובילה בכלל המרחב התפקודי הרלוונטי אליה.

שיפור איכות המרחב העירוני צפוי לתרום גם להגברת האטרקטיביות של פרויקטי מגורים נוספים בעיר, לרבות פרויקטים על קרקעות מדינה המשווקות על ידי רשות מקרקעי ישראל, ובכך לשפר את הכדאיות הכלכלית של יוזמות מגורים, להגדיל את היצע יחידות הדיור ולמשוך אוכלוסיות חדשות לעיר.

בהיבט זה, חידוש מרכז העיר קריית שמונה מהווה מנוע משלים למהלכים נוספים הנכללים בהחלטה בתחום פיתוח הדיור והגדלת היצע המגורים ביישובי ההחלטה, והיא צפויה לתרום באופן משמעותי להשגת היעד הממשלתי להגדלת אוכלוסיית האזור.

לצורך הבטחת היתכנותה הכלכלית של התכנית ומימושה בפועל, מוצע לקדם את הפרויקט באמצעות מכרז ייעודי ליזמים, בשיטה שתיקבע על ידי צוות המנכ"לים, תוך מתן דגש לנושאים שיבטיחו את איכות התכנון ואת יכולת הביצוע, כמו גם היבטי מיגון וחיזוק מבנים מפני רעידות אדמה.

לצורך כך, מוצע להקצות תקציב ייעודי בהיקף של 305 מלש"ח לטובת קידום הפרויקט במרכז העיר, וכן להסדיר מנגנון ייעודי לליווי הפרויקט ולסיוע בהסרת חסמים תכנוניים ומנהליים, תוך שיתוף פעולה עם עיריית קריית שמונה ועם גורמי הממשלה הרלוונטיים.

לבסוף, יודגש כי אין במהלך זה כדי לגרוע מהאפשרות לקדם תהליכי התחדשות עירונית ביתר יישובי המוקד באמצעות הכלים הקיימים אשר מוקצה להם תקציב במסגרת סעיף 8 להלן, וכן באמצעות הקצאת משאבים חלופית בהתאם להתקדמות יישום סעיף זה, כך שההסדר המוצע משמר גמישות יישומית ומענה רחב לכלל יישובי המרחב.

בשל, מורכבות הפרויקט, והסיכונים שהוא כולל, מוצע כי ככל והפרויקט לא יצליח באופן שלא ייבחר זוכה, שרי האוצר, השיכון והשר האחראי על מנהלת "תנופה לצפון" יהיו רשאים להסיט את התקציב לטובת שימושים דומים להתחדשות עירונית של יישובי ההחלטה ומבני ציבור בקריית שמונה.

סעיף 8 – התחדשות עירונית וחיזוק יכולות התכנון של יישובי המוקד

מוצע להקצות תקציב ייעודי לטובת השלמת כדאיות כלכלית לתכנון שקודמו על ידי הרשות להתחדשות עירונית ביישובי המוקד בהחלטה. לטובת כך, יוקצה 100 מיליוני ש"ח.

בנוסף, נוכח היעדים הדמוגרפיים הגבוהים שנקבעו ליישובי המוקד הראשיים והמשניים, העולים באופן משמעותי על יעדי שאר רשויות ההחלטה, מוצע להקצות תקציב ייעודי לחיזוק מחלקות ההנדסה, הביצוע והתחדשות עירונית ביישובים אלו. המחלקות הקיימות אינן מותאמות להיקף הגידול הצפוי וקצבו, ועל כן נדרשת השקעה ממוקדת ביכולות התכנון והביצוע של יישובי המוקד, על מנת לאפשר להם לעמוד ביעדיהם ולהוות עוגן לצמיחה הדמוגרפית במרחב כולו. לצורך ההיערכות האמורה שתביא לגידול המאסיבי בקצב העולה על פי 2 מהקצב הנוכחי של הגידול במרחב העירוני, מוצע להקצות תקציב ייעודי ליישובי המוקד לטובת תגבור מחלקות ההנדסה.

לבסוף, מוצע להעמיד מסגרת תקציבית ייעודית לקידום תכנון התחדשות עירונית ביישובים עירוניים נוספים שלא קיבלו עד כה תקציב ממשלתי עבור הקמת מנהלת כזאת.

בנוסף, אל מול יעדי התכנית וביחס לכל אחד מהיישובים ובשלוחות התכנון להתחדשות עירונית ולשיווקים חדשים, מוצע כי מנהלת "תנופה לצפון" והרשות הממשלתית להתחדשות עירונית יבחנו את האופן המדויק שבו נכון להקצות את התקציב בהתאם גם לקולות הקוראים הצפויים בתחום ההתחדשות העירונית, ובהתאם לבחינה זו, יבוצעו התאמות בין תתי הסעיפים כך שניתן יהיה להגדיל את התקציב שנועד לקולות קוראים להשלמת כדאיות כלכלית להתחדשות עירונית.

צעדים אלה משתלבים עם מטרות המשנה של החלטה זו בתחום שיפור איכות החיים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון ופיתוח הכלכלה המקומית, ומהווים רכיב מרכזי ביצירת מרחב עירוני אטרקטיבי אשר יתמוך בהגדלת אוכלוסיית האזור ובהשגת היעד הדמוגרפי שנקבע במסגרת התכנית.

יצוין כי ביום 26.4.2026 התקבלה החלטת ממשלה 4070 שבה הוקם צוות להשלמה ולהאצה של המיגון יישובי הצפון.

סעיף 9 - פנים

רשויות ההחלטה ניצבות בפני אתגרי עומק הנובעים ממאפייני האזור ומהצפי לצמיחה דמוגרפית מואצת בשנים הקרובות. צמיחה זו צפויה להגדיל באופן משמעותי את הביקוש לשירותים מוניציפליים, לתשתיות וליכולות ניהול וביצוע, וזאת על רקע בסיס הכנסות מצומצם וריבוי רשויות בפיזור גאוגרפי רחב, המוביל לעלות גבוהה יחסית של אספקת שירותים לתושב. בנוסף, רשויות ההחלטה ניצבות בפני אתגרים נוכח מצב החירום המתמשך עימו הן מתמודדות, תהליכי הפינוי והשיבה של חלק מהיישובים, חוסר יציבות ושחיקה עמוקה בקרב עובדי הרשויות המקומיות. אתגרים אלו פגעו באופן משתנה בהכנסות הרשויות המקומיות וציבותן הכלכלית. על מנת לחזק את הרשויות, לייצבן, ולהגביר את חוסן נקבעו בפרק זה המענים המשלימים הבאים:

- א. תגבור התקציב השוטף – לצורך מענה מידי לחיזוק הרשויות המקומיות, מענה מידי בפגיעה בהכנסות הרשות ולצורך הבטחת יכולתן של הרשויות לעמוד בגידול בביקוש לשירותים הנובע מהצמיחה הדמוגרפית, תוך שמירה על איזון תקציבי. נוכח העצימות הביטחונית המיוחדת האופיינית ליישובים הצמודים לגדר הגבול, המכבידה על תפקוד הרשות ומגדילה את עלויות מתן השירותים לתושב, רשויות צמודות גדר המעוניינות בכך יוכלו להגדיל את הקצאתן בסעיף זה על חשבון כספי הפיתוח המיועדים להן בסעיף 1 להחלטה;
- ב. פיתוח ארגוני וחיזוק ההון האנושי – לצורך התאמת מבנה ויכולות הרשויות לגידול הצפוי באוכלוסייה, תוך מתן דגש לתחומי התכנון, הנדסה, פיתוח כלכלי, ביצוע תשתיות, וכן הבטחת מוכנותן לשמש כגורם מבצע מרכזי ביישום תכניות הפיתוח. נדגיש כי מענים אלו משלימים מעני הון אנושי פרופסיונאלי שניתן בפרקי ההחלטה, העוסקים ברווחה ובריאות, ואינם חופפים להם.
- ג. מענים רוחביים בתחום ההון האנושי והדיגיטציה (באמצעות משרד הפנים) – לצורך חיזוק יכולות הרשויות באמצעות פיתוח והפעלת תכניות הכשרה מקצועיות ויצירת עתודות ניהוליות ומקצועיות; בתחום הדיגיטציה, לרבות פיתוח פתרונות רוחביים לכשלי שוק, גיבוש מענה כולל לאפיון תשתיות דיגיטליות ברשויות המקומיות וקידום מכרזים, וכן מימון תכניות להכשרת הון אנושי דיגיטלי. המענים הדיגיטליים יגובשו בהתאם למיקודים האסטרטגיים של מנהלת תנופה לצפון, תוך זיקה לצרכים הנובעים מיישום ההחלטה.
- ד. קידום פיתוח כלכלי ותשתיות אזוריות – לצורך יצירת בסיס כלכלי תומך צמיחה, הרחבת מקורות ההכנסה העצמיים, ופיתוח תשתיות אזוריות משותפות שיתמכו בגידול האוכלוסייה ביישובי ההחלטה תוך השגת יתרונות לגודל; וחיזוק האשכולות האזוריים – לצורך התמודדות עם אתגרי הצמיחה בפיזור גאוגרפי רחב, באמצעות העמקת שיתופי פעולה בין רשויות, ייעול אספקת השירותים, ופיתוח תשתיות ארגוניות אזוריות.

אופן חלוקת כל הסיוע בין הרשויות תיעשה על בסיס מספר התושבים המתגוררים ביישובי ההחלטה הנמצאים תחתיהן, וקבלתו מותנית בהגשת תכנית עבודה ממוקדת בצרכיהם - ובכך מובטח כי ההשקעה תופנה במלואה ליישובי ההחלטה. בהתייחס למועצות האזוריות יובהר כי המענים מוענקים להן כמי שמספקות שירותים מוניציפליים לכלל יישוביהן. באופן דומה, התקציב המועבר לאשכולות מוענק להן כמי שמספקות שירותים לרשויות ההחלטה, ובהתחשב באופיים האזורי של פרויקטים כלכליים מניבים שאינם בהכרח ניתנים לתחימה ליישוב בודד.

סעיף 10 - תחבורה

מוצע כי מרחב ההחלטה לעניין סעיף זה יכלול את יישובי ההחלטה, המרחב שבין יישובי ההחלטה ובטווח של עד 9 ק"מ מגבול לבנון והכבישים שבין יישובי ההחלטה; זאת מתוך הנחה שההשקעה בתחומי התחבורה השונים במרחב האזורי ישרת את יישובי ההחלטה. כפי שפורט בפרק העדיפות הלאומית, כל היישובים שבטווח שבין גבול לבנון עד 9 ק"מ מגבול לבנון הם חלק מיישובי ההחלטה ולכן מובן שמענים בתחום התחבורה שבאזור זה ישרתו את יישובי ההחלטה. נוסף על כך יש לתת מענה גם ליישובים שמעבר לטווח האזורי ולכן מוצע שמרחב ההחלטה בכל הנוגע למענים בתחום התחבורה יכלול גם את הכבישים שבין יישובי ההחלטה.

תשתיות התחבורה במרחב ההחלטה מהוות מרכיב מרכזי ביכולתו של האזור להתפתח מבחינה כלכלית ודמוגרפית. נגישות תחבורתית איכותית בין היישובים לבין מוקדי תעסוקה, שירותים ומסחר מהווה תנאי חשוב לחיזוק הפעילות הכלכלית באזור ולמשיכת אוכלוסייה חדשה למגורים במרחב.

במהלך השנים נוצרו פערים ברמת תשתיות התחבורה במרחב ההחלטה ביחס למוצע הארצי, אשר באים לידי ביטוי בין היתר בנגישות מוגבלת לחלק מן היישובים, ברמת שירות נמוכה יחסית של תחבורה ציבורית ובתשתיות דרך הטעונות שדרוג. בנוסף לכך, במהלך מלחמת חרבות ברזל נגרמו נזקים פיזיים לתשתיות כבישים ודרכים באזור, אשר מחייבים פעולות שיקום ושדרוג.

בהתאם לכך מוצע במסגרת החלטה זו לקדם תכנית לשיקום ושדרוג תשתיות התחבורה במרחב ההחלטה בהיקף כולל של כ-600 מלש"ח. התכנית כוללת מספר רכיבים משלימים, שנועדו לתת מענה הן לשיקום נזקי המלחמה והן לשיפור אורך טווח של רמת השירות התחבורתית באזור. זאת בין היתר מכיוון כי מס רכוש

אינו מכסה פיצוי על נזקים שנוצרו מלחימה שאינה בשטח מוניצפאלי ולפיכך אינו מספק פיצוי על נזקים בכבישים בין עירוניים.

הרכיב הראשון בתכנית עוסק בשיקום תשתיות תחבורה שנפגעו במהלך המלחמה, ובכלל זה תיקון נזקי מבנה דרך בכבישים עירוניים ובין-עירוניים, קרצוף וריבוד כבישים, שיקום מדרכות, מעקות בטיחות ושילוט. רכיב זה נועד להשיב את רמת השירות של התשתיות הקיימות ולשפר את הבטיחות בדרכים.

הרכיב השני כולל שדרוג והרחבה של תשתיות תחבורה יישוביות ואזוריות, לרבות הרחבת צמתים, הקמת דרכי גישה ומילוט ליישובים ולמתקנים ציבוריים חיוניים, שיפור הנגישות לתחנות תחבורה ציבורית וקידום הסדרים גיאומטריים לשיפור הבטיחות בדרכים.

הרכיב השלישי בתכנית עוסק בפיתוח תשתיות תחבורה התומכות בצמיחה כלכלית ודמוגרפית של הערים והיישובים במרחב ההחלטה. במסגרת זו יוקדמו פרויקטים לשדרוג ופיתוח כבישים בין-עירוניים ואזוריים, לרבות הרחבת דרכים קיימות, שיפור הקישוריות התחבורתית בין היישובים ופיתוח תשתיות לתחבורה ציבורית ולתחבורה מקיימת. בנוסף, לאור מרכזיותו של ציר 4 בין עכו לנהריה כעורק התחבורתי הראשי של הגליל המערבי והכביש המהיר היחיד במרחב ההחלטה, רשמה הממשלה את הודעת משרד התחבורה כי יבחן את אופן שדרוגו, תוך התחשבות בהשלכות הצפויות של הארכת כביש 6 צפונה על עומסי התנועה ועל הצורך בתשתית מתאימה.

בנוסף לכך כוללת התכנית צעדים לשיפור רמת השירות של התחבורה הציבורית באזור, ובכלל זה פיתוח שבילי אופניים והליכה, הקמת מסופי אוטובוסים, שדרוג תחנות אוטובוס והקמת מתחמי מעבר קטנים הכוללים פתרונות משלימים כגון חניוני "חנה וסע" ותשתיות לתנועות רכות.

לצד קידום הפרויקטים התחבורתיים עצמם, מוצע להקים מנגנונים ייעודיים למעקב ולהאצת פרויקטי תשתית במרחב ההחלטה ופרויקטי תשתית במרחבים סמוכים למרחב ההחלטה המשרתים את מרחב ההחלטה במישרין ובחינת האצתם כאמור בהצעה נעשית על פי השיקולים המקצועיים הרלוונטיים. בראשם הקמת מסילת הרכבת כרמיאל-קריית שמונה, אשר תקצר באופן דרמטי את זמני הנסיעה לכלל הארץ, והארכת כביש 6 צפונה, שתשפר את הנגישות לאזור ותחזק את כדאיות ההתיישבות בו. פרויקטים אלו, אף שחלקם מקודמים ממילא על ידי משרד התחבורה, טעונים האצה ייחודית נוכח חשיבותם האקוטית לשיקום יישובי ההחלטה ולמשיכת אוכלוסייה חדשה אליהם.

כמו כן מוצע לקדם עבודת מטה אזורית לתכנון תחבורתי ארוך טווח עבור אשכולות גליל מערבי וגליל מזרחי, בכדי לבסס את מפת התחבורה היבשתית והציבורית באשכול גליל מערבי וגליל מזרחי בעשורים הקרובים וכן – לצורך מיפוי, בחינה ותכנון תשתיות תחבורה ציבורית ואמצעי תחבורה בת קיימא (לרבות שבילי אופניים), איתור גיבוש צרכים משותפים לרשויות המקומיות בעת ביצוע עדכונים בתוכניות האסטרטגיות והתפעוליות למתקני תשתית תח"צ ולרשתות קווי תח"צ.

צעדים אלה נועדו לשפר את הנגישות התחבורתית במרחב ההחלטה, לחזק את הפעילות הכלכלית והתיירותית באזור ולבסס תשתית תחבורתית התומכת בצמיחה דמוגרפית ובהגדלת אוכלוסיית האזור.

סעיף 11 - כלכלה וחדשנות

מרחב ההחלטה מתאפיין בפערים כלכליים משמעותיים ביחס לממוצע הארצי, המתבטאים בין היתר בפריון עבודה נמוך יותר בתעשייה המקומית, בהיקף מצומצם של פעילות תעשייתית מתקדמת ובהיקף מוגבל של השקעות חדשות. אירועי מלחמת "חרבות ברזל" והפינוי הממושך של יישובים רבים באזור החרפו מגמות אלו והביאו לפגיעה בפעילות העסקית וביכולת הצמיחה של עסקים ותעשיות במרחב.

בהמשך להחלטות הממשלה מס' 3265 ומס' 3841, מוצע לקדם מכלול צעדים שמטרתם האצת הפיתוח הכלכלי במרחב, חיזוק בסיס התעשייה המקומית והגדלת היקף ההשקעות באזור. פיתוח כלכלי זה מהווה תנאי מרכזי להגדלת הביקוש למגורים ולמשיכת אוכלוסייה חדשה ליישובי ההחלטה.

במסגרת זו מוצע להפעיל מסלול ייעודי למשיכת מפעלי ייצור למרחב ההחלטה, אשר יאפשר מתן סיוע גם למפעלים שאינם עומדים בתנאי הזכאות לפי חוק לעידוד השקעות הון. המסלול נועד לעודד הקמה, הרחבה או העתקה של פעילות תעשייתית ליישובי המרחב ולאזורי התעשייה, לרבות הקמת פעילויות ייצור מתקדמות שתוצרתן מיועדת בעיקר לשוק המקומי, ובכך גם לתרום להפחתת יוקר המחיה.

בנוסף, מוצע להרחיב את הסיוע לפיתוח אזורי התעשייה במרחב ההחלטה, באמצעות השתתפות בהוצאות פיתוח קרקע, תכנון, פיתוח והרחבה של אזורי תעשייה קיימים, וכן הקמה ושיפוץ של מבנים לתעשייה ולהיי טק. צעדים אלו נועדו לשפר את היצע הקרקעות והמבנים הזמינים לפעילות תעשייתית ולחזק את יכולת האזור למשוך השקעות חדשות.

לצד זאת, מוצע לפעול לשיקום וחיזוק המרחב העסקי המקומי, לרבות שדרוג המרכזים המסחריים ביישובים אשר נפגעו בעקבות המצב הביטחוני והיעדרות האוכלוסייה, במטרה לעודד את חזרת הצרכנים, לשפר את חוויית הקנייה ולחזק את חוסנם של העסקים המקומיים. במקביל, נדרש לחזק את מרכיבי הביטחון באזורי התעשייה במרחב ההחלטה, על מנת להבטיח את המשכיות הפעילות היצרנית ואת ביטחונם של העובדים והמעסיקים.

עוד מוצע להפעיל כלים להאצת פעילותם של עסקים קיימים ולחיזוק שוק העבודה המקומי, בין היתר באמצעות תמרוץ מעסיקים ליצירת משרות חדשות ולעידוד חזרת עובדים, בדגש על משרות בשכר גבוה בתחומי התעשייה עתירת הידע, וכן באמצעות סבסוד העסקת מתמחים. לצד זאת, תורחב פעילות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים בתחומי האצה עסקית ומיצוי זכויות, במטרה לסייע לעסקים למצות את כלי הסיוע הממשלתיים ולחזק את יכולתם להתאושש ולצמוח.

בנוסף, מוצע להרחיב את הסיוע למפעלים במרחב בהטמעת טכנולוגיות ייצור מתקדמות ובהעלאת פריון העבודה, בין היתר באמצעות פעילות המרכז לתעשייה מתקדמת, המסייע לחברות יצרניות בשיפור תהליכי הייצור ובהתייעלות במשאבים. מוצע להקצות תקציב ייעודי לפעילות זו עבור חברות הפועלות ביישובי ההחלטה ובאזורי התעשייה שבו.

כחלק מהמאמץ לפתח מנועי צמיחה חדשים, ובהמשך להחלטת הממשלה מס' 3907, מוצע לפעול לקידום הקמת חוות שרתים במרחב ההחלטה. מתקנים אלו מהווים תשתית מרכזית לפיתוח תעשיות מבוססות נתונים ובינה מלאכותית, וצפויים לתרום לפיתוח הכלכלה האזורית ולחיזוק מעמדה של ישראל בתחום. לשם כך מוצע לגבש מתווה יישום אזורי אשר יבחן, בין היתר, הסרת חסמים טכנוניים, חיזוק התשתיות האנרגטיות והתקשורתיות והכשרת תשתיות מתאימות.

בנוסף, מוצע להמשיך ולתמוך בפעילויות לקידום חינוך מדעי-טכנולוגי במרחב, לרבות באמצעות תכניות בתחום הרובוטיקה ומרכזי מדע אזוריים, במטרה לחזק את ההון האנושי ולבסס תשתית ארוכת טווח לפיתוח פעילות טכנולוגית מתקדמת באזור. תמיכה זו ניתנת ברמה האזורית, ועשויה להיטיב גם עם תלמידים המתגוררים מחוץ ליישובי ההחלטה. הדבר נובע ממאפייניה של תשתית חינוך מדעי-טכנולוגי איכותי – מעבדות, ציוד מדעי ומנחים מקצועיים – שאינה ניתנת לשכפול בכל יישוב בנפרד ומחייבת מטבעה ריכוז אזורי. מודל מרכזי המדע האזוריים הוא הדרך המוכחת לצמצום פערים בחינוך המדעי בפריפריה.

רשות החדשנות הודיעה כי תפעיל בו מכלול כלים מותאמים: הקמה והרחבה של תשתיות מו"פ אזוריות שישמשו עוגני צמיחה, עידוד יזמות ובניית אקו-סיסטם חדשנות מקומי שיחזק את פעילות החברות ויגדיל את היקף משרות ההייטק, וכן חיזוק המחקר, הפיתוח, החדשנות הטכנולוגית והחיבור לאקדמיה בצפון. מהלכים אלו נועדו לייצר בסיס ארוך טווח לצמיחת תעשיות עתירות ידע, למשיכת אוכלוסייה צעירה ולחיזוק החוסן הכלכלי של יישובי ההחלטה.

הקמה וחיזוק של תשתיות מו"פ

מוצע לייעד תקציב לביסוס תשתיות מחקר ופיתוח אזוריות ביישובי ההחלטה, שנפגעו באופן מתמשך מהמצב הביטחוני וחוו נטישה של עסקים ויזמים. תשתיות אלו – לרבות מתקני ניסוי, אתרי הרצה ותשתיות לפיילוטס – ישמשו עוגני צמיחה טכנולוגיים שיחזקו את יכולתן של חברות לפעול באזור, יאפשרו משיכת חברות חדשות ויעמיקו את שיתופי הפעולה בין תעשייה, אקדמיה ויזמים מקומיים. חיזוק תשתיות המו"פ צפוי לייצר מסה קריטית של פעילות חדשנות טכנולוגית, להרחיב את היצע התעסוקה האיכותית ולתרום לביסוס חוסן כלכלי ארוך טווח ביישובי ההחלטה.

עידוד יזמות, אקוסיסטם מקומי והגדלת היקף משרות ההייטק

מוצע לייעד תקציב לחיזוק האקוסיסטם היוזמי והטכנולוגי ביישובי ההחלטה, אשר חוו ירידה חדה בפעילות הכלכלית, ביכולת משיכת יזמים ובנוכחות חברות טכנולוגיה. מטרת הפעילות היא לעודד הקמה וצמיחה של חברות הזנק, לחזק קהילות יזמות מקומיות, ולבנות מעטפת תומכת שתאפשר ליזמים, חוקרים וחברות לפעול באזור, למרות האתגרים הייחודיים לו. התקציבים שיוקצו יאפשרו לרשות החדשנות לפעול מול קהילות יזמים, חממות טכנולוגיות, מרכזי חדשנות וגופי מו"פ, תוך הנגשה אקטיבית של כלי הסיוע ומסלולי ההטבות של רשות החדשנות, חיבור בין יזמים לתעשייה ולאקדמיה, וליווי מקצועי בשלבי ההקמה והצמיחה של מיזמים חדשים. פעילות זו נועדה להגדיל את היקף המשרות בחברות הייטק באזור, לשמר ולמשוך הון אנושי איכותי, וליצור בסיס כלכלי מגוון ויציב שיתרום לחוסן ולשיקום ארוך הטווח של יישובי ההחלטה.

מחקר, החדשנות והחיבור לאקדמיה בצפון

נוכח הצורך בחיזוק תשתיות המחקר והחדשנות במרחב ההחלטה ומתוך הכרה בתפקיד המרכזי של מחקר יישומי ואקדמיה אזורית כמנועי צמיחה ארוכי טווח וכבסיס לפיתוח תעשיות עתירות ידע, נועדה הפעילות להעמיק את החיבור בין מוסדות אקדמיים, חוקרים, יזמים וחברות תעשייה, ולהבטיח כי ידע מחקרי יוכל להתפתח לכדי יזמות, פיתוח טכנולוגיות חדשות והקמת חברות. התקציבים שיוקצו יאפשרו לרשות החדשנות לפעול בשיתוף מוסדות מחקר ואקדמיה, בדגש על אוניברסיטת קריית שמונה, להרחיב את הנגישות של חוקרים למסלולי ההטבות של רשות החדשנות, ולתמוך ביוזמות מחקר יישומי בתחומים הרלוונטיים למרחב. פעילות זו נועדה לחזק את עוגני הידע האזוריים, להגדיל את היקף שיתופי הפעולה בין אקדמיה לתעשייה, ולבסס רצף מלא — מהמחקר ועד ליישום — שיתרום למשיכת הון אנושי איכותי, לפיתוח תעשיות עתירות ידע ולחוסן הכלכלי של יישובי ההחלטה. פעילות זו תבוצע כחלק מפעילות כוללת וכהשלמה לפעילויות קיימות.

חיזוק חדשנות בתחום התקשורת

התקציב האמור יעודד הקמה וצמיחה של חברות הזנק בתחום התקשורת, וירחיב את הנגישות של יזמים וחוקרים למסלולי ההטבות הרלוונטיים ויאפשר בניית מעטפת תומכת. התקציבים שיוקצו יאפשרו לרשות החדשנות ולמשרד התקשורת, באמצעות מסלולי ההטבות של רשות החדשנות, לקדם מהלך ייעודי לחיזוק תחום התקשורת באמצעות הקמה וחיזוק אקוסיסטם ייעודי, שיעשה שימוש ביתרונות היחסיים של האזור, במתקני ניסוי, בתשתיות קיימות ובצרכים אזוריים ייחודיים.

שיפור הסביבה העסקית במרחב ההחלטה

פרויקטים לצמיחה כלכלית שיבוצעו ככל הניתן בדרך של מיזמים משותפים, על מנת ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי והמשרדים הרלוונטיים, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.

מוצע להטיל על משרד העבודה לגבש תוכנית לקידום ההכשרה והתעסוקה במקצועות טכנולוגיים ביישובי ההחלטה, במטרה להגדיל את שיעורי ההשתתפות במסלולי הכשרה איכותיים. במסגרת גיבוש התוכנית ייבחנו חסמים להשתתפות במסלולי ההכשרה וינתן מענה באמצעות כלי סיוע מגוונים, בהתאם לצורך, ובכלל זאת סיוע כלכלי לעידוד השתתפות בהכשרות טכנולוגיות. מוצע להקצות לצורך יישום התוכנית ומסקנות הצוות 17 מיליון ש"ח בשנים 2026-2027.

סעיף 12 – השכלה גבוהה

חיזוק מערך ההשכלה הגבוהה בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון מהווה רכיב מרכזי בפיתוח ההון האנושי באזור ובהגדלת האטרקטיביות של המרחב למגורים, בפרט עבור צעירים, סטודנטים ומשפחות צעירות. הנגשת לימודים אקדמיים במרחב צפויה לתרום הן להגדלת היצע ההשכלה הגבוהה באזור והן לחיזוק הקשר בין מוסדות ההשכלה הגבוהה לבין הצרכים הכלכליים והתעסוקתיים של המרחב.

במסגרת החלטת ממשלה מס' 3840 מיום 1 בפברואר 2026 שעניינה: "התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון – הקמת אוניברסיטת קריית שמונה בגליל", הוכר צורך זה והוקצה סכום משמעותי של 567 מיליוני ש"ח לטובת חיזוק ההשכלה הגבוהה במרחב הגליל המזרחי, באמצעות הקמת אוניברסיטה במרחב זה.

כעת, מבוקש לבצע צעד משלים ולאפשר הקמה של מוסדות אקדמיים ביישובי המוקד במרחב הגליל המערבי. מוסד כאמור נכון להקימו במרכז עירוני משמעותי יחסית במרחב המערבי בדומה למוסדות להשכלה גבוהה אחרים שכלל ממוקמים באזורים מרכזיים. בהקשר זה יצוין כי לתושבי נהריה וסביבתה גישה תחבורתית נוחה יחסית למוסדות להשכלה גבוהה שבחיפה בשל קו הרכבת.

יצוין כי קיים שיח ראשוני בין מעלות למוסדות השכלה גבוהים שונים בנוגע לאפשרות הקמת מוסד בשטחה אשר מגדיל את הסיכויים להבשלת ההקמה של מוסד כאמור בטווח זמן קצר. בהתאם, מוצע לפנות למ"ג ולות"ת בבקשה לבחון את הצורך והאפשרות לקידום והנגשה של לימודים אקדמיים ביישובי המוקד בגליל המערבי. ככל שיוחלט על קידום יוזמה כאמור, מוצע לבחון הקצאת תקציב ייעודי לתמיכה בפיתוח פעילות אקדמית באזור.

בנוסף, כדי לעודד את תושבי האזור לרכוש השכלה אקדמית מוצע לתת מלגות לסטודנטים שילמדו במוסדות אקדמיים לא מתוקצבים ביישובי ההחלטה, כמהלך משלים להחלטות בנושא השכלה גבוהה ומוסדות מהט, ביניהם החלטות 3264, 3840, 2624, 2756. מבוקש להעניק מלגות לסטודנטים שילמדו במוסדות שאינם מתוקצבים על מנת להקל שכר הלימוד הגבוה במוסדות אלה.

סעיף 13 – מים וחקלאות

מתקנים לטיפול בשפכים – רשות המים מקדמת פתרונות אזוריים לטיפול בשפכים ביישובי ההחלטה באמצעות חברת ביוב מרחבית, אליה צפויות להתחבר מועצות אזוריות המצויות בתחום ההחלטה. מעבר זה מאפשר שדרוג מערכות הטיפול בשפכים ושיפור רמת השירות ליישובי ההחלטה, אך צפוי להביא לעלייה בעלויות הביוב עבור הרשויות ובהתאם גם בתעריפים שישלמו היישובים למועצותיהם.

לפיכך, מוצע לסייע ליישובי ההחלטה המזרימים את שפכיהם לחברת הביוב המרחבית, ובלבד שהרשות המקומית שלהם העבירה את תשתיות הטיפול לחברה ומשלמת לה באופן סדיר, באמצעות השתתפות בהקמת ושדרוג תשתיות השפכים הנדרשות, במטרה לשפר את רמת השירות ליישובי ההחלטה, למתן את עלויותיו, ולהסיר חסמים העלולים לפגוע בפיתוח יחידות דיור ובאיכות הסביבה ביישובים אלו. מטבע הדברים, תשתיות ביוב אזוריות משרתות את כלל היישובים המחוברים אליהן, ועל כן עשויים ליהנות מהן גם יישובים שאינם כלולים ביישובי ההחלטה. והכל בהתאם לנהלי רשות המים לתמיכה בתשתיות ביוב.

במסגרת החלטה 3679 הוחלט על תמיכה בפיתוח תשתיות הולכת ביוב אזוריות ושדרוג תשתיות הביוב ביישובי ההחלטה, וזאת בתנאי שקיים משק כספים סגור לניהול תקציב הביוב. קיומו של תנאי זה מבטיח ניצול נכון ויציב של תקציב הביוב מכוח ההחלטה לאורך זמן.

על מנת לעמוד בתנאי זה, נדרשות חלק מהמועצות האזוריות באזור ההחלטה להקים ספק כפרי רב-יישובי שינהל את משק המים בתחומן כמשק כספים סגור. להקמת הספק כרוכות עלויות תקציביות המקשות על הקמתו. משכך, מוצע לאפשר שימוש בתקציב שהוקצה לטיפול בביוב גם לצורך תמיכה בהקמת ספק כפרי רב-יישובי משותף למספר מועצות אזוריות, באופן שיאפשר ליישובי ההחלטה לממש את תקציב הביוב שהוקצה מכוח החלטה 3679 וליהנות מניהול טוב יותר של משק המים בתחומן.

מניעה של הפצת מחלות זואוונטיות וטיפול בשוטטות הכלבים - מצב המלחמה המתמשך בגבול הצפון הוביל לחדירה משמעותית של כלבים משוטטים מלבנון לשטח מדינת ישראל, אשר מפיצים את מחלת הכלבת באזור, באופן המסכן הן את התושבים באזור והן את כוחות הביטחון הפועלים באזור. ע"פ נתוני משרד החקלאות, מאז 2023 התגלו בארץ 256 מקרים של כלבת, מתוכם 153 מקרים היו באזור קו העימות הצפוני, לרבות רמת הגולן (59.7%). פקודת הכלבת מסמיכה את משרד החקלאות לקבוע אזורים בסיכון לכלבת, וכן כמות ימים מינימלית להסגר של כלבים משוטטים באזורים אלו. משרד החקלאות קבע בנהליו כי כלביות באזורי סיכון למחלת הכלבת מחויבות להחזיק כלבים משוטטים שנתפסו לפחות 45 ימים בהסגר ועד 90 ימים. ריבוי הכלבים המשוטטים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון, המגיעים מחוץ לגבולות המדינה,

והסיכון הגבוה לכלבת, יצר עומס חסר תקדים בכלביות הרשותיות באזור, המתבטא במחסור במתקני אכלוס והסגר, לצד שחיקה של תשתיות הכלביות וחוסר יכולת לתת שירותים נוספים כדוגמת גוריה, או מענה למחלות נוספות כדוגמת מחלת הפרוו.

בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון פועלות 2 כלביות רשותיות, אשר נותנות מענה לכלל רשויות ההחלטה – כלביית יסעור במועצה האזורית מטה אשר, וכלביית קצרין המופעלת ע"י אשכול רשויות גליל מזרחי עבור כלל רשויות האשכול. כלביית יסעור נותנת מענה לרשויות הבאות מרשויות ההחלטה: נהריה, שלומי, מעלות-תרשיחא, מעיליא, פסוטה, חורפיש, בית ג'ן, כסרא-סמיע, כפר ורדים וכן לכלל יישובי המועצות האזוריות מטה אשר ומעלה יוסף. כלביית קצרין נותנת מענה לרשויות הבאות מרשויות ההחלטה: קרית שמונה, גוש חלב – גייש, יסוד המעלה, מגידל שמש, מטולה, מסעדה, עין קנייא וכן לכלל יישובי המועצות האזוריות הגליל העליון, מבואות חרמון, מרום הגליל וגולן. הרשות המקומית היחידה מבין רשויות ההחלטה שאינה מקבלת מענה מאף אחת מהכלביות הנ"ל היא פקיעין, וזו משום שלא חתמה על הסכם הסגרה עם אף אחת מהכלביות.

בשנת 2024 פרסם משרד החקלאות נוהל תמיכה ברשויות מקומיות באזורי הלחימה לצמצום התרבות כלבים משוטטים בתחומן, אשר מטרתו להתמודד עם "חידירה והתרבות של כלבים בכמויות גדולות מרצועת עזה אל יישובי חבל תקומה במערב הנגב ומגבול הצפון אל היישובים הסמוכים לו". בתנאי הסף לנוהל מוגדרות הרשויות המקומיות הזכאיות לתמיכה כך: "הרשות המקומית כלולה בהחלטות הממשלה מספר 950, 975, 988 ו-1006 - העוסקות בסיוע ליישובי קו העימות (להלן – "החלטות ממשלה"). הייתה הרשות המקומית מועצה אזורית, איגוד ערים או אשכול, היא תהיה זכאית להגיש בקשה אם לפחות אחד מהיישובים הכלולים בה מנוי באחת מהחלטות הממשלה האמורות... בקשה המוגשת ע"י מועצה אזורית, איגוד ערים וטרינרי או אשכול רשויות מקומיות וטרינרי, תצורף רשימת הרשויות המקומיות הכלולות בו ויצוין מי מהן כלולה באיזו מהחלטות הממשלה". כמו כן, הנוהל מתיר לרשות מקומית לבקש תמיכה עבור החזקת כלבים בכלביית רשות, לרבות התקשרות עם כלבייה עירונית של רשות אחרת. במסגרת הנוהל הוקצו הן לאשכול רשויות גליל מזרחי והן למועצה האזורית מטה אשר תקציבים להחזקת כלבים בכלביית רשות, וכן לרשויות מעלה יוסף וחורפיש אשר ביצעו התקשרות עם כלביית יסעור.

לאור הצורך הייחודי במענה למניעת הפצת מחלת הכלבת ומחלות זואוונטיות נוספות ולשם הטיפול בשוטטות כלבים ביישובי ההחלטה, מוצע לתמוך במועצה האזורית מטה אשר ובאשכול רשויות גליל מזרחי, לשם רכישת מתקני אכלוס והסגר וכן שיפוץ הכלביות באופן שיאפשר הרחבת מתן השירותים לתושבים ברשויות ההחלטה. יצוין כי מענה דומה ניתן בהחלטת ממשלה 1699 מיום 17.4.24, בו הוקצו 5 מלש"ח לטובת שיקום וחיזוק השירותים הווטרינריים האזוריים, המופעלים ע"י אשכול נגב מערבי. בדברי ההסבר להחלטה נכתב כי "מערך השירותים הווטרינריים האזורי, נדרש להתמודד עם להקות עצומות של כלבים משוטטים שחדרו מרצועת עזה, ויש לחזקו על מנת להתמודד עם המציאות החדשה המאפיינת את האזור."

סעיף 14 - תיירות

ענף התיירות מהווה אחד מענפי הפעילות הכלכליים המרכזיים ביישובי ההחלטה. באזור היישובים קיימים יתרונות יחסיים מובהקים לפיתוח פעילות תיירותית, ובהם משאבי טבע ונוף, אתרי מורשת, חוויות אירוח כפרית וקהילות מקומיות בעלות זהות ייחודית. יתרונות אלה מאפשרים פיתוח מגוון רחב של מוצרי תיירות ומבססים את האזור כיעד משמעותי לתיירות פנים ולתיירות נכנסת.

נוכח חשיבותו של הענף לכלכלה המקומית, שיקום פעילות התיירות וחיזוקה מהווים רכיב מרכזי במאמץ לשיקום הכלכלי של האזור ולחיזוק יכולתו למשוך אוכלוסייה ולייצר מקומות עבודה במרחב. לצד זאת, קיימים בענף התיירות מאפיינים של כשל שוק, הנובעים מהיקף ההשקעות הראשוניות הנדרש בתשתיות תיירות ציבוריות, מאופק השקעה ארוך ומרמת הסיכון הגבוהה הנתפסת על ידי יזמים פרטיים, בפרט באזורי פריפריה ובאזורים שנפגעו מהמצב הביטחוני.

לאור זאת, מוצע לקדם תכנית ממשלתית לחיזוק ענף התיירות במרחב ההחלטה, אשר תשלב השקעה בתשתיות תיירות ציבוריות, עידוד יזמות פרטית והגדלת היצע השירותים התיירותיים באזור. התכנית נועדה לייצר תנאים לפיתוח פעילות תיירותית רחבה, להגדיל את היקף התעסוקה המקומית ולחזק את הכלכלה האזורית.

ענף התיירות מטבעו אינו מוגבל לתחומי היישובים בלבד, אלא נסמך גם על שטחים פתוחים, גנים לאומיים, שמורות טבע, שטחים גליליים ואתרי מורשת הפזורים במרחב הרחב יותר. רציפות טריטוריאלית זו וחיבור בין מוקדי עניין שונים הם תנאי ליצירת מוצר תיירותי שלם ואיכותי. על כן, הוגדר "מרחב פיתוח התיירות" ככולל את כל הטווח של 0-9 ק"מ מגבול לבנון, ולא רק את תחומי היישובים עצמם.

הרציונל האמור חל גם על מיזמי תיירות הגובלים ביישובי ההחלטה, שכן פעילות תיירותית המשרתת אותם אינה מתעצרת בגבול מדויק. ואולם, על מנת להבטיח כי המשאבים יופנו למטרות ההחלטה, נקבע כי הכללתם במרחב פיתוח התיירות מותנית בקיומה של זיקה ישירה ליישובי ההחלטה.

לשם כך מוצע לפעול במספר מישורים מרכזיים:

גיבוש תכנית אסטרטגית אזורית לפיתוח התיירות – גיבוש תכנית אסטרטגית-כלכלית ארוכת טווח לפיתוח ענף התיירות במרחב הצפון, אשר תשמש בסיס לתיעודן השקעות ציבוריות ופרטיות בענף, לחיבור בין מוקדי תיירות קיימים ולפיתוח מוצרים תיירותיים אזוריים.

פיתוח תשתיות תיירות ציבוריות – השקעה בתשתיות תיירות ציבוריות, לרבות תשתיות ראש שטח, טיילות, שבילי הליכה ורכיבה ומתקני פנאי, במטרה ליצור תשתית לפיתוח פעילות תיירותית ולעודד השקעות פרטיות במתקני אירוח, אטרקציות ועסקים משלימים. החלטות על הקצאות במסלול צתפ יתקבלו בהתאם לנוהל משרד התיירות ולנספח המדיניות הכלול בו. התוכנית האסטרטגית תהווה חלק מנספח המדיניות.

פיתוח מוקדי תיירות אזוריים – קידום פרויקטי עוגן תיירותיים במרחב, ובהם פיתוח רצועת החוף בגליל המערבי ופיתוח המרינה בנהריה, פרויקטים המקודמים בהתאם למדיניות משרד התיירות, אשר צפויים לשמש מוקדי משיכה אזוריים, ליצור חיבור בין עוגני התיירות השונים במרחב כך שיהיה רצף חווייתי ולהגדיל את תנועת המבקרים לאזור.

- פיתוח המעגנה בנהריה – המעגנה בנהריה מהווה פרויקט אסטרטגי בראייה ממשלתית כוללת כפי שמתבטא במדיניות הממשלה להלן, והינה עוגן וייחודי במרחב הצפון, המשלב פיתוח תשתיתי, תיירותי וכלכלי. תוכנית מתאר ארצית למעגנות לחופי הים התיכון (תמ"א 3/ב/13) ביקשה במקור להקים שש מעגנות חדשות לאורך חופי הים התיכון מדרום עד צפון, ולהרחיב שש מעגנות קיימות. הועדה הארצית – ועדת משנה לנושאים תכנוניים עקרוניים (ולנת"ע) מיום 30/11/2021 המליצה לאפשר הקמת מעגנה חדשה אחת בלבד וזאת בנהריה, בכפוף להכנת תכנית מפורטת שתלווה בתסקיר השפעה על הסביבה. בהחלטת הועדה נכתב כי "המעגנה תתן מענה לביקוש לעגינה במרחב הצפון ותהווה מעגנת קצה במרחב השייט בישראל, ותסייע בפיתוח התיירות בצפון הארץ, אשר תשען על עורף עירוני אינטנסיבי...". במסגרת תכנון מפורט נדרשת בחינת מיקום נכון בשטח המעגנה הקיימת או במיקום צפוני יותר. בישיבת מנהל תכנון מתאריך 27.4.2025 הוחלט כי יש לקדם את התכנון המפורט למעגנה ואת מסמך הראייה הכוללת לרצועת חוף הים, וכי התוכנית למעגנה תקודם כתת"ל. במסגרת זו מבוצע תכנון מפורט של הפרויקט. בהתאם לכך, משרד התיירות מתעדה את ההשקעה במרינה כפרויקט דגל מחולל שינוי, שנועד למצב את הצפון כיעד תיירות בינלאומי בסטנדרטים גבוהים. המרינה נועדה לשמש כמרכז פעילות בינלאומי ומקומי לספורט ימי, נופש ומסחר, ובכך להוות מנוע צמיחה משמעותי המושך השקעות פרטיות משמעותיות בתחומי המלונאות, המסחר והפנאי. זהו פרויקט בעל השפעה ארוכת טווח אשר עשוי לשנות את פני המרחב, לייצר תעסוקה יציבה ולחזק את החוסן הכלכלי של העיר נהריה ויישובי המרחב כמרכז תיירות ימית מוביל. תקצוב הפרויקט הינו הדרגתי ובהתאם לתהליכי התכנון ועד לביצוע.

- פיתוח קו החוף בגליל המערבי כתשתית אזורית משמעותית – קו החוף מהווה נכס אסטרטגי משמעותי לכלכלה ולתיירות, המשמש מוקד משיכה עיקרי למבקרים ומקור לפעילות מסחרית ותעסוקתית במרחב. חוזר מנכ"ל משרד התיירות 1/2026 – פיתוח תשתיות תיירות ציבוריות (להלן נוהל הצת"פ), מגדיר אזורי המהווים "ערי ליבה" כאזורים בעלי פוטנציאל תיירותי גבוה ובהתאם מתועדפים על ידי המשרד בהקצאת משאבים. רצועת החוף מוגדרת כ"ליבה" בשל הפוטנציאל הטמון בקו החוף למשיכת מבקרים מעצם הקרבה לחוף ובשל הרצף החווייתי שנוצר מפיתוח רצועת

החוף כפי שיפורט בהמשך. משרד התיירות רואה בפיתוח קו החוף פרויקט בעל עדיפות עליונה, שכן רצועת החוף מהווה מוקד משיכה משמעותי המושך אליו קהלים רחבים ומגוונים. במרחב ההחלטה קיימת רצועת חוף אחת בלבד בגליל המערבי ועל כן מוצע להקדיש לו תקציב מיוחד ולהטיל על משרד התיירות לקדמו.

יצוין כי קו החוף מהווה מנוע צמיחה רוחבי המשפיע על מספר רב של רשויות ויישובים בו זמנית, ופיתוחו עשוי לספק מענה תיירותי איכותי בלוחות זמנים קצרים יחסית לשאר פרויקטי התשתית. פוטנציאל המימוש של קו רצועת החוף תלוי ביכולת לייצר תשתית מותאמת לקליטת מבקרים, חיבור בין מקטעי החוף השונים ויצירת חוויית תוכן. פיתוח קו החוף כתשתית אזורית מרכזית נועד לחבר נקודות עניין מבודדות לכדי מוצר תיירותי אחד שלם. יצירת הרצף תאפשר למבקר "לצרוך" את המרחב לאורכו ובכך תתרום לגידול הביקוש התיירותי, להארכת משך שהייה של המבקר ולהרחבת הפעילות הכלכלית לכל היישובים המצויים לאורך רצועת החוף. פיתוח תשתיות לאורך החוף כרוך בפרויקטים מורכבים בתחומי תכנון, הנדסה ותיאום בין-גורמי, המתבצעים לאורך לוחות זמנים רב-שנתיים ודורשים אופק תקציבי יציב. הבטחת רצף תקציבי תאפשר קידום רציף של הפרויקטים, תצמצם סיכונים של עיכובים והתייקרויות, ותבטיח מיצוי מיטבי של ההשקעה הציבורית כך שתתורגם לצמיחה כלכלית בפועל.

הגדלת היצע מקומות הלינה - עידוד הקמת מתקני אירוח חדשים באמצעות הגדלת שיעור המענקים לזימים במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, במטרה להגדיל את היצע מקומות הלינה במרחב ההחלטה ולתמוך בפיתוח פעילות תיירותית בהיקף רחב.

ליווי מקצועי לזימים ולרשויות - מתן ליווי מקצועי לזימים ולרשויות לצורך קידום מיזמים תיירותיים, צמצום חסמים תכנוניים וכלכליים ועידוד השקעות פרטיות בענף.

פיתוח תיירות בראייה אזורית – קידום פעילות תיירותית בראייה אזורית משולבת, תוך שיתוף פעולה בין הרשויות המקומיות, האשכולות האזוריים, משרד התיירות ומנהלת תנופה לצפון, במטרה ליצור מוצר תיירותי אזורי שלם ולמקסם את הפוטנציאל הכלכלי של המרחב. זאת, בין היתר, נוכח אופייה המרחבי של פעילות תיירותית, שאינה מתכנסת לגבולות רשויות מקומיות אלא נשענת על רציפות טריטוריאלית, חוויית מבקר כוללת וחיבור בין מוקדי עניין שונים. בתוך כך, האשכולות האזוריים מהווים גורם מרכזי ביישום המדיניות, בהיותם גופים הפועלים בראייה על-רשותית, המחזיקים ניסיון וכלים בתחום התיירות, וכן יכולת לקדם תהליכים אזוריים חוצי רשויות.

בהתאם לכך, ראייה אזורית דורשת להביא בחשבון כי תחומי הפעולה של האשכולות האזוריים חוצים את גבולות מרחב ההחלטה (0–9 ק"מ מהגבול), וכי תופעות ומגמות תיירותיות מתקיימות בהכרח גם מעבר לגבולות אלה ומשפיעות על המרחב כולו. לאור זאת, פעילות תיירותית במרחב ההחלטה עשויה לייצר השפעות גם באזורים סמוכים, ולהפך. התקציב במסגרת ההחלטה מיועד למיקוד השקעה במרחב ההחלטה עצמו, ולצד זאת קיים צורך בקידום פעולות רוחביות שאינן תחומות גיאוגרפית באופן מלא, כגון יצירת מותג תיירותי צפוני משותף או פיתוח חבילות תיירות אזוריות, הכוללות, לצד מוקדי התיירות במרחב ההחלטה, גם רכיבים משלימים מחוץ לו. כל זאת, בהינתן שעיקר המשאבים התקציביים יופנו למיזמים ולפעולות בתחומי מרחב ההחלטה. יישום צעדים אלו צפוי לחזק את ענף התיירות במרחב ההחלטה, להגדיל את היקף הפעילות הכלכלית והתעסוקה באזור ולתרום לשיקום הכלכלי של הצפון בטווח הבינוני והארוך.

סעיף 15 - בריאות

מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מצוי הטווח המכונה 0–9 ק"מ מגבול לבנון תחת איום ביטחוני מתמשך, אשר הוביל לפינוי חלק מהיישובים, פגיעה בשגרת החיים והשפיעו על מצבם הבריאותי והנפשי של התושבים.

לצד השלכות המלחמה והמצב הביטחוני, במדדי פריפריאליות ארציים מדורגות הרשויות באזור בדירוגים נמוכים (1–3), המשקפים ריחוק גיאוגרפי, נגישות מוגבלת לשירותים ומאפיינים סוציו-אקונומיים מאתגרים. פערים אלו באים לידי ביטוי במחסור בכוח אדם רפואי, בזמינות נמוכה של שירותים רפואיים, בקושי בהחזקת תשתיות ובפגיעה ברציפות הטיפולית—אתגרים המתחדדים במיוחד במרחבים בעלי צפיפות אוכלוסייה נמוכה וביישובי ההחלטה.

א. תנאים מקדימים ותכניות למשיכת כוח אדם רפואי ומקצועות הבריאות

על פי נתוני משרד הבריאות מערכת הבריאות בצפון ככלל וביישובי ההחלטה בפרט סובלת ממחסור משמעותי בכוח אדם רפואי ובמקצועות הבריאות, אשר החרף בעקבות המלחמה והעזיבה של תושבים ואנשי מקצוע. לצורך כך, מוצעים מהלכים להגדלת מספר הרופאים באמצעות תכניות ייעודיות לעידוד השתלבות באזור, לצד הרחבת הכשרת אנשי מקצועות הבריאות, הגדלת היצע שדות ההכשרה הקליניים ותמיכה בסטודנטים בתקופת ההכשרה.

בנוסף, מוצעת מעטפת תמריצים כוללת לרופאים ואנשי מקצוע מצטיינים, הכוללת פתרונות דיור, תעסוקה לבני זוג ותמיכה מקצועית, במטרה לחזק את היציבות של כוח האדם ביישובי ההחלטה.

בתחום בריאות הנפש, נדרש מענה להגדלת מספר הפסיכולוגים, נוכח פערים משמעותיים ביחס למרכז הארץ ועלייה בביקוש לשירותים. כמו כן, מוצעת הרחבה של הכשרות לאחיות מומחיות והכשרות על-בסיסיות, אשר מהוות מרכיב מרכזי במתן שירותים בפריפריה ובחיזוק הרציפות הטיפולית.

מטרת התכניות הינה להגדיל את כוח האדם המקצועי ביישובי ההחלטה. עם זאת, במועצות אזוריות בהן שירותי הבריאות בקהילה המסופקים לתושבי יישובי ההחלטה, ניתנים במתקני המועצה או במבנים של קופות החולים הממוקמים ביישובים שאינם כלולים ביישובי ההחלטה, הרחבת הפעילות תתבצע במתקנים אלו וזאת משיקולים של יעילות כלכלית ועלות תועלת.

ב. חיזוק המרכז הרפואי לגליל

המרכז הרפואי לגליל הוא בית החולים היחיד ביישובי ההחלטה וככזה מהווה עוגן בריאותי מרכזי עבור תושבי האזור בשגרה ובחירום. התכנית נועדה להציב את המרכז הרפואי בחזית הרפואה כגורם מוביל, ולהתמודד עם עומסים, פערי תשתיות ואתגרים מקצועיים משמעותיים בעיתות שגרה ובחירום. התכנית כוללת הוספת ושדרוג של ציוד רפואי מתקדם, הקמת חדרי ניתוח ממוגנים, הרחבת שירותים רפואיים, חיזוק ההון האנושי באמצעות הכשרות מקצועיות לצוות הרפואי ופיתוח מערכי מחקר וחדשנות. בנוסף, מרכיב מרכזי בתכנית הוא פיתוח מערך פסיכיאטריה כחלק מבית החולים, בהתבסס על העתקת בית החולים "מזור" ושילובו במערך הכללי, כחלק ממדיניות לשילוב רפואת גוף-נפש. המהלך יכלול הקמת מערכי פסיכיאטריה עם מומחיות בילדים, נוער ומבוגרים, הרחבת מקומות מוכרים להתמחות בפסיכולוגיה, ותמיכה בשיקום מיטבי של תושבים שנפגעו מהשפעות המלחמה.

ג. רפואת קהילה ושירותים רפואיים לתושבים

קופות החולים מהוות את נקודת הממשק המרכזית של התושבים עם מערכת הבריאות, אולם ביישובי ההחלטה קיימים פערים משמעותיים בזמינות, בנגישות ובאיכות השירותים לעומת אזורי המרכז. פערים אלו מתבטאים בזמני המתנה ממושכים, מחסור במענה מקצועי מותאם, תשתיות חסרות או מיושנות, וקושי לספק שירותים מתקדמים בפריסה רחבה.

לצורך כך, התכנית כוללת הרחבה משמעותית של שירותי הרפואה בקהילה, ובכלל זה:

- תגבור שירותי רפואה ראשונית ורפואה יועצת ;
- הרחבת שירותי מקצועות הבריאות ואחיות מומחיות ;
- פיתוח שירותי רפואה מרחוק (Telemedicine) לרבות ייעוץ, אבחון ומעקב בתחומי רפואה שונים ;
- הרחבת שירותי אשפוז בית ושיקום ביתי, במיוחד עבור אוכלוסיות מבוגרות וחולים כרוניים ;
- שדרוג ובינוי מרפאות בהתאם לסטנדרטים עדכניים, לרבות ציוד רפואי ומערכות מידע ;
- פיתוח שירותי רוקחות, מוקדי ערב ופתרונות חדשניים נוספים ;
- השקעה בהכשרות מקצועיות לצוותים רפואיים לצורך התאמת השירותים לצרכים מורכבים

בנוסף, מוצעת הרחבה של פריסת המרפאות והתאמתן לפעילות בשעת חירום. כיום פועלות עשרות מרפאות ביישובי ההחלטה, אך רק מיעוטן ממוגנות ומותאמות לפעילות רציפה בעת אירועי חירום. התכנית כוללת הצטיידות בציוד רפואי ומשקי, התקנת מערכות גיבוי לאנרגיה ותקשורת, והפעלת מתכונת שירות אחודה שתאפשר מתן מענה לכלל האוכלוסייה ללא תלות בקופת החולים.

כמו כן, מוצעת הקמה או תמיכה במרכז רפואיים מרחביים ביישובי ההחלטה, שהקמתו/הרחבתו תתבצע ע"י רשות מקומית שתבחר ע"י ועדה מקצועית שיקים מנכ"ל משרד הבריאות, אשר יספקו שירותי רפואה ראשונית, מומחים, דימות ושירותים נוספים, במטרה להגדיל את זמינות השירותים, איכותם ורציפות הטיפול עבור תושבי יישובי ההחלטה.

הצעה זו נועדה לתת מענה למאפייני הייחודיים של שוק הבריאות באזור, הנובעים, בין היתר, מחלוקת המבוטחים בין קופות החולים, מהיקף אוכלוסייה מצומצם יחסית באזור, מפיזור גיאוגרפי רחב, ממרחקים גדולים בין היישובים ומאתגרי נגישות משמעותיים. מאפיינים אלה, לצד התחרות הארצית על כוח אדם רפואי מקצועי ומיומן, יוצרים לאורך זמן קושי מובנה בהפעלת שירותי בריאות קהילתיים בהיקף ובאיכות הנדרשים באמצעות כל אחת מקופות החולים בנפרד, ובפרט בכל הנוגע להפעלת שירותים הכרוכים בעלויות תפעול גבוהות או בצורך בכוח אדם ייעודי ומומחה.

בינוי והקמת המרפאה באמצעות רשות מקומית יאפשרו יצירת תשתית רפואית משותפת ויציבה, שתשמש את כלל קופות החולים ותביא להקצאה יעילה יותר של משאבים ציבוריים ותפעוליים. מודל זה יאפשר לקופות החולים לרכז פעילות רפואית במקום אחד, לצמצם כפילויות ותפעוליות ולהציע למבוטחיהן שירותים רפואיים אשר כיום קיימת מגבלה במתן שלהם באזור, ובכלל זה שירותי בריאות קהילתית ושניונית הדורשים השקעה תשתיתית ותפעולית משמעותית. בנוסף, המודל צפוי לשפר את היכולת לגייס ולשמר כוח אדם מקצועי לאורך זמן, להגדיל את זמינות השירותים ואת היקף שעות הפעילות, ולחזק את הוודאות והרציפות במתן השירות הרפואי לתושבי האזור.

בינוי המרפאה ע"י רשות מקומית, ייצר הקצאה יעילה של משאבים ויאפשר לקופות להציע למבוטחיהן לצורך שירותים שאספקתם כורכה בעלויות תפעול גבוהות והיצע כח אדם מקצועי ומיומן במקום אחד בזמינות גבוהה יותר ולשמר את השירות לאורך זמן. בנוסף, הצורך בשירותי התפתחות הילד גדל בעקבות השפעות המלחמה והשיבוש בשגרת החיים, אשר עלולים להביא לנסיגה בכישורים התפתחותיים ולעלייה בצרכים טיפוליים. התכנית כוללת הרחבת השירותים, חיזוק היחידות הרשותיות ושימור כוח האדם המקצועי, לצד הכשרות ייעודיות לצוותים והקמת מסגרות לאיתור מוקדם של קשיים. פעילות זו תבוצע ככל הניתן בדרך של מיזמים משותפים, על מנת ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.

רפואת חירום - של זמני תגובה ארוכים באזורים מרוחקים, מוצעת הקמת נקודות הזנק חדשות לפינוי חירום, הרחבת מערך האמבולנסים והכשרת מתנדבים וגורמי חירום קהילתיים.

שירותי אם וילד – התכנית כוללת הפעלת ניידות טיפת חלב לשיפור הנגישות לשירותי אם וילד ולחיזוק הרפואה המונעת.

לצד המענה שניתן עם הגדלת היצע שירותי הבריאות בקהילה ביישובי ההחלטה, מטבע הדברים התכנית צפויה לשרת את כלל התושבים ברשויות ההחלטה. הסיבה היא ששירותי בריאות אינם תחומים לגבולות מוניציפליים והתושבים רשאים לצרוך שירותים במרחב שמוגדר ע"י קופות החולים או במתקנים הקיימים של המועצות האזוריות.

פעילות הקריה הטיפולית שיקומית במבואות חרמון - הקריה הטיפולית שיקומית במועצה איזורית חרמון, הינו מרכז שיקום יחיד מסוגו בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון המספק שירותי הידרותרפיה ומעטפת טיפולים משלימה תחת מסגרת אחת, וככזה נותן מענה בלעדי של שירותי שיקום טיפוליים מסוג זה ליישובי ההחלטה. במרכז קיים מערך תמיכה רחב הכולל בריכה טיפולית, בריכת שחייה, חדר טיפולים, מרכז פיזיותרפיה וחדר כושר. המרכז משמש לטיפולים אישיים לאנשים עם מוגבלות פיזית, כולל ילדים, בני נוער, מבוגרים וחיילי צה"ל.

יצוין כי חלק מעלויות ההקמה והשיפוץ של הקריה השיקומית מומנה בהחלטות ממשלה קודמות, לרבות החלטת ממשלה 1786 מחודש נובמבר 2024, אשר הקצתה משאבים לשיפוצים והתאמות נדרשות בעקבות המלחמה, לרבות שיקום של המבנה, לאחר שפגע בו טיל במהלך המלחמה.

בכדי לתת מענה לכלל הצרכים הנדרשים של תושבי יישובי ההחלטה, בין היתר בשים לב לצרכיהם המוגברים לאור המצב הבטחוני וכן לאור גידול האוכלוסיה הצפויה ביישובי ההחלטה, נדרשת הרחבה של המענים השיקומיים הייחודיים הניתנים בקריה, אשר נדרשת לתגבור תקציבי וזאת עד להתבססותה. על

כן, מוצע לתמוך בפעילות המרכז, השלמת הצטיידות נדרשת עבור הבריכה ההידרותרפית בקריה ופעילויות נוספות. התמיכה בהפעלה השוטפת נדרשת מאחר ומדובר במרכז חדש ויקח זמן עד שיתייצב כלכלית. המרכז נמצא בשטחי ציבור השייכים למועצה האזורית מבואות חרמון בבעלות מלאה של המועצה.

ד. מערכי בריאות הנפש, גוף-נפש וחוסן

יישובי ההחלטה מתמודדים עם עלייה משמעותית במצוקות נפשיות ובתחלואה כפולה (בריאות נפש והתמכרויות), אשר החריפה בעקבות המצב הביטחוני והפינוי הממושך. לצד זאת, קיימים פערים בשירותי שיקום והתמכרויות, לרבות מחסור במסגרות טיפול ורשימות המתנה ארוכות. על פי נתוני משרד הבריאות ניתן לראות ביישובי ההחלטה עלייה בצריכה של שירותי חוסן, כמו כן לפי המודל בין-פסיכו-סוציאלי ניתן לראות עליה בביקושים לשירותי בריאות גוף ונפש כתוצאה מחשיפה לאירועים סטריסוגנים

התכנית כוללת הרחבת פעילות מרכזי החוסן והגדלת היקף השירותים הפסיכו-סוציאליים, לרבות טיפול פרטני, משפחתי וקבוצתי, מענה בשעת חירום והפעלת שירותים מרחוק. בנוסף, יושם דגש על חיזוק החוסן הקהילתי והכשרת גורמים ברשויות המקומיות.

בתחום ההתמכרויות, מוצעת הרחבת המענים באמצעות הגדלת היצע המסגרות, לרבות תוספת מיטות לאשפוזיות לתחלואה כפולה והקמת מענים ייעודיים לאוכלוסיות ייחודיות, תוך הבטחת טיפול אינטגרטיבי ושיפור הרצף הטיפולי והשיקום בקהילה.

מרכזי החוסן בגליל המזרחי והמערבי מהווים חלק מתוכנית לאומית לחיזוק החוסן הנפשי, הקהילתי והרשויות בשגרה ובחירום, ומספקים מענה פסיכו-סוציאלי לתושבים המתמודדים עם השלכות מצבי עימות ומתח ביטחוני ממושך, העלולים להוביל לחרדה, דיכאון ותסמונת פוסט-טראומה. התוכנית נועדה להגדיל את היקף השירותים הניתנים במרכזים, כולל טיפולים פרטניים, משפחתיים וקבוצתיים, עזרה ראשונה נפשית באירועים עם ריבוי נפגעי חרדה, והפעלת קו סיוע בארבע שפות עם אפשרות לטיפול מרחוק. בנוסף, יבוצעו פעולות לחיזוק החוסן הקהילתי באמצעות סדנאות, הכשרות לנאמני חוסן, כנסים ופעילויות עם כלל הקהלים, לצד ייעוץ והכשרה לרשויות המקומיות לשיפור מוכנותן במצבי חירום. המהלך כולל גם שדרוג תשתיות המרכזים והשלוחות: הקמת חדרי טיפול פרטניים וקבוצתיים, חללים קהילתיים, מבנים ממוגנים ומותאמים לסביבה טיפולית בטוחה, פינוק המתנה משודרגות, חדרי צוות והצטיידות בטכנולוגיות מתקדמות ובאמצעי טיפול מותאמים.

הממשלה תומכת בפעילות מרכזי החוסן הללו בשנים האחרונות בצורת פעילות אזורית כפי שניתן לראות בהחלטות ממשלה 1817, 1233, 2675 ואחרות. תכנית זו כוללת תמיכה בהמשך הפעילות והרחבה של פעילות מרכזי החוסן למען יישובי ההחלטה מטבע הדברים מרכזי החוסן באשכולות מטפלים בכלל תושבי הרשויות.

ה. בריאות ברשויות המקומיות

תכנית כוללת הקמת יחידות בריאות ברשויות המקומיות, אשר יובילו תהליכי קידום בריאות מבוססי נתונים, פיתוח תכניות מניעה ושיפור אורח החיים של התושבים. מהלך זה נועד לבסס תשתית מוסדית לניהול בריאות קהילתית, לצמצם פערים בריאותיים ולהטמיע מדיניות ארוכת טווח לשיפור בריאות האוכלוסייה.

סעיף 16 - רווחה

פי גורמי המקצוע במשרד הרווחה ובמינהלת "תנופה לצפון", במהלך מלחמת חרבות ברזל ונוכח חוסר היציבות הביטחונית, נגרמה פגיעה קשה ומתמשכת שהביאה לחוסר יציבות בתפקוד החיים של הפרט, המשפחה והקהילה ביישובי ההחלטה. משרד הרווחה פועל לשיקום האוכלוסייה שנפגעה כאמור, מניעת משברים וחיזוק החוסן החברתי והקהילתי באמצעות מערך השירותים החברתיים ברשויות המקומיות.

מהות ההצעה

1. חוסן כלכלי-חברתי של משפחות — מוצע לפתח שירותי רווחה לחיזוק החוסן הכלכלי של משפחות שנפגעו, הכוללים ליווי בניהול כלכלת משק הבית, צמצום חובות, מיצוי זכויות והגדלת הכנסות באמצעות שילוב בתעסוקה, לצד תכניות חדשניות בשיתוף חברה אזרחית וגורמים פילנתרופיים.

2. חוסן קהילתי ומערכתי — מוצע תגבור המחלקות לשירותים חברתיים בכוח אדם ייעודי, הרחבת תכניות קהילתיות וחיזוק שייכות, אמון ולכידות חברתית. יופעלו מיזמים עם חברה אזרחית לחיזוק מעורבות קהילתית וערבות הדדית.

3. מצבי סיכון וחיים בקהילה — נוכח העלייה החדה בהשמות חוץ-ביתיות ובטיפול בבדידות בקרב אזרחים ותיקים, מוצע חיזוק מערך ההתערבות הקהילתי ומניעת יציאה למסגרות חוץ-ביתיות.

4. שיפור השלומות — מוצע לפתח מענים לחיזוק חוסן אישי ומשפחתי, הפחתת התנהגויות סיכון בקרב ילדים ונוער, חיזוק סמכות הורית ושיפור שירותים לאזרחים ותיקים.

5. הון אנושי ושחיקה — על פי נתוני איוש התקנים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה, שיעור האיוש עומד על 69% לעומת 83% ארצית — ירידה חדה לעומת 86% טרום המלחמה. מוצע תגבור כוח אדם, שימור עובדים, תגמול, הכשרות וחיזוק ניהול ידע ודיגיטציה. ההון האנושי שמוקצה בסעיף זה הוא פרופסיונאלי והמשרד אמון עליו ברמה המקצועית ומממן אותו ישירות מול הרשויות.

6. תכנון ובינוי — קיימים פערים משמעותיים בין תקני הבינוי לשירותי רווחה לבין המבנים הקיימים ביישובי ההחלטה. מוצע לקדם תכנון והקמה של מבני רווחה ייעודיים, רב-תכליתיים ואזוריים.

פעילות קידום פרויקטים לפיתוח שירותים חדשניים בעולמות הרווחה תבוצע, ככל הניתן, בדרך של מיזמים משותפים, על מנת ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.

ההחלטה הנוכחית, שעניינה התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחתם של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון, נועדה לקדם מענים ארוכי טווח לחיזוק הרשויות והקהילות באזור, ובכלל זה חיזוק השירותים החברתיים, פיתוח ההון האנושי והרחבת המענים הקהילתיים והתשתיתיים הנדרשים לצורך שיקום וצמיחה. במסגרת זו נקבעו, בין היתר, הקצאות לפי סעיף ה, לרבות הנאמר בסעיפים קטנים (1) ו-(2) אשר מיועדים לתוספת תקינה, תמיכה מקצועית, הכשרות, הדרכות וחיזוק יכולותיהן של המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות.

בשים לב לכך ששנת 2026 מצויה לקראת סיומה במועד יישום ההחלטה בפרק הזמן האמור לא מתאפשרת הקצאת תקנים חדשים באופן אפקטיבי במסגרת סעיף קטן ה(1), וזאת נוכח משך הזמן הנדרש לגיוס, איוש והפעלת תקנים בפועל. לפיכך, לא ניתן יהיה לממש בשנת 2026 את רכיבי התגמול, ההדרכה וההכשרה, האמורים בסעיף ה(2) ומיועדים לתקנים אלה. בהתאם לכך, רכיבי התקינה וכוח האדם ימומשו בעיקר בשנות היישום העוקבות של התוכנית הרב שנתית. היקף התקציב שיוקצה בשנת 2026 מכוח סעיפים אלה מצומצם ויופנה למימון פעולות קצרות טווח של הדרכה, הכשרה וליווי מקצועי לעובדים הקיימים.

בהתאם לאמור, ולצורך שמירה על חלוקה יעילה, ממוקדת וללא כפל תקצוב, נקבע כי יישובים הנכללים בהחלטת ממשלה מיום 22.12.2025, שעניינה קידום מענים לתחום הרווחה והחוסן הקהילתי וחיזוק ההון האנושי במחלקות לשירותים חברתיים, יקבלו בשנת 2026 את המענים וההקצאות מכוח החלטה 3669 בלבד שהינה בתוקף עד סוף שנת 2026. ההקצאות לשנת 2026 מכוח ההחלטה הנוכחית לפי סעיפים קטנים (1) ו-(2) ייועדו אך ורק ליישובים שאינם נכללים בהחלטה 3669 ובהתאם לחלוקה האמורה לעיל, וזאת באופן המבטיח משלימות בין החלטות הממשלה השונות ומונע חפיפה במקורות המימון ובמענים הניתנים.

מאחר והמענה בתחום הרווחה ניתן על ידי הרשות המקומית, ככל שמדובר במועצות אזוריות, התכנית המוצעת תשרת גם תושבים שאינם כלולים ביישובי ההחלטה. יחד עם זאת, על מנת להבטיח כי התכנית תשרת את מטרות ההחלטה, היא מחושבת על בסיס מספר התושבים המתגוררים ביישובי ההחלטה, וקבלת התקציב מותנית בהגשת תכנית ממוקדת בצרכיהם.

סעיף 17 - תרבות וספורט

הטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול לבנון מאופיין בהיקף נמוך ומגוון דל של פעילויות תרבות בפער אל מול מרכז הארץ. האוכלוסייה אשר חלקה היה מפונה לתקופה ממושכת שבה לחבל התנופה עם צרכים וביקושים גבוהים יותר, לאחר שחוותה סטנדרטים גבוהים בהרבה – הן בתחום התרבות והן בתחום הספורט.

משכך ההחלטה מיועדת לתת מענה לצרכי התושבים בתחום התרבות והספורט בשלושה היבטים :

- תקצוב כלל רשויות ההחלטה עבור פעילויות תרבות (במסגרת תקנת סל"ע) – במטרה להגדיל את נפח הפעילות התרבותית תוך עידוד יצירת תשתית תרבותית ופעילויות בעלות פוטנציאל להמשכיות.
 - תקצוב מוסדות התרבות (המוסדות היוצרים) המצויים ברשויות ההחלטה – אשר נפגעו תקציבית ומהותית בצורה אנושה מאז ה 7 באוקטובר עקב הפינוי הממושך, היעדר התיירות ובחלקם אף פגיעות פיזיות. יובהר כי תמיכה זו תינתן באמצעות מבחן תמיכה ייעודי, אשר יהווה תיקון עקיף למבחני התמיכה הרלוונטיים באופן שיאפשר את העמקת התמיכה למוסדות.
 - תקצוב רשויות ההחלטה לטובת עיבוי וחיזוק מערך הספורט הקהילתי והקדם התחרותי באמצעות מבחן "סל הספורט", כך שישפרו את המענה ביישובי ההחלטה.
 - אירועי עוגן אזוריים משמעותיים – תגבור פעילויות תרבות אזוריות רבות-משתתפים ביישובי ההחלטה, באמצעות פסטיבלים ואירועי עוגן, ייזום מסורות תרבותיות חוזרות ויוזמות משותפות לרשויות, ארגונים ואשכולות. פעילויות אלה נועדו הן להשיב את האזור להיות שוקק חיים ואטרקטיבי לתושבים ומבקרים, והן לחזק את שיתופי הפעולה האזוריים ולבסס תשתית תרבותית בר-קיימא ביישובי ההחלטה. פעילות זו תבוצע ככל הניתן בדרך של מיזמים משותפים, על מנת ליצור שיתופי פעולה משמעותיים עם גורמים מהעולם העסקי וארגוני המגזר השלישי, ובכך למנף משאבים נוספים, לחזק את מחויבות השותפים להצלחת המהלכים ולהגדיל את היקף והאפקטיביות של הפעילות.
- חלק מהתמיכה תינתן באמצעות הרשויות המקומיות, מאחר שפעילויות תרבות וספורט אינן ניתנות בהכרח לתחילה ליישוב בודד. הפעילות הרשותית מאפשרת משיכת קהל רחב ויצירת אירועים בעלי משמעות. הפעילויות יתקיימו ביישובי ההחלטה, אך ככל שמדובר במועצות אזוריות, הפעילות צפויה מטבע הדברים לשרת את כלל תושבי המועצה. תמיכה במוסדות תרבות יוצרים תיעשה באמצעות מבחני תמיכה לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, על מנת לחזק את פעילותם.

סעיף 18 – מדע וטכנולוגיה

תשתית חינוכית מדעית-טכנולוגית מהווה רכיב מרכזי במשיכת אוכלוסייה איכותית ובפיתוח כלכלי ארוך טווח ביישובי ההחלטה. מוצע לתת מענה לכך באמצעות התמיכה בתכנית רובטיקה ובמרכזי המדע – שני כלים המוכיחים יעילות בחיזוק הבסיס המדעי ובמשיכת אוכלוסייה צעירה. מתוקף אופיים האזורי של תשתיות אלו, חלק מהפעילות תבוצע באמצעות האשכולות האזוריים למען יישובי ההחלטה.

סעיף 19 - ביטחון לאומי

מנהלת מערכי אכיפה

יישום ההחלטה בתחום האכיפה המקומית יבוצע בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011, ולתיקון שנכנס לתוקפו בשנת 2025, הקובע אמות מידה לסדר כניסת רשויות לתוכנית ולשיעורי הסבסוד בהתאם למדד המשולב. ביישובי ההחלטה לא פועל כיום מערך אכיפה מקומי מוסדר בחלק מהרשויות, וברשויות אחרות נדרשת התאמת התקינה למודל החדש מכוח התיקון לחוק. מאפייני האזור – פיזור יישובי רחב, מועצות אזוריות רחבות שטח וצירי תנועה בין-יישוביים ארוכים – מחייבים פריסה מלאה של מערכי אכיפה מקומיים.

נבחנו רשויות ההחלטה בהתאם למודל התעדוף של השיטור המקומי. מתוך המועצות המקומיות שנבחנו, רובן נמצאו בדירוג נמוך במודל ומשיקולים מקצועיים לא נלקחו בחשבון. מתוך המועצות האזוריות, מועצה אחת סרבה להצעה להקים מערך מכוח החלטה זו — יצוין כי המודל וולנטרי ומותנה בהסכמת הרשות. בהתאם לכך, מוצע להקים 4 מערכי אכיפה מקומיים חדשים — ב-3 מועצות אזוריות ובמועצה מקומית אחת — שבהן לא קיים כיום מערך מוסדר, הכוללים שילוב שוטרים ופקחים במתכונת משותפת עם הרשות המקומית, בהתאם למודל ולקריטריונים שגובשו במשרד לביטחון לאומי.

יובהר כי הליך הקמת מערך אכיפה מקומי לרבות איתור השמה והכשרת כח אדם עירוני ומשטירתי לצורך הגדרת היחידה כמבצעית אורך לפחות כשנה ועל כן מימון מערך האכיפה המקומי ע"י המשרד לביטחון לאומי לשנתיים בלבד לא יאפשרו הטבה יעילה לבנייה של הכח כך שיתחזק החשש לאי יכולת כלכלית מצד המועצות להמשך הפעלת המערך בתחומן.

בנוסף, מוצע להרחיב את הסבסוד ב-5 הרשויות בהן פועל מערך קיים, לצורך הגדלת תקינת הפקחים מעבר לתקינה הקיימת ב-16 פקחים נוספים בסה"כ, תוך שמירה על עיקרון אי-הפגיעה בתקינה המאושתת הקיימת. שיעור ההשתתפות במימון עלות הפקחים נקבע בהתאם לדירוג הרשות במדד המשוקלל הסוציו-אקונומי והפריפריאלי, במשקל זהה, ועומד על 25% או 35% בהתאם למדרגות שנקבעו במודל. חלוקת תוספת התקנים בין הרשויות נעשתה בשני שלבים — תחילה הושלמה התקינה ברשויות שבהן קיים חסר ביחס למודל החדש, ולאחר מכן חולקה יתרת התקנים באופן יחסי לתקינה לפי המודל, בתנאי שהרשות זכאית להשתתפות במימון.

הקמת מערך שיטור ברשות מקומית ובמועצות אזוריות והרחבת המערכים הקיימים תוך העמקת שיעור הסבסוד, שנועדה למנוע עבירות בתחומי איכות החיים, אלימות וגרימת נזק חמור לרכוש במרחב הציבורי, צפויה לשרת את כלל התושבים ברשויות כאמור.

הרשות הארצית לכבאות והצלה

יישובי ההחלטה מדורגים בדרגות סיכון גבוהות לשריפות יער ושטחים פתוחים (רמות 1-5), ונדרשת יכולת תגובה עצמאית ומהירה נוכח ריחוק ממרכזי תגבור ארציים ואיומים ביטחוניים מתמשכים.

בחלק מהיישובים פועלות נקודות הזנקה או כיתות כוננות בלבד, ללא תחנות קבע התואמות את היקף הסיכון והמרחקים הגאוגרפיים. בנוסף, נדרש מענה תשתיתי להפחתת סיכוני התפשטות אש לשטחים בנויים. כמו כן במרחב ההחלטה ישנם שטחים המסווגים ברמת סיכון 5 ועל כן נמצאים בתעדוף הגבוה ביותר להקמת אזורי חיץ. בנוסף, על מנת לחזק את יכולת הכיבוי מאוויר בעת אירועי חירום, יוצבו מכולות מים במיקומים אסטרטגיים, כך שיתאפשר למסוקי הכיבוי מילוי ופריקה מהירה לטובת מתן מענה מיטבי לאירוע.

הקמת תחנת כיבוי חדשה ברשות המקומית שלומי

מבחינה גאוגרפית, שלומי חולשת על נקודה אסטרטגית בצד מזרח ובצד דרום מה שיאפשר מתן מענה אפקטיבי יותר לצרכי האזור למקומות השונים, לדוגמא: בדרום לנק' - לימן, בצת, גשר הזיו, ראש הנקרה במזרח לנק' - יערה, איילון, אבן מנחם, שומרה שתולה ועוד. כמו כן, הקמת התחנה האמורה תיתן מענה מבצעי לאזור שלומי וליישובי מועצת מעלה יוסף עד היישוב נטועה. המענה הניתן כיום מתחנת נהריה, מספק זמני ההגעה ארוכים מאוד ואינו אפקטיבי מספיק, זמן התגובה הקיים כיום הוא כ-25 דק' מענה בעת אירוע, בעוד שלאחר הקמת התחנה זמן התגובה באזור צפוי להתקצר לכ-10 דקות תגובה בממוצע בעת אירוע עבור כלל היישובים של מועצת מעלה יוסף.

הקמת מערכות טכנולוגיות לגילוי שריפות

עבודת מטה שבוצעה בשיתוף קציני הכבאות וההצלה בצפון ובחוף העלתה כי קיים צורך בהקמת מערכות טכנולוגיות לגילוי שריפות בנקודות השולטות באזור הגבול הצפוני ומסייעות להגנה על יישובי ההחלטה. סומנו חמישה אזורים לצורך כך: אזור החוף עד שלומי, זרעית-שתולה, סאסא, קריית שמונה והר דב, כאשר המיקומים הסופיים ייקבעו בהתאם לדרישות מבצעיות.

הקמת תחנת כיבוי בבית ג'אן

בית ג'אן נמצאת בסמוך לשמורת הר מירון המהווה מוקד בסיכון אזורי. בנוסף, הקמת התחנה במיקום זה צפויה לצמצם משמעותית את זמן התגובה הניתן למרחב זה כיום מתחנת משנה כרמיאל ואורך כ-24-22 דק'. זמן התגובה צפוי להצטמצם בכ-5 עד 8 דקות בממוצע. בנוסף הקמת התחנה תסייע להורדת הנטל המבצעי מתחנת המשנה מעלות בכ-50 אירועים מבצעיים בשנה.

בראייה מבצעית, צפויה הקמת התחנה במרחב זה לשרת את האזור כולו, הן מבחינת קיצור זמן מענה והן מבחינת פיזור העומסים בין התחנות במרחב. בהקמת תחנה בבית ג'אן המענה המבצעי לאירועים ישופר משמעותית בשלב הקריטי של התפתחות אירוע, בדגש על היבטי של זמן ומרחב. הכוחות המגיבים לאירועים יוכלו להגיע מהר והתמודד עם אירועים חמורים בתנאים טובים משמעותית.

- שיפור האמצעים והתחזוקה של מערכי הכיבוי בצפון, לרבות שיפור יכולות הכיבוי מהאוויר ובאמצעים רכובים.
- יישום תכנית להקמת קווי חיץ בתאי השטח המדורגים ברמות סיכון 5 בטווח 0-9 ק"מ מהגבול.

הקמת תחנת מתנדבים ביישוב חורפיש

יישוב חורפיש ממוקם במרחב ההררי של הגליל העליון, בסמיכות לגבול הצפון ובתווך שבין מספר צירי תנועה הרריים בעלי מורכבות טופוגרפית גבוהה. מיקומו הגיאוגרפי, תנאי השטח, מאפייני הבנייה והקרבה לשטחי חורש טבעי יוצרים מארג סיכונים המחייב מענה מבצעי מותאם. נכון להיום, המענה ליישוב מבוסס על תחנות סמוכות באזור בית ג'אן ומעלות-תרשיחא, ובעתיד גוש חלב, אשר מושפעות מזמני נסיעה ארוכים, תנאי דרך מורכבים ומאפייני השטח ההררי.

חורפיש ממוקמת כמעט במרכז המשולש הגיאוגרפי של האזור, ובשל כך מצויה בגישה טובה יחסית לכביש 89, לרכס הגליל העליון, למרחב מירון-סאסא-גוש חלב ולמערב הגליל. מיקום זה הופך אותה לנקודת ביניים חזקה המתאימה לשמש כתחנת מתנדבים, צוות תגובה מהירה, יחידת יער ובסיס רחפנים אזורי — ובמיוחד לצורך מתן מענה לאירועי שריפות חורש, חילוץ הררי, חסימות צירים ואירועי חירום בגליל העליון. לאור זאת, ולפי העמדה המקצועית של גורמי המשרד לביטחון לאומי, קיימת הצדקה מבצעית ואסטרטגית להקמת תחנת מתנדבים ביישוב, בראייה של צרכי כלל יישובי ההחלטה.

מהלך זה צפוי להביא לשיפור משמעותי בזמני התגובה, לצמצום נזקי אש ואירועי חירום, לחיזוק הרציפות המבצעית והביטחון האזרחי ולהגברת נוכחות המדינה ומשילותה בצפון.

הרשות לביטחון קהילתי

השלכות הלחימה יצרו עומסים חברתיים וקהילתיים ביישובי ההחלטה, ובפרט בקרב בני נוער ואוכלוסיות בסיכון. כמו כן, קיימים פערים בתשתיות טכנולוגיות, במוקדי שליטה ובמענים אזוריים לטיפול בתופעות של שימוש בחומרים מסוכנים והתנהגויות סיכון.

לכן, מוצע להרחיב את פעילות הרשות הלאומית לביטחון קהילתי בהיבטים הבאים:

- הרחבת תשתיות טכנולוגיות להגברת הביטחון האישי במרחב הציבורי.
- הקמת מוקדים מאוישים ומוקדי צפייה אזוריים לצורך שיפור השליטה והבקרה.

מהלך זה נועד לחזק את החוסן הקהילתי ולהשלים את המענה האכיפתי והמבצעי באמצעים טכנולוגיים.

אופן חלוקת כלי הסיוע המוצע בין הרשויות תיעשה לפי מספר התושבים המתגוררים ביישובי ההחלטה שתחת אותן רשויות. לעניין זה יובהר, כי ככל שמדובר במועצות אזוריות, התכנית המוצעת תשרת מטבע הדברים את כלל תושבי המועצה.

משטרת ישראל

יישובי ההחלטה מחייבים היערכות משטרתית מותאמת נוכח קרבה לגבול בינלאומי, פיזור יישובי רוחב וריבוי צירים אסטרטגיים. הפריסה הקיימת אינה נותנת מענה מלא להיקף המשימות הנדרש ביישובי

ההחלטה, ונדרש חיזוק משמעותי של כוחות, תשתיות ויכולות טכנולוגיות. סעיפי משטרת ישראל גובשו לצורך שיפור הביטחון וההתמודדות עם האתגרים בגזרת הטווח המכונה 0-9 מגבול לבנון.

לעמדת גורמי המקצוע במשרד לביטחון לאומי בנייה מחודשת של תחנת ק"ש תוביל לשיפור דרמטי בתנאי הפריסה והשירות מאחר והמבנה הנוכחי מהווה חסם משמעותי ליכולת המבצעית של השוטרים:

מגבלת השימור וסביבת העבודה - המבנה הנוכחי הינו טיגארט מימי הבריטים ומוגדר כאתר לשימור. מדובר במבנה ישן מאוד שקיים כ- 80 שנה ואינו מאפשר תחזוקה נאותה. המשמעות היא שאין אפשרות לשפר את סביבת העבודה ולהרחיב את התחנה על מנת שתיתן מענה לכמות השוטרים ולצורך המבצעי בגזרה.

תעדוף מבצעי - קריית שמונה כעיר צמודת גדר, מציבה אתגרים ביטחוניים וחברתיים מורכבים הדורשים נוכחות משטרתית חזקה וכוחות זמינים בכוננות מתמדת ובמצבי חירום. בנוסף לכך תחנה חדשה תשפר משמעותית את רמת השירות לתושבים הנמצאים ביישובי ההחלטה.

בהתחשב בנימוקים אלה, לעמדת המשרד לביטחון לאומי, חיזוק ההיערכות המשטרתית נדרשת בקריית שמונה יותר מאשר בכלל יישובי ההחלטה.

העברת סמכות שר הפנים בעניין צו מערכי אכיפה מקומיים

סעיף זה מסדיר את העברת סמכות ההסכמה לקביעת צו מערך אכיפה מקומי משר הפנים לראש הממשלה, וזאת בהתאם לסעיף 31(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, המעניק לממשלה שיקול דעת רחב בהסדרת פעילותה וחלוקת סמכויות בצורה יעילה העונה על צורכי המדינה. ככלל, דרך המלך היא הפעלת סמכויות אלו על ידי שר פנים ממונה המפעיל את סמכויותיו מתוך ראייה רחבה של האינטרס הציבורי. ואולם, בנסיבות הנוכחיות שבהן לא מכהן שר במשרד הפנים ואין צפי ודאי למועד תחילת כהונתו של שר קבוע, נוצר כורח מציאותי המאיים לפגוע פגיעה קשה ברציפות התפקודית ובעבודתם התקינה של הגופים. כדי לצמצם את הקושי המינהלי, ההעברה מוגבלת באופן ממוקד אך ורק לארבע הרשויות המקומיות המפורטות בסעיף— מועצה אזורית מטה אשר, מועצה אזורית גליל עליון, מועצה אזורית מבואות חרמון והמועצה המקומית שלומי—ותעמוד בתוקפה רק עד למינויו של שר קבוע במשרד.

הצורך המקצועי והדחוף בהעברת סמכות זו בעת הזו נובע מטעמים מבצעיים מובהקים של המשרד לביטחון לאומי, שכן רשויות הצפון האמורות נתונות מזה תקופה ממושכת במצב לחימה מורכב המעורר צורך ממשי בהרחבת הכלים המקומיים לשם חיזוק הביטחון האישי והסדר הציבורי. מערכי אכיפה אלו ישמשו כתוספת משמעותית לכוחות האכיפה ויחזקו את היכולת לתת מענה מיידי באירועי חירום ובשגרת החירום במרחב. מאפייני האזור—הכוללים פיזור יישובי רחב, מועצות אזוריות רחבות שטח וצירי תנועה ארוכים—מחייבים פריסה מלאה של מערכי אכיפה, כאשר ברשויות אלו לא פועל כיום מערך מוסדר והן נדרשות להתאמה למודל החדש.

הליך הקמת מערך אכיפה מקומי, משלב אישור הצו ועד להפעלתו המבצעית בשטח, אורך זמן ממושך של כשינה לפחות בשל שלבי האיתור, הגיוס, ההשמה והכשרת כוח האדם העירוני והמשטרת. מאחר שמימון המערכים מוגבל בזמן, עיכוב באישור הצווים בשל היעדר שר מכהן עלול להוביל למצב שבו תקופת המימון הממשלתית תסתיים בטרם יושלם בניין הכוח המבצעי בשטח, דבר שיגביר את החשש לאי-יכולת כלכלית מצד המועצות להפעיל את המערך בעתיד. לפיכך, העברת הסמכות לראש הממשלה במסגרת החלטה זו חיונית כדי לקדם את הפרויקטים ללא עיכוב, לאפשר לתושבי הרשויות בצפון לממש את התועלת ממערכי האכיפה המקומיים בהקדם האפשרי, ולבסס שגרת חירום מיטבית התומכת בחוסן הקהילתי.

סעיף 20 - קליטה

בהחלטות הממשלה "אף על פי כן" מס' 1432 מיום 18.2.2024, מס' 2104 מיום 4.8.2024 ו-3302 מיום 4.8.2025 – נקבעו צעדים לעידוד עלייה לישראל בתקופת המלחמה, הסרת חסמים לתעסוקת עולים וקידום עלייה כמנוע צמיחה לאומי כלכלי וחברתי. החלטות אלו התקבלו על סמך ההכרה ההיסטורית בתרומתם של העולים לאורך כל שנות קיומה של מדינת ישראל לחיזוק הכלכלה המקומית והמשק הלאומי.

לאור נתונים אלו, ובהמשך להחלטות המוזכרות לעיל, מהווה נושא עידוד העלייה נדבך קריטי וחשוב המשלב בין הצורך לשקם ולחזק את יישובי ההחלטה, לבין מיצוי פוטנציאל העלייה ההולך וגובר בעולם היהודי. צעדים אלו מבקשים לתרגם את מדיניות הממשלה לעידוד עלייה להיבט אזורי ממוקד – באמצעות מתן תמריצים כלכליים לעולים חדשים שיבחרו להתגורר ביישובי ההחלטה, ובאמצעות צעדים ייעודיים לחיזוק שירותי הבריאות באזור בדרך של עידוד העסקת רופאים עולים מתמחים שיעשירו את מערכת הבריאות המקומית גם בידע ובניסיון ייחודיים שרכשו בארצות מוצאם. כמפורט להלן:

1. סיוע תוספתי בשכר דירה לעולים חדשים – סוגיית הדיור ובחירת מקום המגורים הם שלב קריטי בתהליך המורכב של עלייה לארץ. בסקר שנערך על ידי המשרד בחודש ינואר 2026 בקרב יהודי התפוצות אשר בחן את החסמים והתמריצים בפני עלייה, מרבית המשיבים הצביעו על סוגיית הדיור כחסם המשמעותי ביותר בפני עלייה; כאשר 31% ציינו את הסבסוד בסיוע בשכר דירה כפתרון מאפשר לקבלת החלטה על עלייה ו-18% ציינו את פתרון סבסוד שכר דירה ככלי שיאפשר עלייה בפרק זמן מידי.

כיום, משרד העלייה והקליטה מעניק סיוע בשכר דירה בגובה 2,000 ₪ לעולים המתגוררים באזורי עדיפות לאומית, בהתאם לקריטריונים אחידים, ו-600 ₪ לכלל העולים ביתר חלקי הארץ. במסגרת החלטה זו מוצע להוסיף תוספת של 500 ₪ לחודש למשך שנתיים לעולים המתגוררים ביישובי ההחלטה, כך שסך הסיוע לעולה במרחב יעמוד על 2,500 ₪ לחודש. תוספת זו נועדה להוות תמריץ משמעותי לבחירת העולים להשתקע ביישובי המרחב ולעודד השתקעות ארוכת טווח באזור. יובהר כי אם העולה מקבל כיסוי מלא של שכר הדירה הוא לא יקבל את התוספת כאמור.

2. תמריץ להעסקת רופאים עולים במרכז הרפואי לגליל ובקופות החולים ביישובי ההחלטה – בשנים האחרונות פעל משרד העלייה והקליטה, בתיאום עם משרד הבריאות לסייע למוסדות רפואיים עם מחסור חמור בכ"א ובמקצועות נדרשים במימון השכר של רופאים מתמחים – במטרה למשוך רופאים למוסדות אלו. כעת, לאור הצורך האקוטי לחזק את יישובי ההחלטה בעקבות מלחמת חרבות ברזל – מוצע להגדיל את הסיוע הניתן לקופות החולים באזור ולמרכז הרפואי לגליל בנהריה, בגין העסקת רופאים עולים מתמחים למשך תקופה של שנתיים לטובת עידוד עלייה של רופאים עולים ליישובי ההחלטה.

סעיף 21 - כללי

מנהיגות מקומית ואזורית חזקה היא תנאי בסיסי להצלחת תהליכי השיקום והצמיחה של טווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון. מוצע על כן להטיל על מנהלת תנופה לצפון לפעול לחיזוק רשתות בעלי התפקידים והמנהיגות האזורית ברשויות ויישובי ההחלטה – כלי מרכזי לבניית חוסן קהילתי ולהבטחת יכולת הרשויות לקלוט אוכלוסייה ולהשתקע לאורך זמן.

סעיף 22 - הקמת מרכז התיישבות אזורי

כאמור, טיוטת ההחלטה מגדירה יעד של משיכת כ-100 אלף תושבים חדשים ליישובי ההחלטה בעשור הקרוב. יעד זה מחייב שינוי משמעותי במגמות הדמוגרפיות הקיימות באזור. הגדלת היצע יחידות הדיור לבדה אינה צפויה להספיק לשם עמידה ביעד הדמוגרפי, ונדרש מערך ממשלתי יזום שיפעל גם להגברת הביקוש להתיישבות במרחב.

לשם כך מוצע לקדם מכלול צעדים משלימים, אשר מטרתם לחזק את האטרקטיביות של המרחב למגורים, לעודד הגירה חיובית ולבסס תנאים להשתקעות ארוכת טווח של אוכלוסייה חדשה לצד חיזוק האוכלוסייה הקיימת.

לשם הובלת המאמץ להגברת הצמיחה הדמוגרפית בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון מוצע להטיל על משרד נגב גליל ומנהלת תנופה לצפון להקים מרכז התיישבות אזורי אשר ירכז ויתכלל את כלל הפעולות לעידוד התיישבות ומשיכת אוכלוסייה חדשה למרחב. הקמת מרכז ההתיישבות נועדה לתת מענה לפיצול הקיים כיום בין גורמים ממשלתיים, רשויות מקומיות וארגונים שונים הפועלים בתחום ההתיישבות, וליצור גורם מקצועי אחד אשר יוביל את המאמצים להגברת הביקוש למגורים באזור.

מרכז ההתיישבות יפעל כגוף אזורי אשר ירכז מידע עדכני על אפשרויות מגורים, חינוך ותעסוקה ביישובי ההחלטה, יפעיל מערך שיווק ומיתוג למשיכת מתעניינים, ילווה משפחות ופרטים בתהליך המעבר למרחב ויתאם את פעילות כלל הגורמים העוסקים בתחום. בנוסף, המרכז יוביל פעולות יזומות לעידוד הגירה חיובית למרחב, לרבות קמפיינים, כנסים ופעילויות ייעודיות למשיכת אוכלוסיות יעד.

כמו כן, מרכז ההתיישבות יפעיל מנגנון מדידה ומעקב אחר נתוני הצמיחה הדמוגרפית ביישובי ההחלטה ויבחן את התקדמות התכנית ביחס ליעדי הגידול שנקבעו.

סעיף 23 – קבלת סכומים מהקרן הקיימת לישראל

סעיף זה מסדיר את התשתית הנורמטיבית להשתתפותה של הקרן הקיימת לישראל במימון התוכנית הממשלתית, וזאת בהמשך להחלטת הממשלה מס' 2677 מיום 12 בינואר 2025 ובהתאם למנגנונים הקבועים בסעיף 5.1 להסכם הרשמי שבין ממשלת ישראל לקק"ל מיום 14 במאי 2023.

על פי סיכום הצוות הקבוע הפועל מכוח ההסכם, מנותב סך של 500 מיליוני ש"ח ממקורות קק"ל לטובת איגום משאבים ממוקד בפרויקטים נבחרים לשיקום הצפון במרחב ההחלטה. איגום משאבים לאומי זה מאפשר להגדיל משמעותית את המקורות הממשלתיים ולהאיץ את הוצאתם לפועל של מיזמים מחוללי צמיחה וחוסן, ובהם: הגדלת הסל הרשותי והסל היישובי, חידוש המרחב העירוני בקריית שמונה, פיתוח קו החוף, והקמת תשתיות משיכה והשתקעות לאוכלוסייה צעירה (כפרי סטודנטים, מכינות קדם-צבאיות וגרעיני התיישבות).

סעיף 24-25 – ניהול ההחלטה והתקציב:

יישום החלטה רחבת היקף הכוללת מספר רב של משרדי ממשלה, רשויות מקומיות וגופי ביצוע מחייב מנגנוני תיאום, ניהול ובקרה אפקטיביים. לפיכך מוצע לקבוע מספר כלים משלימים לניהול התכנית, אשר יבטיחו תיאום בין הגורמים המעורבים, שימוש יעיל במשאבים הציבוריים ויכולת התאמה של כלי הסיוע לצרכים המשתנים במהלך תקופת היישום.

במסגרת זו מוצע להסדיר מנגנון לתיאום פרסום ממשלתי הנוגע לפעולות המתבצעות מכוח תקציבי התכנית, על מנת להבטיח אחידות מסרים, שימוש יעיל בתקציבי פרסום וניהול כולל של פעילות הממשלה במסגרת תכנית הפיתוח לצפון.

סעיף 27 – תיקון החלטה 3264

מוצע לתקן מספר הוראות הקבועות בהחלטה 3264. במסגרת יישומה, הגישו יישובים צמודי הגדר תוכניות עבודה. מוצע לקבוע מועד בחינה בסוף ספטמבר 2026, שבו יוערך היקף התקציב הנדרש בפועל, תוך שמירה על האפשרות ליישובים שטרם הגישו תוכנית להשלים את הגשתן. ככל שיוותרו יתרות תקציביות – יופנו לחיזוק הכלים המפורטים בהחלטה זו.

כמו כן, בעקבות התאמות תקציביות שבוצעו, התאפשר לרכז את מלוא יתרת התקציב המיועד להקמת מבני ציבור ביישובים צמודי הגדר במסגרת שנת 2026, ולהקדים את השלמת הביצוע. לפיכך מוצע לתקן את פריסת התקציב הקבועה בהחלטה 3264, כך שהסכום המלא יוקצה עד סוף שנת 2026 בלבד, ולא יפרס עד 2027 כפי שנקבע במקור.

בנוסף, בשל התארכות המלחמה, בוטלו שיווקים מתוכננים ביישובים צמודי הגדר בגבול לבנון במהלך תקופת הלחימה ובעקבותיה. מפאת כך נוצר צורך להאריך את המועד האחרון לשיווק המגרשים הקבוע בהחלטה 3264 עד לסוף מרץ 2027, ואת המועד האחרון לתחילת הבנייה עד לסוף דצמבר 2028.

סעיף 29 - חוות דעת ביטחונית

כמפורט בפרק העדיפות הלאומית, יישובי ההחלטה למעט היישוב חולתה הוכרזו על ידי הממשלה כיישובים בעלי עדיפות לאומית בשורה של החלטות ממשלה: החלטה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025, שעניינה תוכנית להאצה כלכלית והשבת פעילות עסקית בצפון (להלן – **החלטה 3265**); החלטה מס' 3374 מיום 21 בספטמבר 2025, שעניינה התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון - פרק חינוך (להלן - **החלטה 3374**); החלטה מס' 3636 מיום 14.12.2025 עניינה סיוע עבור

מימון מעונות יום ומשפחתונים למשפחות ביישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון ובטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון ותיקון החלטת ממשלה (להלן - **החלטה 3636**) ; והחלטה מס' 3679 מיום 22.12.2025 שעניינה חקלאות מים והגנת הסביבה. בהתאם למידע שנמסר ממערכת הביטחון, בסמוך לפני קבלת החלטה 3265, היישובים אשר נכללים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, המנויים בנספח א' להחלטה האמורה, מתמודדים עם אתגרים ביטחוניים ונתונים לשגרת חירום שאינה תואמת אזורים אחרים בשל מאפיינים ייחודיים, למעט היישובים המצויים בטווח של 0-7 ק"מ מגדר המערכת סביב רצועת עזה, אשר מקבלים מענים שונים המותאמים למאפייניהם ולצרכיהם, בהחלטות ממשלה אחרות.

ביום 12 במאי 2026 התקבלה עמדה עדכנית ממערכת הביטחון, המתקפת מידע קודם בדבר הכרה באיום המוגבר של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, וזאת כל עוד מציאות הלחימה היא כפי שהיא. עוד הובהר כי הטווח המאויים ביותר מגבול הלבנון, אשר נקרא בהחלטות בעניין "הטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון" כולל את כלל היישובים שבאחריות פיקוד צפון, לרבות אלו שנוספו בהחלטת הממשלה 4088 מיום 3 במאי 2026, שהתקבלה על בסיס שיקולים ביטחוניים ומבצעיים כמפורט בה. בכך נוסף ישוב נוסף שלא נכלל ברשימת היישובים שבהחלטות הקודמות - חולתה.

עם זאת, לא צורפו נתונים עדכניים המבססים את העמדה האמורה, נכון למועד קבלת ההחלטה, הן ביחס לטווח שעליו חלו חוות הדעת הקודמות, והן ביחס לטווח החדש אשר כולל יישובים שנוספו לגזרת פצ"ן, וזאת למול הוראות סעיף 151(ג) לחוק עדיפות לאומית. בשים לב להוראות החוק המפורשות בעניין, להיקפי ההחלטה, על תקציבה, על מגוון תחומיה ותקופת ההחלטה, מתעורר קושי משפטי ניכר באי בחינה מחודשת של מכלול הנתונים הביטחוניים הרלוונטיים לביסוס היישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון כמאוימים, באופן שיאפשר לבסס את הזכאות להכרה כבעלי עדיפות לאומית ליישובים. עם זאת, ועל דעת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (מינהלי-ציבורי), מוצע לאשר את ההכרזה על יישובי ההחלטה כבעלי עדיפות לאומית, כמפורט בהצעת ההחלטה ובפרק העדיפות הלאומית הנלווה לה, תוך שיוטל על משרד הביטחון לקיים תוך פרק זמן קצוב את הבחינה האמורה ולהציג את הממצאים לממשלה באופן שיכלול נתונים עדכניים, רשימת יישובים ומפה התוחמת את האזור המוגדר כמאויים לעמדתו המקצועית של משרד הביטחון.

לעניין זה יצוין, כי מאז החלטה 3265 אשר קבעה את רשימת היישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון כמאוימים, וכפועל יוצא הוכרזו כבעלי עדיפות לאומית, וההחלטות שנקבעו אחריה, הוגשו שתי עתירות של היישובים בוקעאטא ומזרעה, כן נשלחה למשרדי הממשלה פנייה לפני נקיטה בהליכים של נתיב השיירה, וכן התקיים דיון בוועדה המיוחדת לפיקוח על תהליכי הסרת חסמים בעניינה של חצור הגלילית. בארבעת המקרים טענו היישובים האמורים כי נדרש היה להכלילם ברשימת היישובים המאוימים, וכפועל יוצא להיות זכאים להטבות, בשל מיקומם הגאוגרפי ומאפייניהם הדומים ליישובי ההחלטה. על אף שהטענות מעלות קושי, לעמדתנו אין מקום להבחנה בינם לבין יישובים אחרים שלא נכללו בהחלטות האמורות, בהתחשב בחוות הדעת הביטחוניות שבעינן עומדות, שבהתאם להן נקבעו אילו יישובים הם המאוימים, וזאת בהתאם להכרעה של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מינהלי) ובכפוף לממצאי הבחינה הנדרשת, כמוזכר לעיל. הכל כמפורט בהרחבה בפרק העדיפות הלאומית.

לנוכח האמור, מוצע במסגרת ההחלטה להטיל על משרד הביטחון להשלים את העבודה על חוות הדעת הביטחונית מיום 12.06.2026 ביחס לשיקול על המצב הביטחוני בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון העומד בבסיס ההכרזה על אזור העדיפות הלאומית כך שיובא פירוט נתונים עדכניים וכן מפה של הטווח ורשימת היישובים הכלולים בו, וזאת תוך 30 יום ממועד קבלת ההחלטה. בהמשך לכך וככל שיהיה צורך, מנהלת תנופה תבחן את השינויים הנדרשים בהחלטה זו ותביא בפני הממשלה הצעה לתיקון ההחלטה תוך 30 יום ממועד קבלת חוות הדעת הביטחונית האמורה.

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחתם של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

כמפורט בהצעת ההחלטה ובדברי ההסבר לה, מוצע לקבוע כי בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנת 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **החוק**), היישובים המפורטים בנספח א' להחלטה, המצויים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון (להלן – **יישובי ההחלטה**), מוכרזים כיישובים בעלי עדיפות לאומית לעניין החלטה זו, מהשיקולים שיפורטו להלן, תוך קביעת כלי סיוע שיינתנו להם בשנים 2030-2026.

סעיף 151(א) לחוק קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או ישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית. החלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת, ובהתאם לעילות הקבועות בחוק שבשלהן ניתן לקבוע אזור כאזור עדיפות לאומית. הקביעה כי היישובים המפורטים בנספח א' להחלטה, המצויים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון, הם בעלי עדיפות לאומית, מתבססת בראש ובראשונה על שיקול המצב הביטחוני באזור (סעיף 151(ב)(1) לחוק). כמפורט בחוות הדעת המשפטית של מנהלת "תנופה לצפון", יישובי ההחלטה, למעט היישוב חולתה, הוכרזו על ידי הממשלה כיישובים בעלי עדיפות לאומית בהחלטת ממשלה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025 שעניינה "תוכנית להאצה כלכלית והשבת פעילות עסקית בצפון" (להלן: **החלטה 3265**) ובהחלטות הממשלה שהתקבלו אחרי החלטה 3265, בהתאם לחוות דעת ביטחונית שהתקבלה בעניינם, כפי שאושרה על ידי המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (מינהלי-ציבורי). תקופת ההחלטות האמורות הייתה מצומצמת, בהתאם לשיקול עליו נסמכו ובשל הצורך בתיקוף חוות דעת ביטחונית מעת לעת. ביום 12 במאי 2026 התקבל מידע מעודכן ממערכת הביטחון, המתקף את מידע קודם בדבר הכרה באיום המוגבר של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון, וזאת כל עוד מציאות הלחימה היא כפי שהיא, וכן מצרף את היישוב חולתה ליישובי ההחלטה, וזאת בהמשך להחלטה מס' 4088 מיום 3 במאי 2026, שעניינה "תוכנית פעולה לאומית לביצוע פינוי אוכלוסייה בגזרת הצפון (0 - 5 ק"מ מהגבול) וקליטתה - מלחמת יחרבות ברזל".

לשיקול הביטחוני מצטרפים שיקולים תומכים, הנוגעים לתכנון פריסת האוכלוסייה (סעיף 151(ב)(3) לחוק) והצורך בצמצום פערים בין האזור לבין אזורים אחרים (סעיף 151(ב)(5) לחוק). בהקשר זה, יובהר כי הנתונים שפורטו בפרק העדיפות הלאומית ביחס לשיקולים אלו והבחינה המקצועית שנערכה על ידי מנהלת תנופה לצפון, אלא מצביעים על תמונה מצרפית כוללת המדגימה את השלכות המצב הביטחוני על יישובי ההחלטה.

בהצעת ההחלטה כעת, מוצע שתקופת ההכרזה על יישובי ההחלטה כבעלי עדיפות לאומית תהיה עד לתום שנת 2030, וזאת בשל תיקוף חוות הדעת הביטחוניות הקודמות והשיקולים הנוספים להכרזה על יישובי ההחלטה כבעלי עדיפות לאומית, כמפורט לעיל, שעליהם היא נסמכת, וזאת גם כעת בהתאם לאישור המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (מינהלי-ציבורי). בהתאם, וכאמור באותן החלטות, התוקף של חלקן יוארך גם כן.

להשלמת התמונה, יצוין לגבי היישוב חולתה, מוצע כי יראו אותו ככלול באותן החלטות, כמפורט בפרק העדיפות הלאומית, כאשר מינהלת "תנופה לצפון" תערוך את ההתאמות הנדרשות ותביא תיקונים להחלטות האמורות ככל שיידרש לצורך כך.

מטרת הצעת ההחלטה, אשר עולה בקנה אחד עם השיקולים העומדים בבסיסה, היא עידוד צמיחה דמוגרפית בת קיימא ביישובי ההחלטה, בין היתר בשל הפגיעה ביכולת הצמיחה של יישובי ההחלטה הנובעת מהמצב הביטחוני השורר בו בשנים האחרונות. זאת, באמצעות הגדלת היצע יחידות הדיור והרחבת ההתיישבות ביישובי ההחלטה, חיזוק התשתיות האזוריות התומכות בצמיחה דמוגרפית וכלכלית, פיתוח מנועי צמיחה והגדלת התעסוקה, שיפור השירותים לתושבים וחיזוק איכות החיים, וכן חיזוק הרשויות המקומיות שבתחום שיפוטן מצויים יישובי ההחלטה והגדלת יכולתן לתמוך בצמיחה אזורית.

חלק מכלי הפעולה המוצעים בהחלטה ניתנים ליישובי המוקד הראשיים ויישובי המוקד המשניים, למרחב העירוני או למרחב הכפרי, לרשויות מסוימות בלבד ובעיקר לקריית שמונה, לפי העניין, זאת לפי מאפייני היישובים ושיקולים מקצועיים רלוונטיים לכך, לרבות הצורך לפתח את ערי המוקד כעוגנים מרחביים לאזור כולו, והכול כמפורט בפרק העדיפות הלאומית ובדברי ההסבר.

להשלמת התמונה, יצוין כי היישובים נמרוד ונווה אטי"ב אמנם מצויים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, ואולם בשל כך שהם מצויים בתחום השיפוט של מועצה אזורית גולן, ולאחר בחינת הדברים על ידי מינהלת "תנופה לצפון", נמצא שנוכח המענים שהם מקבלים במסגרת החלטה מס' 4057 מיום 13 באפריל 2026, שעניינה תוכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית בת קיימא ביישובי המועצה האזורית גולן ובקצרים לשנים 2026-2030, כחלק מיישובי המועצה האזורית האמורה, אין צורך ליתן להם כלי סיוע נוספים כמפורט בהצעת ההחלטה כעת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בין ההטבות המנויות בהצעת ההחלטה, מוטל על המשרד לביטחון לאומי לפעול לחיזוק מערכי האכיפה המקומיים ברשויות ההחלטה, בהתאם להוראות חוק מערכי אכיפה מקומיים, התשע"א-2011. זאת, באמצעות הקצאת משאבים להוספת פקחים ברשויות האמורות למשך תקופת ההחלטה, כאשר שיעור ההשתתפות בשכר הפקחים יקבע לפי זכאות הרשות והאיוש בפועל ובהתאם למודל בהתבסס על המדד המשולב – פריפריאלי וסוציאקונומי. במצב דברים זה, למעשה תינתן הטבה משמעותית גם ליישובים במועצות אזוריות שאינם חלק מיישובי ההחלטה, בשל השתייכותם למועצה אזורית שהיא מבין רשויות ההחלטה, והדבר משמעותי במיוחד במועצה אשר רבים מהיישובים בתחומה אינם חלק מיישובי ההחלטה.

יצוין כי בחוות הדעת המשפטית שנלוותה להחלטה מס' 3313 מיום 10 באוגוסט 2025, שעניינה חיזוק החוסן האזרחי ושיקום נרחב ביישובי "חבל תקומה" בשנים 2025-2026 (להלן – **החלטה 3313**), הובאה עמדת גורמי המקצוע במשרד לביטחון לאומי, אשר נתמכה גם על ידי הייעוץ המשפטי למשרד, לפיה לא ניתן להפעיל מערך אכיפה שיפעל רק בחלק מיישובי המועצה האזורית אלא יש הכרח שיפעל בכולה. במצב דברים זה, הרי שגם בענייננו, בלעדי המימון העודף כאמור למועצות האזוריות, תישלל הטבה זו גם מיישובי ההחלטה, כך שמדובר באיזון בין הפגיעה המסוימת בשוויון של יישובים שלא יפעל בתחומם מערך אכיפה מועצתי ליישובים שאינם מנויים על יישובי ההחלטה וייהנו ממערך כאמור בשל השתייכותם לרשות מקומית אשר חלק מיישוביה הם מבין יישובי ההחלטה, לבין הפגיעה המסוימת בשוויון שתהיה באותן מועצות, וביישובים בתחומן שהינם חלק מיישובי ההחלטה לרשויות וליישובי ההחלטה האחרים. יצוין העמדה האמורה בחוות הדעת שנלוותה להחלטה מס' 3313, ניתנה על דעת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (אזרחי).

עוד במסגרת הצעת ההחלטה, מוצע להנחות את מנהלת "תנופה לצפון" לתמוך ברשויות ההחלטה לטובת מתן מלגות לסטודנטים תושבי יישובי ההחלטה, אשר ילמדו במוסדות השכלה גבוהה שאינם מתוקצבים על ידי המדינה ושממוקמים ביישובי ההחלטה. כלומר, מוצע להבחין בין סטודנטים אשר יילמדו במוסדות השכלה גבוהה מתוקצבים על ידי המדינה, לסטודנטים שיילמדו במוסדות השכלה גבוהה שאינם מתוקצבים, כאשר לא הוצגה הצדקה מקצועית להקצות תמיכה ממשלתית בדמות מלגות דווקא לסטודנטים במוסדות לא מתוקצבים, אשר בשל מאפייניהם השונים לא זכאים לתקצוב על ידי המדינה, ובפרט כאשר הדבר אינו מותנה במבחן כלכלי רלוונטי. זאת ועוד, נכון לעת הזו כלל אין מוסדות לא מתוקצבים ביישובי ההחלטה אלא שני מוסדות מתוקצבים בלבד, ולכן עצם עיגון הסעיף כאשר מדובר בקבוצה ריקה מעורר חשש שלא ניתן יהיה ליישמו כלל והתקציב שהוקצה במסגרתו יוסט כולו בשל כך. נוסף על כך, הקצאת תקציב לסבסוד שכר לימוד לסטודנטים במוסדות אשר לא קיימים במועד ההקצאה האמור, משמעה שאם יפתח מוסד כאמור ביישובי ההחלטה, יהיה זכאי אוטומטית לסבסוד מטעם המדינה, וזאת מבלי שבוצעו הבחינות הרגילות להקצאת כספים לקידום מטרה מסוימת מאוצר מדינה בכלל, ובפרט לעניין השכלה גבוהה. בין היתר, לא נבחנו הצורך במתן סבסוד באותו מוסד עתידי; ההשפעה על הביקוש ללימודים במוסד בשל הסבסוד, והאם היא נדרשת לכתחילה; לא בוצעה בחינה של מוסדות אחרים באזור בכלל וביישובי ההחלטה בפרט, ולא בוצעה בחינה של מוסדות אחרים המציעים תכנית לימודים דומה, הן בהיבטי שוויון והן בהיבטי תועלת אקדמית; ועוד. מאפיינים אלה ואחרים כלל לא ניתנים לבחינה בעת הזאת, מכיוון שמדובר בהקצאה כספית למוסד שאינו קיים בעת ההקצאה. לא זו אף זו, אלא שהעובדה שאם יפתח מוסד כאמור יהיה זכאי לסבסוד אך ורק בשל פתיחתו, עשויה להביא לשינוי במערך התמריצים לפתיחת מוסד כאמור, כאשר ההיתכנות לפתיחת מוסד תהיה אך ורק תוך הסתמכות על סבסוד כאמור, מבלי שהוכח שהמוסד יכול לעמוד בפני עצמו ללא סבסוד כאמור, דבר שיביא ללחץ מוגבר על תקציב המדינה להמשיך ולהעניק סבסוד למוסד, וזאת מבלי שנבחנה ההיתכנות לכך ולא הועמד תקציב לשם כך. אכן, אמנם אין לאף אדם או למוסד אקדמי זכות מוקנית לקבלת תמיכה, אך כאשר לא ניתן לבחון כיצד מתן הסבסוד האמור ישפיע על ההיתכנות להקמת מוסד, וכאשר ייתכן שמתן הסבסוד יטה את הכף לטובת פתיחת מוסד אקדמי נוסף ביישובי ההחלטה, הרי שיש בכך בכדי ליצור תלות בין קיומו של המוסד לבין הסבסוד מהמדינה, ויש בכך בכדי להגדיל את ההיתכנות להמשך התמיכה גם מעבר לשנות התקציב המוצעות בהחלטה זו, וזאת כדי למנוע סגירתו של מוסד אקדמי.

לסיכום חלק זה, מדובר בהקצאת כספים למוסדות שלא קיימים בעת קבלת ההחלטה, מבלי שניתן לבחון לגביהם מושכלות יסוד לגבי הקצאת כספים מתקציב המדינה, וכאשר יש בהקצאה כעת בכדי לייצר לחצים על המשך מתן הסבסוד גם מעבר לשנות ההקצאה המוצעות כעת. מצב דברים זה מעורר לטעמנו קושי משפטי, אך זה אינו עולה כדי מניעה משפטית, ובלבד שמתן המלגות בפועל יעשה תוך התחשבות בכלל הנתונים הרלוונטיים.

הטבה נוספת המנויה בהצעת ההחלטה נוגעת להרחבת הפעילות של מרכזי החוסן ביישובי ההחלטה במסגרת מרכזי החוסן בגליל המערבי ובגליל המרכזי. בדומה לעמדתו בחוות הדעת המשפטיות שנלוו להחלטות מס' 3303 ו-3304 מיום 4 באוגוסט 2025, שעניינן תוכנית לשיקום ופיתוח יישובי הנגב המערבי לשנים 2025-2029 ותיקון החלטת ממשלה ותוכנית לשיקום ופיתוח העיר אשקלון לשנים 2025-2029 ותיקון החלטת ממשלה, שם עמדתו על כך שלא הוצג בסיס מקצועי להקצאת משאבים דווקא במרכזי החוסן ביישובים שאמורים היו שם, בהיעדר בחינה השוואתית של צרכי כלל מרכזי החוסן בארץ ובהתחשב בכך שכבר נקבעה מתודה לאופן חלוקת המשאבים בין מרכזי החוסן בכלל הארץ בהחלטה מס' 3858 מיום 8 בפברואר 2026, שעניינה הפעלת מרכזי החוסן בשנת 2026 (להלן – **החלטה 3858**), דומה כי הקצאת הכספים למרכזי החוסן הספציפיים פוגעת בעקרון השוויון. ובהינתן שהממשלה הביעה את עמדתה כי אין לקבוע החלטות ממשלה חדשות המקצות משאבים למרכזי החוסן שלא בהתאם למנגנון שנקבע בהחלטת הממשלה שמאגמת את המשאבים. מכיוון שגם כאן, כמו בהחלטות האמורות, הקצאת התקציבים כמוצע תיעשה בכפוף למדיניות ועדת ההיגוי, בהתאם להחלטה 3858, נראה כי אין באמור לעלות כדי מניעה משפטית.

כמו כן, הצעת ההחלטה אינה כוללת התייחסות למדידה ואיסוף נתונים ביחס לקליטה והשתקעות ארוכת טווח ביישובי ההחלטה בפילוחים שונים, בדגש על קליטת צעירים. מטרת ההחלטה היא צמיחה דמוגרפית, כך שאין מדובר רק במעבר תושבים ליישובי ההחלטה, אלא קליטה והשתקעות ארוכת טווח, באמצעות יצירת תנאים תכנוניים, תשתיתיים וכלכליים לפיתוח האזור כמרחב מגורים, תעסוקה ופיתוח אזורי. לפיכך, נכון יהיה למדוד את הצלחת התוכנית, זאת גם לאור סעיף הסטות תקציב בין סעיפי החלטה, וכן בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנת 2009 ו-2010), התשס"ט-2009. עם זאת, אין בכך לעלות לכדי מניעה משפטית, ובלבד שהמנגנונים השונים המפורטים בסעיף יישום ההחלטה ייושמו.

קשיים משפטיים נוספים העולים מההצעה וכן דרכי פתרונם מצ"ב חוות דעתה של עוה"ד גליה מאיר אריכא, היועצת המשפטית של מנהלת "תנופה לצפון". חוות דעתה מקובלת עלי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

בהתאם לאמור בחוות הדעת האמורה, הצעת ההחלטה הופצה על ידה ליועצים המשפטיים של המשרדים הנוגעים בדבר, וההערות שהתקבלו בהיבטים המשפטיים עד למועד הפצת ההצעה הוטמעו בנוסח.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בשים לב לכל האמור לעיל, ולאמור בחוות הדעת המצורפת, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

חתימה

היועץ המשפטי של משרד האוצר

תפקיד

דודי קופל

שם

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקומם וצמיחתם של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול לבנון

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. עניינה של הצעת ההחלטה בהכרזה על היישובים המפורטים בנספח א' להחלטה, המצויים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון (להלן – **יישובי ההחלטה**), כישובים בעלי עדיפות לאומית ואישור תכנית למטרת עידוד צמיחה דמוגרפית ליישובי ההחלטה לשנים 2030-2026.
2. סעיף 151(א) לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **החוק או חוק עדיפות לאומית**), קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או ישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית. ההחלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת. לצורך קבלת ההחלטה רשאית הממשלה לשקול את השיקולים הקבועים בחוק שבשלהם ניתן לקבוע אזור כאזור עדיפות לאומית. בהתאם לסעיף 151(ג) לחוק החלטת הממשלה בדבר אזור עדיפות לאומית תהיה מנומקת ומבוססת על נתונים, ויפורטו בה מקור הנתונים והשיקולים שהביאו לקביעת היישוב כאזור עדיפות לאומית.
3. יוזכר כי יישובי ההחלטה, למעט חולתה, הוכרזו על ידי הממשלה כיישובים בעלי עדיפות לאומית: בהחלטה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025, שעניינה תוכנית להאצה כלכלית והשבת פעילות עסקית בצפון (להלן – **החלטה 3265**), החליטה הממשלה להכריז על היישובים הסמוכים לגבול הלבנון בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון, כיישובים בעלי עדיפות לאומית לשנים 2025-2026, בשל שיקולים הנוגעים למצב הביטחוני ביישובים האמורים (סעיף 151(ב)(1) לחוק). בהחלטה מס' 3374 מיום 21 בספטמבר 2025, שעניינה התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון – פרק חינוך (להלן – **החלטה 3374**), קבעה הממשלה כי העדיפות שהתבססה על האמור בהחלטה מס' 3256 תחול עד שנת 2027. בהמשך לכך קיבלה הממשלה את החלטה מס' 3679 מיום 22.12.2025 שעניינה בפרקי חקלאות מים והגנת הסביבה מתוך התכנית הממשלתית הרב שנתית האמורה.
4. כאמור בהצעת ההחלטה הנוכחית מוצע לקבוע, כי היישובים המפורטים בנספח א' להחלטה, המצויים בטווח המכונה 9-0 ק"מ מגבול הלבנון, הם בעלי עדיפות לאומית וזאת בהתבסס בראש וראשונה על שיקול של המצב הביטחוני באזור (סעיף 151(ב)(1) לחוק). כמפורט בפרק הקשיים המשפטיים להלן, ביום 12 במאי 2026 התקבלה עמדה עדכנית ממערכת הביטחון, המתקפת מידע קודם בדבר הכרה באיום המוגבר של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, וזאת כל עוד מציאות הלחימה היא כפי שהיא וכן מצרפת את היישוב חולתה ליישובי ההחלטה וזאת בהמשך להחלטת ממשלה מס' 4088 מיום 3.5.2026. לשיקול זה מצטרפים שיקולים תומכים הנוגעים לתכנון פריסת האוכלוסייה (סעיף 151(ב)(3) לחוק) וכן צמצום פערים בין האזור לאזורים אחרים (סעיף 151(ב)(5) לחוק) כאשר הנתונים והבחינה שנערכה על ידי מנהלת תנופה לצפון מצביעים על תמונה מצרפית כוללת המדגימה את השלכות המצב הביטחוני על יישובי ההחלטה בהיבטים הדמוגרפיים, הכלכליים והחברתיים האמורים.
5. מטרת הצעת ההחלטה, אשר עולה בקנה אחד עם השיקולים העומדים בבסיסה, היא עידוד צמיחה דמוגרפית בת קיימא ביישובי ההחלטה, בין היתר בשל הפגיעה ביכולת הצמיחה

של איזור זה הנובעת מהמצב הביטחוני השורר בו בשנים האחרונות. זאת, באמצעות הגדלת היצע יחידות הדיור והרחבת ההתיישבות ברשויות ההחלטה, חיזוק התשתיות האזוריות התומכות בצמיחה דמוגרפית וכלכלית, פיתוח מנועי צמיחה והגדלת התעסוקה, שיפור השירותים לתושבים וחיזוק איכות החיים, וכן חיזוק הרשויות המקומיות והגדלת יכולתן להוביל צמיחה אזורית.

הצעדים הכלולים בהחלטה זו נועדו ליצור את התנאים התכנוניים, התשתיתיים והכלכליים הנדרשים לעמידה ביעד זה ולפיתוח האזור כמרחב מגורים, תעסוקה ופיתוח אזורי.

6. חלק מכלי הפעולה המוצעים בהחלטה ניתנים לערי המוקד הראשיות והמשניות, למרחב העירוני, למרחב הכפרי או לרשויות מסוימות, לפי העניין, זאת לפי מאפייני הרשויות ושיקולים מקצועיים רלוונטיים לכך, לרבות הצורך בפיתוח ערי המוקד כעוגנים מרחביים לאזור כולו. הכל כמפורט בפרק העדיפות הלאומית.

7. ביחס ליישובי המועצה האזורית גולן המצויים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון - היישובים נמרוד ונווה אטי"ב - לא ניתן מענה במסגרת החלטה זו וזאת לאחר בחינה שבוצעה על ידי מנהלת תנופה לצפון, מהטעם שיישובים אלה זוכים למענה מקיף וכולל במסגרת החלטת ממשלה מספר 4057 מיום 13 באפריל 2026 שעניינה תוכנית לעידוד צמיחה דמוגרפית בת קיימא ביישובי המועצה האזורית גולן ובקצרים לשנים 2026-2030.

8. יישום ההחלטה במשרדי הממשלה השונים ובמנהלת "תנופה לצפון" ילווה על ידי היועצים המשפטיים הרלוונטיים, ובכפוף לכל דין, כולל דיני מכרזים, תכנון ובנייה ותמיכות ובכלל זה הוראות החשב הכללי בדבר הקצאות לגופים אחרים והנחיות היועצת המשפטית לממשלה.

קשיים משפטיים ככל שישנם ודרכי פתרונם:

1. חוות הדעת הביטחונית שעל בסיסה נקבעו יישובי ההחלטה

כמפורט בפרק העדיפות הלאומית, יישובי ההחלטה למעט היישוב חולתה הוכרזו על ידי הממשלה כיישובים בעלי עדיפות לאומית בשורה של החלטות ממשלה: החלטה מס' 3265 מיום 20 ביולי 2025, שעניינה תוכנית להאצה כלכלית והשבת פעילות עסקית בצפון (להלן - **החלטה 3265**); החלטה מס' 3374 מיום 21 בספטמבר 2025, שעניינה התוכנית הממשלתית הרב שנתית לשיקום וצמיחה של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון - פרק חינוך (להלן - **החלטה 3374**); החלטה מס' 3636 מיום 14.12.2025 עניינה סיוע עבור מימון מעונות יום ומשפחתונים למשפחות ביישובים צמודי הגדר בגבול הלבנון ובטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון ותיקון החלטת ממשלה (להלן - **החלטה 3636**); והחלטה מס' 3679 מיום 22.12.2025 שעניינה חקלאות מים והגנת הסביבה. בהתאם למידע שנמסר ממערכת הביטחון, בסמוך לפני קבלת החלטה 3265, היישובים אשר נכללים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, המנויים בנספח א' להחלטה האמורה, מתמודדים עם אתגרים ביטחוניים ונתונים לשגרת חירום שאינה תואמת אזורי אחרים בשל מאפיינים ייחודיים, למעט היישובים המצויים בטווח של 0-7 ק"מ מגדר המערכת סביב רצועת עזה, אשר מקבלים מענים שונים המותאמים למאפייניהם ולצרכיהם, בהחלטות ממשלה אחרות.

ביום 12 במאי 2026 התקבלה עמדה עדכנית ממערכת הביטחון, המתקפת מידע קודם בדבר הכרה באיום המוגבר של יישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון, וזאת כל עוד מציאות הלחימה היא כפי שהיא. עוד הובהר כי הטווח המאויים ביותר מגבול הלבנון, אשר נקרא בהחלטות בעניין "הטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון" כולל את כלל היישובים שבאחריות פיקוד צפון, לרבות אלו שנוספו בהחלטת הממשלה 4088 מיום 3 במאי 2026, שהתקבלה על בסיס שיקולים ביטחוניים ומבצעיים כמפורט בה. בכך נוסף ישוב נוסף שלא נכלל ברשימת היישובים שבהחלטות הקודמות - חולתה.

עם זאת, לא צורפו נתונים עדכניים המבססים את העמדה האמורה, נכון למועד קבלת ההחלטה, הן ביחס לטווח שעליו חלו חוות הדעת הקודמות, והן ביחס לטווח החדש אשר כולל יישובים שנוספו לגזרת פצ"ן, וזאת למול הוראות סעיף 151(ג) לחוק עדיפות לאומית. בשים לב להוראות החוק המפורשות בעניין, להיקפי ההחלטה, על תקציבה, על מגוון תחומיה ותקופת ההחלטה, מתעורר

קושי משפטי ניכר באי בחינה מחודשת של מכלול הנתונים הביטחוניים הרלוונטיים לביסוס היישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון כמאוימים, באופן שיאפשר לבסס את הזכויות להכרה כבעלי עדיפות לאומית ליישובים. עם זאת, ועל דעת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (מינהלי-ציבורי), מוצע לאשר את ההכרזה על יישובי ההחלטה כבעלי עדיפות לאומית, כמפורט בהצעת ההחלטה ובפרק העדיפות הלאומית הנלווה לה, תוך שיוטל על משרד הביטחון לקיים תוך פרק זמן קצוב את הבחינה האמורה ולהציג את הממצאים לממשלה באופן שיכלול נתונים עדכניים, רשימת יישובים ומפה התוחמת את האזור המוגדר כמאויים לעמדתו המקצועית של משרד הביטחון.

לעניין זה יצוין, כי מאז החלטה 3265 אשר קבעה את רשימת היישובים בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון כמאוימים, וכפועל יוצא הוכרזו כבעלי עדיפות לאומית, וההחלטות שנקבעו אחריה, הוגשו שתי עתירות של היישובים בוקעאטא ומזרעה, כן נשלחה למשרדי הממשלה פנייה לפני נקיטה בהליכים של נתיב השיירה, וכן התקיים דיון בוועדה המיוחדת לפיקוח על תהליכי הסרת חסמים בעניינה של חצור הגלילית. בארבעת המקרים טענו היישובים האמורים כי נדרש היה להכלילם ברשימת היישובים המאוימים, וכפועל יוצא להיות זכאים להטבות, בשל מיקומם הגאוגרפי ומאפייניהם הדומים ליישובי ההחלטה. על אף שהטענות מעלות קושי, לעמדתנו אין מקום להבחנה בינם לבין יישובים אחרים שלא נכללו בהחלטות האמורות, בהתחשב בחוות הדעת הביטחוניות שבעיני עומדות, שבהתאם להן נקבעו אילו יישובים הם המאוימים, וזאת בהתאם להכרעה של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מינהלי) ובכפוף לממצאי הבחינה הנדרשת, כמוזכר לעיל. הכל כמפורט בהרחבה בפרק העדיפות הלאומית.

לנוכח האמור, מוצע במסגרת ההחלטה להטיל על משרד הביטחון להשלים את העבודה על חוות הדעת הביטחונית מיום 12.06.2026 ביחס לשיקול על המצב הביטחוני בטווח המכונה 0-9 ק"מ מגבול הלבנון העומד בבסיס ההכרזה על אזור העדיפות הלאומית כך שיובא פירוט נתונים עדכניים וכן מפה של הטווח ורשימת היישובים הכלולים בו, וזאת תוך 30 יום ממועד קבלת ההחלטה. בהמשך לכך וככל שיהיה צורך, מנהלת תנופה תבחן את השינויים הנדרשים בהחלטה זו ותביא בפני הממשלה הצעה לתיקון ההחלטה תוך 30 יום ממועד קבלת חוות הדעת הביטחונית האמורה.

2. חלוקה תקציבית ומענים דיפרנציאליים מטעמים מקצועיים

במסגרת כלי הפעולה המנויים בהחלטה קיימים כלים אשר נותנים מענה אזורי ורחב לכלל יישובי ההחלטה.

לצד כלים רוחביים כאמור נקבעו בסעיפים מסוימים מענים דיפרנציאליים המשתנים בין הרשויות, בשל טעמים הנובעים מהשוני בין צרכיהן ומאפייניהן, זאת למשל בנושאים המפורטים להלן:

א. **ערי המוקד כעוגנים מרחביים:** המשאבים הייחודיים מחולקים בין ערי המוקד בהתחשב במאפייניהן. לעניין זה, במסגרת תקציבי התחדשות עירונית לטובת כלל המרחב העירוני (סעיף 8) יוחד תקציב מוגבר לחידוש המרכז העירוני של קריית שמונה בלבד (סעיף 7), נוכח כשל השוק הקיצוני בעיר, נסיגה דמוגרפית, והעדר היתכנות כלכלית להתחדשות אורגנית. מנגד, פיתוח המעגנה בנהריה (סעיף 14) נקבע כעוגן ייחודי מטעמים מקצועיים.

ב. **אקדמיה ומוסדות להשכלה גבוהה (סעיף 12):** מתן מענה להקמת מוסד אקדמי לא מתוקצב באחד מיישובי המוקד בגליל המערבי בשל היעדר מוסד אקדמי ביישובי ההחלטה באשכול המערבי, לצד הקצאת מלגות למוסדות שאינם מתוקצבים, ככל שיהיו כאלה ביישובי ההחלטה.

ג. **שירותי רפואת קהילה וחירום (סעיף 15):** הקצאת תקציבים ייעודיים למוא"ז מבואות החרמון עבור פיתוח ותגבור פעילות הקריה השיקומית-טיפולית והקמת מרכז רפואי קהילתי מרחבי, על בסיס מודל מקצועי של משרד הבריאות וצרכי הנגישות הגיאוגרפית.

ד. **סל יישובי במרחב הכפרי (סעיף 3):** מענה תקציבי ייחודי המופנה רק ליישובים הכלולים במועצות האזוריות, בשל המבנה הדו-רובדי שלהם, אשר מתבטא בניהול באמצעות ועד מקומי.

ה. **מרכיבי ביטחון ואכיפה מקומית (סעיף 19):** ובכלל זה תגבור מערכי אכיפה מקומיים ותחנות כיבוי (בשלומי ובבית ג'אן).

3. הטבות החורגות מתחום שיפוטם של יישובי ההחלטה

בהתאם לחוק עדיפות לאומית, כלי הסיוע הנכללים בהצעת ההחלטה צריכים להיות לטובת יישובי ההחלטה. עם זאת לעיתים לצורך מימוש מטרות ההחלטה לטובת יישובי ההחלטה, נדרש לגבי מענים מסוימים מחוץ לתחום השיפוט של יישובי ההחלטה - בתוך כך ליתן הטבות לרשויות שבשטח שיפוטן נמצאים יישובי ההחלטה.

בנוסף, ועקב קשיים שנובעים מהיכולת להגדיר את מרחב ההחלטה הנובע מחוות הדעת הביטחונית בצורה מדויקת, נדרש לגבי מענים מסוימים להגדיר מרחב החורג מתחום שיפוטם של יישובי ההחלטה.

בהתאם לכך, עבור מענים החורגים מתחום יישובי ההחלטה, והנצרכים להגדרה שונה מאשר יישובי או רשויות ההחלטה מוצע להגדיר את המונח "מרחב ההחלטה" לפי התוכן המקצועי הרלוונטי, כמפורט להלן -

לעניין סעיף כלכלה - מרחב ההחלטה יכול כלול בנוסף ליישובי ההחלטה גם את אזורי התעשייה המפורטים בנספח ד' להחלטה, שהם אזורי התעשייה המשותפים למספר רשויות מקומיות אשר לפחות אחת מהן מהווה או מכילה יישוב או יישובים מתוך הרשימה האמורה ושליחות שני שלישים מכלל ההכנסות המיועדות לרשויות השותפות מועברות לרשות או לרשויות כאמור, הכול כמפורט בנספח א' להחלטה. הגדרה זו זהה להגדרה של אזורי תעשייה שנקבעה בהחלטה 3265.

יצוין, כי בימים אלה מתבררת עתירה נגד הגדרה זו במסגרת בג"ץ 74562-08-25 **מועצה מקומית תעשייתית מגדל תפן נ' ממשלת ישראל ואח'**. העתירה הוגשה על ידי מועצה מקומית תעשייתית מגדל תפן (להלן – **תפן**) בעקבות החלטה 3265, בטענה לאפליה כנגד אי הכללתה, ברשימת יישובי ההחלטה או לחילופין, ברשימת אזורי התעשייה, המנויים בנספח א' האמור.

עמדת המדינה אמנם לא הוגשה עדיין לבית המשפט, ואולם לאחר בחינת הדברים נמצא כי גם אם הנוסח אינו מחוץ די הצורך, הרי שבהתאם לרציונלים של חוק עדיפות לאומית ועל מנת להבטיח כי יישמר עקרון השוויון, מתן הטבה מחוץ לאזור העדיפות הלאומית מחייב נימוק מבוסס כיצד היא תשרת את אזור העדיפות עצמו. מטעם זה עוגן בהחלטת ממשלה 919 (ובהמשך בהחלטה 3265) הכלל הנוכחי, שנועד לעודד שותפויות מחד, אך לוודא כי לפחות שני שלישים מההכנסות של אזור התעשייה אכן מגיעות ליישובי שהוכרו כבעלי עדיפות לאומית מאידך.

יישום הכלל בעניינה של תפן מעלה כי לפי צו העיריות (חלוקת ההכנסות) של תפן (התשע"ח-2018), ואף על פי טענותיה שלה, כ-70% מההכנסות הארנונה נותרות בידי תפן עצמה – אשר אינה מנויה בחוות הדעת הביטחונית, ורק היתרה (כ-30%) מחולקת בין הרשויות השותפות (מעלות תרשיחא, כסרא-סמיע, כפר ורדים, יאנוח ג'ית ומעלה יוסף). לפיכך ומאחר שרק 30% מההכנסות המועצה התעשייתית תפן, שכאמור אינה מנויה בחוות הדעת הביטחונית, מועברות לרשויות, כאשר חלק מרשויות אלו נכלל בהחלטה 3265, הרי שמרבית ההכנסות מאזור התעשייה אינן מגיעות ליישובי ההחלטה בענייננו, כך שאין הצדקה ליתן לה הטבות עדיפות לאומית, וממילא לא הייתה כוונה כזו מלכתחילה.

לעניין סעיף תחבורה - מוצע כי מרחב ההחלטה יכול את יישובי ההחלטה, המרחב שבין יישובי ההחלטה ובטווח של עד 9 ק"מ מגבול לבנון והכבישים שבין יישובי ההחלטה; זאת מתוך הנחה שההשקעה בתחומי התחבורה השונים במרחב האמור ישרת את יישובי ההחלטה. כפי שפורט בפרק העדיפות הלאומית, כל היישובים שבטווח שבין גבול לבנון עד 9 ק"מ מהגבול הם חלק מיישובי ההחלטה ולכן מובן שמענים בתחום התחבורה שבאזור זה ישרתו את יישובי ההחלטה. נוסף על כך יש לתת מענה גם ליישובים שמעבר לטווח האמור ולכן מוצע שמרחב ההחלטה בכל הנוגע למענים בתחום התחבורה יכול גם את הכבישים שבין יישובי ההחלטה.

לעניין סעיף תיירות – מוצע כי מרחב פיתוח התיירות יכול את יישובי ההחלטה, המרחב שבין יישובי ההחלטה בטווח של עד 9 ק"מ מגבול לבנון, ומיזמי תיירות שגובלים ביישובי ההחלטה ובלבד שיש להם זיקה ישירה ליישובי ההחלטה.

זאת מתוך הנחה שההשקעה בתחומי התיירות השונים במרחב האמור ישרת את יישובי ההחלטה. כפי שפורט בפרק העדיפות הלאומית, כל היישובים שבטווח שבין גבול לבנון עד 9 ק"מ מהגבול הם חלק מיישובי ההחלטה ולכן מובן שמענים בתחום התיירות שבאזור זה ישרתו את יישובי ההחלטה. נוסף על כך יש לתת מענה גם ליישובי ההחלטה שמעבר לטווח האמור ולכן מוצע שמרחב פיתוח התיירות יכלול גם את המיזמים הגובלים ביישובי ההחלטה, ובלבד שיש להם זיקה ישירה ליישובי ההחלטה.

4. קיומם של כלי פעולה דומים המופעלים בידי מספר משרדי ממשלה

בהצעת ההחלטה ניתנים מספר כלי סיוע משלימים המיועדים לתמוך בגידול הדמוגרפי הצפוי, ובהם סל רשותי, סל יישובי, התחדשות עירונית ועוד.

בהתאם לסעיפים אלה, ניתנים תקציבים המיועדים לפיתוח תשתיות ומבני ציבור, באופן המעלה חשש ממצב שבו יוכלו להינתן תמיכות ממשרדים שונים לאותו עניין.

יצוין כי מטרת מנהלת תנופה לצפון שהוקמה בהחלטות הממשלה היא להביא לקידום כלי הפעולה המנויים בהחלטה כגוף ממשלתי מתכלל לנושא, ועל כן עוגנו בה הוראות לניהולה, הקובעות סמכות למנהלת לאשר את תוכניות העבודה של המשרדים השונים, ובמסגרת זו לוודא שלא יהיה כפל במענים הממשלתיים לרשויות וליישובי ההחלטה, בין היתר נוכח מתן מענים דומים על ידי משרדי ממשלה שונים, אם בשל הבחנה בין היות היישובים בעלי אופי כפרי או עירוני או מטעמים אחרים.

כן מוצע להקים ועדת היגוי ברשויות ההחלטה בראשות השר האחראי על מנהלת תנופה לצפון, ובהשתתפות מנכ"ל מנהלת תנופה לצפון, מנכ"ל משרד האוצר, מנכ"ל משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מנהל רשות מקרקעי ישראל, או מי מטעמם. הוועדה תוביל את עבודת הליווי והמעקב אחר יישום ההחלטה, בין היתר בקשר לעמידה ביעדי הצמיחה הדמוגרפית כפי שנקבעו בה, תאטר חסמים ביישום ותפעל להסרתם.

כן מוצע להקים ועדת היגוי נוספת, לתיאום מיטבי של כלל פעולות הממשלה לעידוד ההתיישבות, המקודמות על ידי משרדי ממשלה שונים, לא רק מתוקף החלטת הממשלה האמורה, שבראשה יעמוד ראש מנהלת תנופה לצפון, ויהיו חברים בה מנכ"ל משרד נגב גליל ומנכ"ל משרד ההתיישבות.

במנגנונים אלה יש כדי להביא לקיום בקרה יעילה ושוטפת על יישום ההחלטה.

בנוסף מוצע לקבוע כי קולות קוראים, מבחני תמיכה, הוראות מנכ"ל, פרוגרמות או כל נוהל אחר הנדרש לצורך יישום החלטה זו או מכוחה, יגובשו בהסכמת מנהלת תנופה לצפון. במסגרת הבחינה כאמור, מוצע להטיל על מנהלת תנופה לצפון לוודא גם שלא יהיה כפל במענים שניתנים לרשויות וליישובי ההחלטה בין משרדי הממשלה השונים ויחידות הסמך.

מבלי לגרוע מהאמור, כל הוצאה תקציבית תיעשה בהתאם לכל דין ובכלל זה לכללי התמיכות, דיני מכרזים או תקצוב, וההוראות המחייבות בחינת היבטים אלה.

5. פסק הדין בעניין בג"ץ 9/24 ועד מקומי עבדון נ' ממשלת ישראל (12.3.26)

בכל הנוגע למענים שמעניקה המדינה ליישובי ההחלטה ותושביהם, יש להביא לידיעת הממשלה את פסק דין בבג"ץ 9/24, המחייב את המדינה לקיים בחינה בדבר המענים הממשלתיים המידיים שהיו צריכים להינתן לתושבי היישובים המצויים במרחק 3.5-5 ק"מ מהגבול, כמו גם בחינה של אלו המצויים במרחק של 5-7 ק"מ מהגבול (יצוין כי כך לפי פסק הדין ואולם הוגשה על ידי העותרים בקשה לתיקון טעות, כך שייכללו במסגרת פסק הדין כלל היישובים העותרים, גם אלו שמצויים במרחק של למעלה מ-7 ק"מ).

יש לציין כי היישובים העותרים מקבלים מענה במסגרת החלטה זו, אלא שבמסגרת העתירה ביקשו מענים נוספים, ובפרט מענים פרטניים לתושבים, הנובעים מצרכים קונקרטיים, כגון כלכליים ואישיים, שעלו לטענת העותרים בתקופה שבה היו מפונים היישובים בטווח המכונה 0-3.5 ק"מ מגבול הלבנון.

פסק הדין ניתן על רקע החלטת ממשלה 975 מיום 18.10.2023, שבה הכירה המדינה באיום הבטחוני הנשקף ביחס ליישובים הממוקמים עד 5 ק"מ מהגבול, בעוד שתכניות הפינוי ומדיניות הסיוע

שגובשה התייחסו רק ליישובים הממוקמים עד הטווח המכונה 3.5 ק"מ מהגבול. בית המשפט קבע כי נפל פגם בשיקול הדעת של המדינה מעת שלא מימשה את החלטות הממשלה, שבהן נקבעה כי יש לבחון את מצב היישובים ותושביהם בטווחים האמורים -

בטווח 3.5-5 ק"מ: נקבע כי היה על המדינה לשקול בנפרד את מצב האוכלוסייה באזור שהוגדר בהחלטה 975 כמאויים, גם אם לא פונו בפועל, ולבחון אילו מענים קונקרטיים יש להעניק להם. לעניין זה נקבע, כי המענים שניתנו במסגרת החלטות קודמות שהופנו בעיקרם לרשויות, אינם מהווים תחליף למענים ישירים, אפקטיביים ומיידיים, המותאמים לאתגרים הקונקרטיים הניצבים בפני התושבים, ועל הממשלה לבחון את הדברים.

בטווח 5-7 ק"מ: נקבע כי נוכח התחייבות המדינה בהחלטה 1768 לבחון את עניינם, נמצא כי לא נערכה בחינה מעמיקה, לא נאספו נתונים, ולא נבחן הצורך במתן מענים עבורם.

בית המשפט הורה על החזרת הסוגיה לשולחנה של הממשלה, על-מנת שתקבל החלטה ספציפית ומהירה בעניין המענה שיינתן לתושבים אלו. החלטה בעניין צריכה להתקבל רק לאחר איסוף נתונים וגיבוש תשתית עובדתית מוצקה. עוד ציין בית המשפט, כי מבלי לקבוע מסמרות, מן הראוי כי המענים יהיו פרקטיים ויאפשרו לתושבים לגשר על אתגרי המלחמה ולהתחיל שיקום אמיתי - שעיקרו שיקום כלכלי, בנוסף לשיקום בהיבטים אחרים של איכות החיים.

יצוין כי בהתאם להחלטת ביהמ"ש מיום 5.5.2026, על המשיבים לעדכן עד ליום 5.7.2026 בדבר הבחינה הממשלתית בעקבות מתן פסק הדין.

6. העברת סמכות שר הפנים בעניין צו מערכי אכיפה מקומיים

בהצעת ההחלטה מוצע להעביר את סמכותו של שר הפנים להסכים להתקנתו של צו מערך אכיפה מקומי.

כידוע, מרבית הסמכויות המינהליות הנתונות לממשלה מחולקות בין השרים השונים כפי שקבעו המחוקק והממשלה עצמה. שר הממונה על משרד אחראי על כל תחומי משרדו, והוא מפעיל את הסמכויות הנתונות לו על פי דין מתוך נקודת מבט רחבה ביחס לאינטרסים הציבוריים שעליהם הוא אמון במסגרת תפקידו. לפיכך, דרך המלך לאפשר הפעלת סמכויות הדרושות להפעלה על ידי שר הפנים, ובפרט הסמכויות המפורטות בהצעת ההחלטה, היא מינוי שר למשרד. ואולם בנסיבות הנוכחיות, שבשלהן לא מכהן שר במשרד הפנים, מוצע למצער להעביר סמכויות של שר הפנים הקבועות בחקיקה, אשר הפעלתן דחופה וחיונית לשם הבטחת רציפות תפקודית בתחומים שעליהם אמון משרד הפנים ומשרד האנרגיה והתשתיות.

על פי הפסיקה, לממשלה יש שיקול דעת רחב מאוד בהפעלת סמכויותיה על פי סעיף 31 לחוק-יסוד: הממשלה (בג"ץ 5743/18 וידר נ' ראש ממשלת ישראל, פסקה 5 (אר"ש 1.8.2018)). זאת, אף כשמדובר בהעברה נקודתית לטובת קבלת החלטה ספציפית, ולא בהעברה קבועה (בג"ץ 5197/18 בצדק נ' כנסת ישראל, פסקה 4 (אר"ש 15.8.2018)).

האפשרות להעביר סמכויות בין השרים "חלה לעניין כל השרים ולעניין כל הסמכויות", "כמו כל הוראה חוקתית יש ליתן לה פרשנות מתוך 'מבט רחב'" (בג"ץ 1384/98 אבני נ' ראש הממשלה, פ"ד נב(5)206, 210 (1998)), ותכליתה להסדיר את פעולת הממשלה "בצורה נכונה ויעילה ובאופן העונה על צורכי הממשלה ועל צורכי המדינה".

כמו כן, על מנת לצמצם את הקושי הנדון, הסמכויות מועברות בחלקן, ורק במקרים שבהם היעדר בעל התפקיד פוגע פגיעה קשה ברציפות התפקודית ובעבודתם התקינה של הגופים, ואף זאת תוך הגבלת ההעברה עד למינויו של שר קבוע. במקרה דנן, כפי שנמסר ממשרד לביטחון לאומי, קיימת דחיפות בעת הזו בהעברת הסמכויות המפורטות בהצעת ההחלטה מהטעמים הבאים: רשויות ההחלטה שבהן יוקמו מערכי אכיפה מקומיים כמפורט בהחלטה, נתונות מזה מספר שנים במצב מלחמה מורכב, המעורר צורך ממשי בהרחבת המענה והכלים של הרשויות לשם חיזוק הביטחון האישי של תושביהן, על ידי הקמת מערכי אכיפה מקומיים שיהיו תוספת משמעותית לכוחות אכיפת החוק והסדר הציבורי ברשויות ויחזקו את יכולת הרשויות ליתן מענה באירועי חירום ובשגרת החירום.

לעניין זה הובהר על ידי המשרד לבטחון לאומי, כי הליך הקמת מערך אכיפה מקומי, החל מאישור הצו ועד להפעלתו המבצעית, אורך זמן ממושך שמהלכו מגוון, מוכשר ומוסמך כוח האדם של המערך, ולנוכח העובדה כי מזה חודשים רבים שאין שר פנים מכהן ובשלב זה גם אין צפי וודאי בעניין מועד תחילת כהונת שר הפנים הבא, ישנה דחיפות לקידום הנושא בעת הזו באמצעות העברת סמכות זו לראש הממשלה, במסגרת החלטה ממשלה זו. באופן זה תושבי הצפון ברשויות האמורות יוכלו לממש את התועלת מהקמה והפעלת מערכי אכיפה מקומיים בתחומן כמה שיותר מוקדם, בפרט בעת הנוכחית, המציבה אתגרים ומורכבויות ביטחוניות שיש להן השפעה על הסדר הציבורי ותחושת הביטחון האישי של תושבי הצפון ומתוך כך גם על מידת החוסן והיכולת לקיים שגרת חירום מיטיבה כמה שיותר.

עמדת היועצים המשפטיים:

טיוטת ההחלטה תואמה עם היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה הרלוונטיים ועם הגורמים הרלוונטיים במחלקת ייעוץ וחקיקה והערותיהם הוטמעו.

עמדת היועץ המשפטי המלווה את הצעת ההחלטה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

גליה מאיר אריכא, עו"ד

היועצת המשפטית של מנהלת תנופה